

**Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması
Gereken Özelliklerin Uzman Görüşlerine Göre
Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği**

Yüksek Lisans Tezi

Alican BAYRAM

Mayıs, 2017

**Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Uzman
Görüşlerine Göre Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği**

Alican BAYRAM

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Spor Yönetimi Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Mayıs, 2017**

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1701S018 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Alican BAYRAM'ın "Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Uzman Görüşlerine Göre Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği" başlıklı tezi 29 Mayıs 2017 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca toplanan Spor Yönetimi ve Rekreasyon Anabilim Dalında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç.Dr.Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

Üye : Doç.Dr.Çetin YAMAN

Üye : Yrd.Doç.Dr.Dilruba KÜRÜM YAPICIOĞLU

Prof.Dr.Kemal YILDIRIM
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

REKREASYONEL YEREL PARKLARIN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLERİN UZMAN GÖRÜŞLERİNE GÖRE BELİRLENMESİ: ESKİŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ

Alican BAYRAM

Spor Yönetimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Mayıs, 2017

Danışman: Doç. Dr. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

Boş zaman değerlendirme alışkanlıkları toplumsal kalkınma için önem arz etmektedir. Parklar, herhangi bir ücrete tabi olmaması, insanların yaşadıkları bölgede açık alan rekreasyon faaliyetlerine uygun olması, kolayda boş zaman aktivitelerinin yapılabileceği ve bireye sportif, sanatsal, kültürel aktiviteler gibi birçok alanda herhangi bir aktivitenin ve etkinliğin parçası olabilme olanağı tanıyacak şekilde düzenlenme imkânına sahip rekreasyonel alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle mahalle arasında bulunan parklar, aktivitelere ulaşım ve katılım noktasında kolaylık sağlar. Parklarda, zorlama olmadan gönüllü olarak geçirilen zaman dilimi bireye ve dolaylı olarak topluma katkı sunmaktadır.

Yapılan incelemeler neticesinde parkların birbirinin benzeri olduğu, farklı aktivite imkânları sunmadığı gözlemlenmiş ve bir standartlaşmanın olmadığı görülmüştür. Kaliteli parklar için standartlaşma önemli görülmüş ve araştırmanın amacı; rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin uzman görüşlerine göre belirlenmesi olarak şekillendirilmiştir. Bu amaçla öncelikle Eskişehir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan yirmi mahalle/komşu parkı gözlem tekniği ile incelenmiş ve Eskişehir’de yaşayan alan uzmanları ile odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Literatür, odak grup görüşmesi ve gözlem neticesinde elde edilen otuz beş maddelik özellik havuzu, delfi tekniği ile Türkiye’deki alan uzmanlarına ulaştırılarak tekrar uzman görüşüne iki tur halinde başvurulmuştur. Alan uzmanları, on beş özelliği mahalle/komşu parklarının olmazsa olmaz özelliği, altı özelliği ise parkların temalarına, alan büyüklüklerine ve kullanıcı profillerine göre şekillenebilecek özellikler olarak belirlemiştir. Araştırmanın son aşamasında, belirlenen bu özelliklerin gözlem yapılan yirmi mahalle/komşu

parkındaki mevcut durumu incelenmiş ve parkların belirlenen özelliklere sahip olma durumunun yeterli düzeyde olmadığı saptanmıştır. Belirlenen bu özellikler standartlaşma sürecine katkı sağlayacak ve kaliteli parkların oluşumuna zemin hazırlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Boş Zaman, Rekreasyon, Park, Yerel Parklar, Belediye.

ABSTRACT

SPECIFYING THE RECREATIONAL LOCAL PARKS' FEATURES THAT ARE EXPECTED TO HAVE ACCORDING TO THE EXPERT OPINIONS : ESKİŞEHİR PROVINCE EXAMPLE

Alican BAYRAM

Sports Management Department

Anadolu University, Institute of Social Sciences, May, 2017

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

Leisure time management habits are important for community development. Parks are prominent recreational places since they are free of charge and they enable people to do recreational outdoor activities near the places they reside, and also parks give people the opportunity to be a part of an activity related to sports, art and culture. Especially the parks that are located in a neighbourhood make it convenient for transportation to the event venue and also increases participation. The time that is spent voluntarily in the parks contributes to the individual's development and accordingly to community development.

In this research, it is observed that the parks are alike, they do not offer enough variety of recreational activities and they do not have standards. It is thought that standardization is essential for quality parks and therefore the research was designed to specify the recreational local parks' features that are expected to have according to the expert opinions. For this purpose, twenty local/neighbourhood parks in Eskişehir Metropolitan Municipality were investigated via observation technique and focus group interviews were conducted with the field experts in Eskişehir. Thirty five different items about the features of parks were determined with help of literature review, focus group interviews and observation. These items were delivered to the field experts via delphi technique and their opinions were collected in two turns. The field experts specified fifteen of these items as the essential features of parks and six of these items as the features that may depend on the theme, the size and the user profile of the parks. In the last stage of the research, the items specified with the help of field experts were considered by investigating the twenty local parks in the beginning. It was observed that these parks

were not able to meet the standards. It is strongly believed that these features specified within this research will contribute to the standardization process and also quality parks.

Keywords: Leisure, Recreation, Park, Local Parks, Municipality

TEŞEKKÜR

Parklar, şehir hayatında bireye sunduğu ücretsiz ve kolay ulaşılabilir imkânlarla sahip olması sebebiyle potansiyel rekreatif aktivite alanlarıdır. Rekreasyonun bireye ve topluma olan katkıları düşünüldüğü zaman parkların toplumsal kalkınma açısından önemi daha da dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda parkların sahip olması gereken özelliklerinin belirlenmesi önemlidir. Park alanları tasarlanırken belirlenen bu özelliklere dikkat edilmesi rekreasyonun faydalarını topluma yansıtacaktır. Özelliklerin belirlendiği bu çalışma birçok kişinin desteği ile ortaya konulmuştur.

Öncelikle desteğini benden hiç esirgemeyen, beni bu konu üzerinde çalışmaya teşvik eden değerli danışmanım Doç. Dr. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın özellikle yöntem ve analiz sürecinde yoğun programına rağmen değerli vakitlerini ayıran, nezaketiyle, kibarlığıyla ve karşılıksız desteğiyle her koşulda yanımda olan güler yüzlü Yrd. Doç. Dr. Dilruba KÜRÜM YAPICIOĞLU'na teşekkür ederim.

Araştırma boyunca araştırmaya katkıda bulunan Doç. Dr. Bülent GÜRBÜZ'e, Doç. Dr. Betül BAYAZIT'a, Doç. Dr. Fatih BEKTAŞ'a, Doç. Dr. Faik ARDAHAN'a, Yrd. Doç. Dr. Süleyman MUNUSTURLAR'a, Yrd. Doç. Dr. Müge AKYILDIZ MUNUSTURLAR'a, Yrd. Doç. Dr. Mehmet DEMİREL'e, Yrd. Doç. Dr. Tennur YERLİSU LAPA'ya, Okutman Türkan Nihan SABIRLI'ya ve değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Hüseyin ÇEVİK'e, Arş. Gör. Günay YILDIZER'e, Arş. Gör. Anıl Onur MERCANOĞLU'na, Arş. Gör. Ramazan TAŞÇIOĞLU'na ne kadar teşekkür etsem azdır.

Parkların incelenme sürecinde bana sık sık eşlik eden ve efektif bir park kullanıcısı olan, Rekreasyon bölümü lisans öğrencisi Mehmet KESGİN'e katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Bu süreçte benden desteğini esirgemeyen biricik yeğenim Faruk SARISAÇLI'ya, her koşulda yanımda olan sığınacak iki koca limanım sevgili anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Alican BAYRAM

Eskişehir, 2017

28/05/2017

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığımı ve hiçbir şekilde “intihal içermediğimi” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Alican BAYRAM

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
GÖRSELLER DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1. Boş Zaman, Rekreasyon ve Parklarla İlgili Kavramsal Yapı.....	2
1.1.1. Boş Zaman.....	2
1.1.2. Rekreasyon.....	4
1.1.3. Rekreasyon ve Park.....	5
1.1.4. Etkinlik ve Aktivite.....	7
1.2. YEREL YÖNETİMLER ve REKREASYONEL FAALİYETLER	8
1.2.1. Yerel Yönetimlerin Rekreasyonel Faaliyetler ile Kalkınmaya Etkisi.....	10
1.2.2. Belediyeler Özelinde Yerel Yönetim Sistemleri.....	11
1.2.3. Belediyelerin Rekreasyon Alanındaki Görevleri ve Yaşamdaki Rolü....	13
1.2.4. Belediyelerde Rekreasyonel Programlar ve Hizmetler	14
1.2.5. Belediyelerde Park, Rekreasyon ve Gönüllülük İlişkisi.....	17
1.2.6. Belediyelerde Rekreasyon Temelli Faaliyet Türleri.....	18
1.2.7. Belediyelerde Rekreasyonel Amaçlı Tesisler ve Hizmetler.....	26
1.3. PARK VE REKREASYON İLİŞKİSİ	30
1.3.1. Açık Alan Rekreasyonu	35
1.3.2. Milli Parklar.....	37
1.3.3. Eğlence Parkları	39
1.3.4. Tema Parkları.....	40
1.3.5. Yerel Parklar	43
1.4. Araştırmanın Problemi.....	48
1.5. Araştırmanın Amacı	48

1.6. Araştırmanın Önemi.....	49
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	50
2. YÖNTEM	50
2.1. Araştırmanın Modeli	50
2.2. Araştırmanın Katılımcıları	50
2.2.1. Odak Grup Katılımcılar	51
2.2.2. Delfi Tekniği Katılımcıları.....	51
2.2.3. Araştırma Ortamı.....	52
2.3. Veri Toplama Süreci ve Analiz	53
2.3.1. Gözlem	53
2.3.2. Odak Grup Görüşmesi.....	54
2.3.3. Delfi Tekniği.....	55
2.4. Araştırmanın İnanırlılığını (Trustworthiness)	56
2.5. Araştırmada Etik	57
3. BULGULAR.....	58
3.1. Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Mevcut Durum	58
3.1.1. Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri ..	58
3.1.2. Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri.....	62
3.1.3. Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri ..	64
3.2. Mahalle Komşu Parklarının Uzman Görüşlerine Göre Sahip Olması Gerekli Özellikleri	68
3.2.1. Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular	68
3.2.2. Delfi Tekniğinden Elde Edilen Bulgular	72
3.3. Belirlenen Özelliklere Göre Mahalle/Komşu Parkların Sahip Olduğu Durum Nedir?	74
SONUÇ ve TARTIŞMA	76
ÖNERİLER	81
KAYNAKÇA	83
EKLER	99
ÖZGEÇMİŞ	109

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1. Nedenlerine, Kategorilerine, Paydaşlarına ve Aşamalarına Göre Etkinlikler	8
Çizelge 2. Yerel Yönetim Birimleri	12
Çizelge 3. Yerel Yönetimler İçin Örnek Rekreasyon Program ve Hizmet Modeli	16
Çizelge 4. Popüler Sanat Türleri	23
Çizelge 5. Tema Park Gruplaması	42
Çizelge 6. Parklardaki Rekreatif Aktivite Tesisleri	45
Çizelge 7. Delfi Tekniği İle Görüşleri Alınan Akademisyenler	51
Çizelge 8. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Mahalle/Komşu Parkları	52
Çizelge 9. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler	59
Çizelge 10. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler	63
Çizelge 11. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler	64
Çizelge 12. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Ortak Özellikler	67
Çizelge 13. Alan Uzmanları İle Yapılan Odak Grup Görüşmesi Sonucunda Çıkan Özellikler	69
Çizelge 14. Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olması Gereken Özellikler ...	72

Çizelge 15. Mahalle Komşu Parklarının Temalarına, Kullanıcıların Demografik Özelliklerine ve Kapladıkları Alanlara Göre Önerilen Özellikler	74
Çizelge 16. Mahalle Komşu Parklarının Sahip Olması Gereken Özelliklerin Eskişehir Mahalle/Komşu Parklarındaki Mevcut Durumu	75
Çizelge 17. Alan Uzmanları Tarafından Önerilen Özelliklerin Eskişehir Mahalle/Komşu Parklarındaki Mevcut Durumu	76

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel 1. Son Atmış Gün Ziyaret Edilen En İyi 5 Kategori	56
Görsel 2. Yedi Hafta Aralıksız Parklarda Konum Paylaşımı	57
Görsel 3. Aydın Arat Parkı Halka Açık Tuvaletler	56
Görsel 4. Şarhöyük Mahallesi Yan Bant Park Alanı Kandil Gecesi Etkinliği	61
Görsel 5. Şarhöyük Mahallesi Yan Bant Park Alanı Florbol Oynayan Bir Grup Genç	61
Görsel 6. Osmangazi Parkı ve Semt Sahası Basketbol Sahası	62
Görsel 7. Nuribey Çiftliği Park Alanı Baykuş	62
Görsel 8. Ulus Caddesi Park Alanı ve Kedi Evi	60
Görsel 9. Hayvanlar İçin Oyun ve Tırmanış Parkuru	66
Görsel 10. Su ve Mama Geri Dönüşüm Ünitesi	66

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Park Türleri	33
Şekil 2. Parklar ve Çeşitleri	34

1. GİRİŞ

Yoğun şehir hayatı içerisinde insanların doğada nefes almasına olanak sağlayabilen parklar, en kolayda ulaşılabilir boş zaman aktivite alanları olarak görülmektedir. Parklarda insanlar sportif, sanatsal, kültürel ve daha birçok alanda herhangi bir aktivitenin veya etkinliğin parçası olabilirler. Bu fırsat birey temelinde, topluma zamanı doğru değerlendirme imkânı sunabilmektedir. Bir toplumun kalkınmasının ve üst düzey refah seviyesine ulaşmasının boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Boş zaman herhangi bir zorlama olmadan bireyin kendi arzusu ile eğlence, tatmin olma, mutlu olmayı tetikleyen, karşılığında bir ödemenin alınmadığı, kendi dünyasında olan tatminini yakaladığı tecrübeler ile geçen zaman aralığıdır (Önder, 2003). Eski çağlarda boş zamanı değerlendirme, elit olarak nitelendirilen bireylere ait bir özgürlük zamanı olarak ortaya çıkmıştır (Torkildsen, 2005). Günümüzde ise Gül (2014), boş zamanı elitlik, yoğun düşünme, estetik duygular ve beğeni oluşturmak adına ayrılan zaman dilimi olarak belirtmiştir. Dumanzedier (1960) ise bunu destekler nitelikte boş zamanı değerlendirme durumunun toplumların yaşamları ve kültürleri ile bağlantılı olduğunu ifade etmiştir. Toplum yaşamının ve kültürünün yoğun olarak yaşandığı yer olarak kentler ön plana çıkmaktadır. Kent yaşamında boş zaman olarak nitelendirilen zaman aralığında yapılabilecek rekreasyonel aktiviteler içerisinde en kolayda ulaşılabilir olanı ise yerel bir parkta vakit geçirmektir (McClean, Hurd, Rogers, 2005). Yerel parklar, boş zamanın değerlendirilmesinde ve yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir araç olarak kullanılabilir. Yerel parklar aracılığı ile bireylerin hem boş zamanının değerlendirilmesi hem de yaşam kalitelerinin artırılması park ortamlarının beklentiye hitap etme durumuna bağlıdır. Türkiye'deki yerel parklar incelendiğinde sahip olmaları gereken standartları taşımadığı düşünülmektedir. Parkların birbirinin aynısı olduğu farklı aktivite çeşitliliğinin sınırlı olduğu görülmektedir. Parklara yönelik bir standartlaşma ve özellik çalışmasının olmaması bunun nedenleri arasında gösterilebilir. Türk Standartları Entitüsü nezninde yapılan araştırma neticesinde Türkiye'de herhangi bir rekreasyonel yerel park standardı olmadığı sonucuna ulaşılmış ve Türkiyede bu alanda belirlenen bir özellik havuzuna ulaşılamamıştır. Çalışmada Eskişehir örneğinde ortaya konulan rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özellikler ile standartlaşmanın yakalanması hedeflenmektedir. Standartlaşma kaliteli park kullanım alanlarına zemin oluşturacaktır.

Belirlenen özellikler zamanla güncellenerek geliştirilme şansına sahip olacak ve gelişim süreci standartlaşmanın yolunu açabilecektir.

Park ve rekreasyon alanında öncü konumda gösterilebilecek Amerika’da ise “National Recreation and Park Association” (NRPA) park ve rekreasyon ajansları akreditasyon komisyonu kurmuş ve belirli standartlar belirleyerek birliğe kabul sürecini işletmektedir. Bunun yanı sıra Amerika’da eyaletlerin belirlediği rekreasyonel park standartları da bulunmaktadır (Colorado ve Virginia Eyaletleri gibi). Park standartlarının beraberinde parklarla ilgili kalite güvencesinin sağlanması ön plana çıkmaktadır. Amerika’da kalite güvencesinin sağlanması için standart belirleyen ve bunları geliştiren bazı kuruluşlar vardır (Uysal ve Kuzu, 2001). Bunların başında “American National Standards Institute (ANSI)” gelmektedir. Türkiye’deki rekreasyonel yerel park standartlarının ve kalite güvencesinin olmayışı rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerinin belirlenmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Toplum yapısına uygun Eskişehir ilinde rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin belirlenmesi yapılacak çalışmanın önemini ön plana çıkarmaktadır. Çalışma ile belirlenmesi hedeflenen özelliklerin standartlaşmayı teşvik etmesi, parkların kalitesinin artırılması ve yerel yönetimlerin belirlenen özellikleri yakalaması hedeflenmektedir. Belediyeler rekreasyonel yerel parkları planlanırken belirlenen özelliklerin park kalitesi noktasında destek sağlayacağı düşünülmektedir. Belirlenen özellikler yerel parklarda rekreatif çeşitliliğe destek olacak ve kalite algısını yükselmesine katkı sunacaktır. Bu hedefleri gözeterek çalışmanın amacı Eskişehir ilinde rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin uzman görüşlerine göre belirlenmesidir. Bu amaçla çalışmada öncelikle boş zaman, rekreasyon ve park kavramlarına yer verilmiştir. Daha sonra yerel yönetimler ve belediyeler hakkında bilgiler verilip rekreasyon ve park rekreasyonu ile ilişkisi çalışmada yer almaktadır.

1.1. Boş Zaman, Rekreasyon ve Parklarla İlgili Kavramsal Yapı

Bu bölümde boş zaman, rekreasyon ve parklar ile tanımlara yer verilmiştir. Ayrıca bu kavramlarla ilişkili olan tanımlarda ele alınmıştır.

1.1.1. Boş Zaman

Boş zaman kavramı ile ilgili literatürde farklı yaklaşımların varlığından söz edilmektedir. Bu durumu Page ve Connel (2010), fenomen bir hale gelmiş, farklı kişiler ve gruplar için

bir çok anlamı olan kavram olarak belirtmişlerdir. Bu yaklaşımlardan bazıları; herhangi bir zorunlu iş yapmakla yükümlü olunmayan zaman diliminde, dâhil olunan aktivitelerin geçirildiği zaman dilimi boş zamandır (Parr ve Lashua, 2004), bu çalışma için ayrılan zaman dilimi dışında bağımsız bir şekilde geçirilen zaman dilimi olarak da yorumlanabilir (McClean, Hurd ve Rogers, 2005; Parr ve Lashua, 2004). Boş zaman, kişinin kendisinin veya çevresindeki insanların oluşturacağı zorunluluklardan kurtulup kendi isteği ile seçeceği herhangi bir faaliyet ile uğraşacağı zaman dilimidir (Hacıoğlu vd., 2009:16). Bu yaklaşımlar, herhangi bir zorlama olmadan bireyin kendi arzusu ile eğlenme, tatmin olma, mutlu olmayı tetikleyen, karşılığında bir ödemenin alınmadığı, kendi dünyasında olan tatminini yakaladığı tecrübeler ile geçen zaman aralığı olarak (Önder, 2003) ifade edilebilir. Boş zamanın serbest zamandan ziyade piyasa ve tüketim alışkanlıkları ile ilişkili olduğunu belirten Wang (2001), boş zaman, tüketim ve tükenme arasında görünmez bir bağ olduğunu belirtmiştir. Bireyin boş zamanında gerçekleştirdiği aktivitelerin toplumun tüketimini etkilediği ve bu durumun toplumların kültürel yapısı ile ilişkili olabileceği de ifade edilebilir. Bunu bir örnekle açıklamak gerekir ise Müslüman nüfusun yoğunlukta olduğu bölgelerde inanç turizminin (dini türbe ziyaretleri gibi) görülebilmesi.

Yaşam boyu eğitim süreci altında boş zaman eğitimi değerlendiren Sivan (2014), toplum yapısına işlenmesi adına okullarda boş zaman eğitimi üzerinde durulmasını ve geliştirilmesini tavsiye etmiştir. Boş zaman kavramının sanayileşme ile geldiğini ve sanayileşme altında türediğini ifade eden Godbey (2006), gelişen ve değişen süreçte boş zamanı değerlendirmek adına yapılan aktivitelerin yeni sektörler doğurduğunu ifade etmiştir. Bu sektörler müzik sektöründen sinemaya, tema ve eğlence parklarına, spor ve diğer rekreasyonel aktivitelere kadar birçok alanda boy gösteren ve büyük kazançlar sağlayan holdingler olarak ele alınabilir (McClean, Hurd, Rogers, 2005). Boş zamanın eski uygarlıklara dayandığını ve sınıf ayrıcalığı olarak önümüze çıktığını belirten yaklaşımların varlığından da söz edilebilir. Bunlardan Torkildsen (2005), eski uygarlıklarda elit kavramı çerçevesinde tanımlanan bireylere özel bir zaman dilimi olduğunu belirtmiştir. Eski uygarlıklarda var olduğu düşünülen bu yaklaşımın yanında günümüzde de boş zaman; elitlik, yoğun düşünme, estetik duygular ve beğeni oluşturmak adına ayrılan zaman dilimi (Gül, 2014) olarak değerlendirilebilir. Bir ulusun boş zamanını değerlendirme alışkanlığı, onun karakterini ve temel değerlerini yansıtmaktadır (McClean, Hurd ve Rogers, 2005;1). Dumanzedier (1960), boş zamanı değerlendirme durumunun

toplumların yaşamları ve kültürleri ile bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Buradan hareket ile bireylerin ve toplumların birikimleri, gelenekleri ve alışkanlıkları ile boş zamanlarını değerlendirme tarzları arasında bir ilişki olabileceği söylenebilir.

Yerel yönetim birimlerinin halkın boş zaman aktivitelerine olumlu katkılar sunabilecek birimler olduğu düşünülmektedir. Yürütme ve karar organlarının halk tarafından seçilmesi, merkezi yönetim hiyerarşisinin dışında olması ve kendine özgü bütçesi, yerel yönetimleri demokratik ve özerk bir kuruluş haline getirir (Çelik, 2013). Yönetim sınırları içerisinde bulunan köy, kent, kasaba ve il gibi bölgelerde yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılayan ve gerekli hizmetleri sunan yerel bazlı birimler olarak tanımlanmıştır (Demir ve Yavaş, 2015). Bu tanımlardan yola çıkarak halkın boş zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarına yönelik sorumluluğun önemli bir kısmının yerel yönetimlerde olduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerin verdiği hizmetlerden parklar, kent konseyleri, spor, sanat, kültürel vb. aktiviteler toplumun boş zamanını değerlendirme noktasında yerel yönetimlerin hizmet sunduğu alanlar olarak ifade edilebilir.^{1 2 3} Yerel yönetimlerin ve devletinde katkı sunabileceği boş zamanlarda yapılan aktiviteler ise rekreatif aktiviteler olarak tanımlanabilir.

1.1.2. Rekreasyon

Torkildsen (2005: 52) rekreasyon kelimesinin Latince sağlığı iyileştirme anlamı taşıyan 'recreatio' kelimesinden, Karaküçük (1999: 56) ise rekreasyonun yenilenme, yeniden yaratılma anlamı taşıyan "recreatio" kelimesinden geldiğini belirtmiştir. Rekreasyon kavramı ile ilgili literatürde birçok tanım bulunmaktadır (Çetinkaya, 2011; Çevik, 2013). Recreatio kelimesinden türeyen rekreasyon ve boş zaman bütün insanların hayatına bir şekilde dokunur ve bu dokunuş, bireyin yararlı ve gönüllü aktivitelere katılımını içerir (Edginton, vd., 2006: 56). Bireyin, serbest zamanında ruhsal ve fiziksel açıdan doyuma ulaşabilmek için kendi arzusu ve isteği ile katıldığı aktiviteler rekreatif aktivitelerdir (Tez vd., 2014).

Bir tiyatro oyunu izlerken, gezerken, müze ziyaretlerinde ya da en rahat ulaşılabilir hali ile yerel bir parkta vakit geçirirken birey bir şekilde rekreatif bir aktivitenin içerisinde yer almış olur (McClean, Hurd, Rogers, 2005). Söz konusu rekreasyonel aktivitelerin bireyin

¹ <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

² <https://www.antalya.bel.tr/birimler/park-ve-bahceler-sube-mudurlugu> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

³ <https://www.izmir.bel.tr/BirimDetay/50/tr> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

sosyalleşmesine katkı sunduğu söylenebilir. Kaliteli bir sosyalleşme imkanı (Edginton, vd., 2006:56) sunmasının ötesinde rekreasyonun katılımcılara fiziksel, duygusal, felsefi ve sağlıkla ilgili diğer ihtiyaçlarını karşılama noktasında da önemli faydalar sağlar (Campbell, 2016). Kadınlarda meme kanseri riski üzerine yapılan bir araştırmada rekreasyonel fiziksel aktivitenin meme kanseri riskini azalttığı bulgusuna rastlanılmıştır (Verloop vd, 2000). Ayrıca Kruk (2007), yaşam boyu fiziksel aktivitenin önemine dikkat çekerek en faydalı dönemi 14-20 yaş arası dönem olarak işaret etmiştir. Literatürde benzer faydalara ulaşılabilir. Bu faydaların sunulacağı çalışma alanlarını McLean ve Yoder (2005:3) hastaneler, parklar, müzeler, şirketler, devlet birimleri, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve daha birçok alan ile ilişkilendirmiş ve düzenli boş zaman hizmetlerinin hızlı bir şekilde büyümesinin çalışılacak yeni rekreasyonel alanları oluşturduğunu belirtmiştir. Rekreasyonun çalışma alanları dikkate alındığında; rekreasyonun pek çok alanı kapsayan multi-disipliner bir yapı niteliği taşıdığı (Argan, 2016: 205) ifadesi desteklenebilir.

Neredeyse bütün aktivitelerde rekreasyonun faydası topluma yansır fakat bu faydalar ekonomik beklentilerin artması ile daha sık araştırma konusu haline gelmiştir (Brown, 2016). Ekonomik anlamda da değer vaat eden rekreasyonel etkinlikleri çalışma alanları içerisinde yapılabilecek müzikal uğraşlar, sportif etkinlikler, oyunlar, sanatsal etkinlikler, kişisel gelişim destekleyen etkinlikler hüner gerektiren etkinlikler, doğa etkinlikleri, sosyal ve kültürel etkinlikler gibi genel başlıklar altında ele alabiliriz (Orel ve Yavuz, 2003). Bu rekreasyonel aktiviteler, olumsuz çevre şartlarının kişide neden olacağı stresi azaltabilmekte bunun yanı sıra, bireyin ruhsal ve bedensel sağlığına ve sosyal hayatının gelişimine olumlu katkılar sunmaktadır (Özer ve Çavuşoğlu, 2014). Ayrıca Yılmaz (2004), rekreatif aktivitelerin ve ortam değişikliklerinin bireyin beden ve ruhsal açıdan yenilenmesi için önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Rekreasyonun multi-disipliner yapısını ve literatür destekli yukarıda paylaşılan faydalarını dikkate alıp gereken önemin verilmesinin topluma faydaları olacağı düşünülmektedir. Parklar bu noktada toplumun kolayda ulaşabileceği mekanlar olarak önem arz etmektedir.

1.1.3. Rekreasyon ve Park

En rahat ulaşılabilir hali ile yerel bir parkta vakit geçirirken birey bir şekilde rekreatif bir etkinliğin içerisinde yer almış olur. Rekreasyon ve park alanlarının çoğunluğu yerel yönetimlere aittir ve buna ek olarak destek olan gönüllü özel ve ticari araçlar da vardır

(McClean, Hurd, Rogers, 2005). Rekreasyon ve parklar, yerel yönetimler gibi kamu kurumları, ticari ve kar amacı taşımayan dernek gibi kuruluşlarla sürekli artış gösteren bir ilişki içerisinde (Glover, 1999). Türkiye’de bu durumun aynı olduğunu, parkların yapımında yerel yönetimlerin büyük ölçüde sorumluluk sahibi olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, parklar yerel yönetimler bünyesinde bulunan “Park ve Bahçeler Müdürlüğü” altında yönetilirler.^{4 5} Yerel yönetimlerin rekreasyonel parklardaki ağırlığının yanı sıra apartman sitelerinin sakinlerine, işletmelerin personellerine, okulların bahçelerinde ve çeşitli kuruluşların gönüllü olarak açtığı parklara kadar birçok örnek vermek mümkündür.^{6 7 8} Biro ve Wien (2010), güvenli rekreasyon alanlarının oluşturulması ve buna bağlı fiziksel aktivitenin artması, obezitenin yaygınlaşmasını ve şiddetini düşüreceğini belirtmiştir. Rekreasyonel fiziksel aktivitenin bazı kanser çeşitlerine etki ettiğine yönelik görüşlerde literatürde mevcuttur (Friedenreich ve Orenstein, 2002). Rekreatif aktivitelerin obezite ve insan sağlığına faydaları göz önünde bulundurulduğu zaman, rekreasyonel yerel parkların kullanıcılarına yönelik olumlu kazanımlarından söz edilebilir. Parklarda kültürel, sanatsal, sportif ve birçok alanda eğitim verilebilir ve etkinlikler düzenlenebilir.

Evren ve Kozak (2012), Eskişehir’e günü birlik turistik ziyarette bulunanlar üzerinde Eskişehir’in çekici faktörlerinin belirlenmeye çalışıldığı çalışmada boş zaman değerlendirme etkinliklerini (sanat, spor vb) ve parkların etkisini belirtmişlerdir. Çalışmalarında yer verdikleri rekreasyonel amaçlı parklardan da yola çıkarak rekreatif etkinliklerin yerelde yaşayan bireyler dışında daha geniş çevrede olası etkilerinden söz etmek mümkündür. Rekreasyonel parklar bireyin fiziksel aktivite faydalarından yararlanmasına, doğa ve yeşile maruz kalmanın bireyde yaratacağı sağlıklı çıktılarının kazanımına, çevresindeki mülklere değer katma ve ticareti canlandırma, turist çekme, şehir kimliğine katkıda bulunma, kirliliği azaltma, toplumsal, sosyal faydalar ve suç azaltma gibi faydaları vardır (Sherer, 2006: 12-18). Dünya genelinde yerel yönetimler iklim adaptasyonu ve yeşil çevre altyapı yatırım sürecine destek sağlıyor ve kent sakinlerinin yaşam kalitesini yükseltmede çevrenin rolüne dikkat ediyorlar (Campbell vd, 2016). Rekreasyonel parkların ekonomik, sağlık ve çevre aynı zamanda sosyal

⁴ <http://www.avrupaparkbahceler.com/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

⁵ <http://www.bilecik.bel.tr/kategori/56/3/park-ve-bahceler-mudurlugu.aspx> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

⁶ <http://www.dumankaya.com/insaat-projeleri/dumankaya-mozaik> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

⁷ <http://www.haritamap.com/yer/eti-park-tepebasi> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

⁸ <http://www.teddidiyabakir.k12.tr/sayfa.php?m=75> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

faidalarının olduğunu NRPA ortaya koymuştur.⁹ Bu faidaların elde edilmesi için parklarda özellikle yerel yönetimler tarafından yapılacak etkinlik ve aktiviteler önemli grlmektedir.

1.1.4. Etkinlik ve Aktivite

Türk Dil Kurumu, etkinliğin kelime anlamını etkin olma durumu ve müessiriyet gibi anlamları ile ele almanın yanında bir diğer anlamı olan: “Bir işletmenin, bir kurumun belli bir alandaki eylemi ve faaliyeti” olarak tanımlamıştır.¹⁰ Berridge (2007), etkinlik sektörüne genel bir bakış açısı sunan akademik alan yazınlarının sürekli arttığını ve bunun sadece akademik gelişimi değil ticari ilgiyi de arttırdığının üzerinde durmuştur. Berridge'nin bu ifadesinden bugüne kadar yapılan çalışmalar göz önüne alınacak olursa endüstrinin gelişmeye hala devam ettiği söylenebilir.

Aktivite ve faaliyet temelli etkinlik; başlangıcı ve sonu olan, programının ve takviminin ayrıntılı olarak önceden planlanıp duyurulduğu ve tesis, açık alan gibi genellikle alan kullanımının sınırlandığı aktivite ve faaliyetlerdir (Getz, 2007: 18-19). Bu tanım ekseninde etkinlikler, içerisinde barındırdığı aktiviteler ve faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir. Bir rnek ile detaylandırmak gerekir ise Anadolu niversitesi'nin on üç yıldır geleneksel olarak düzenlediği Uçurtma şenliği bir etkinlik, şenlik içerisinde gerçekleştirilen sportif aktiviteler, müzik dinletileri ve ocuk oyun alanları şenliği renklendiren birer aktivitedir. Bladen, Kennell, Abson ve Wilde (2012:3), etkinlikleri geçici ve amaca yönelik insan topluluğu, etkinlik yönetimini ise amaca ulaşmak için etkinliğin organizasyonu ve koordinasyonu olarak tanımlamıştır. Organizasyon ve koordinasyon aşamasının etkinliğin şekillenmesi ile ilgili önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Bununla ilgili bir kontrol listesi oluşturan Monroe (2006:388-389), yirmi sekiz madde altında yer verdiği listede etkinlik yöneticisinin ilgilenmesi gereken detayları vermiştir. Etkinlik şekline göre ihtiyaç duyulacak maddeler azaltılabilirken veya arttırılabilirken bu maddeler etkinlik organizasyonunun ve koordinasyonunun karmaşıklığını göz önüne koymak da denebilir. Matthews (2008: 3-20), etkinlikleri nedenlerine, türlerine, paydaşlarına ve aşamalarına göre sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmayı izelge 1. de bulabilirsiniz.

⁹ https://www.como.gov/ParksandRec/About_Us/documents/Parks-Recreation-Essential-Public-Services-January-2010.pdf (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

¹⁰ <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

Kültürel, sanatsal ve spor gibi etkinlikler bölgeye imaj kazandırmak için kullanılan yöntemlerden biri olarak görülmektedir (Tayfun ve Arslan, 2013: 192-193). Bu etkinliklerin geleneksel hale gelmesi durumunda ise gerçekleştirildiği bölgeye turizm ve bilinirlik açısından katkı sağlayabilir.

Çizelge 1. *Nedenlerine, Kategorilerine, Paydaşlarına ve Aşamalarına Göre Etkinlikler.*

Nedenlerine Göre	Kategorilerine Göre	Paydaşlarına Göre	Aşamalarına Göre
Dini	Toplantı ve Konferans	Etkinlik Yöneticisi	Fikir ve Öneri
Politik	Sergiler ve Fuarlar	Etkinlik Planlayıcısı	Pazarlama ve Satış
Sosyal	Kutlama ve Törenler	Etkinlik Koordinatörü	Koordinasyonu
Eğitim		Etkinlik Prodüktörü	Uygulama
Ticari			İzleme

Kaynak: *Matthews, 2008.*

Etkinlik çatı kavramının altında yer alan alanların çok çeşitli olduğunu söylemek mümkündür. Bu çeşitlilikler yöresel halk oyunları, geleneksel el sanatları, spor yarışları, fuarlar ya da panayırılar, müzik gösterileri vb. birçok kategori altında ele alınabilir (Yemenoğlu, vd. 2013: 16). Bireylerin boş zamanlarını değerlendirmek adına ilgi alanlarına göre bu etkinliklere katıldığı söylenebilir. Şimşek (2016), etkinliklerin daha önce hiç olmadığı kadar kültürün merkezini oluşturduğunu belirterek hükümetlerin, etkinlikleri; ekonomik gelişme, uluslaşma ve turistik mekân pazarlaması stratejilerinin bir parçası olarak desteklediklerini ve teşvik ettiklerini belirtmiştir. Boş zamanı değerlendirmenin farklı bir ekonomik çerçeve açtığı söylenebilir. Rekreatif etkinlikler bölgeyi hali hazırda ziyaret eden turistlerin daha çok harcama yapmasına olanak sağlayarak bölgeye ekonomik anlamda güç katmaktadır (Kişioğlu ve Selvi, 2013).

1.2. YEREL YÖNETİMLER ve REKREASYONEL FAALİYETLER

Yerel yönetimler denildiği zaman, belirli insan topluluklarının gereksinimlerini karşılayan ve sorumlu oldukları bu insan topluluklarına çeşitli hizmetler sağlayan (Tekeli, 1983), belirli aralıklarla yapılan seçimler ile halk tarafından seçilen karar organlarının yönettiği birimler anlaşılmaktadır (Demir ve Yavaş, 2015). Yerel yönetimler halkın

yönetime etkin katılımı ile çalışanların ve yerel halkın motivasyon artışını sağlamaktadır (Henden, 2005). Halkın katılımı ile yerel yönetimler demokrasinin temel kurumudur (Pustu, 2005), tezi de desteklenmiş olacaktır. Parlak ve Ökmen (2015), sanatların en eskisi olarak ele aldığı yönetim kavramı üzerinden yerel yönetimi açıklamıştır. Yönetimin bir sanat olarak algılanması ve bilim dünyasına da girmiş olması üzerinde durmuşlardır. Yerel yönetim, Fransızca “decentralisation” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılmaktadır (Henden, 2005). Son dönemlerde demokratik esaslar çerçevesinde yerel yönetimlerin öneminin giderek arttığı (Doğan, 2016), Türkiye’nin de bu durumdan etkilendiği görülmektedir (Köseoğlu, 2010). Bu durum halka hizmet sunma noktasında en yakın yönetim biriminin yerel yönetimlerin oluşunun giderek fark edilmesi ile açıklanabilir (Henden, 2005).

Yerel yönetimler özerk bir yapıya sahiptirler ve bu özellikleri sayesinde su, elektrik, yol, sosyal hizmet, ulaşım, kültür, eğitim ve yeşil alanların planı gibi hizmetlerin halka daha kolay ulaşması amaçlanmıştır (Çelik, 2013). Bu özerk yapılarının yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları arasındaki farkı oluşturduğunu belirten Kaypak (2012), yerel yönetimlerin devlet içerisinde yönetimin bir parçası olması dışında sivil toplum kuruluşları ile arasında pek farkın olmadığını belirtmiştir. Ayrıca, yerel yönetimler büyümenin ve kalkınmanın ön plana çıkan aktörlerindedir (Eryiğit, 2016). Yerel yönetimlerin halk ile doğrudan teması olan birim oluşu ve kalkınma sürecindeki önemi rekreatif aktiviteler ile desteklenebilir. Avrupa Birliği süreci ile yerel yönetim anlayışı Türkiye’de değişim göstermiş, işlevlerin yoğunlaşmasına ve kent içi hizmetlerin niteliğinin artmasına vesile olmuştur (Çelikyay, 2010). Avrupa konseyi 1957 yılında yerel yönetimlerin oluşturulmasında 5 madde belirlemiştir. Bunlar:

- Yerel özgürlüklere saygı gösterilmelidir.
- Siyasi parti bağıllığı üstü niteliği korumalıdır.
- Merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki denetimi bağımsız yargı ya tabi olmalıdır.
- Yerel yönetimlerin mali özgürlükleri sağlanmalıdır.
- Yerel birimlere ilişkin topluluk bilinci geliştirilmelidir (Tekeli, 1983).

Yerel bazda sağlanmaya çalışılan bu birliktelik duygusuna siyaset üstü yapı ve halkın katılımı katkı sağlayabilir. Yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları arasında bir

benzerlik vardır, benzerlik göstermeyen kısmı yerel yönetimlerin devlet içerisinde yönetimin bir parçası olmasıdır (Kaypak, 2012). Yerel yönetimleri özerk kılan durumda devlet içerisindeki yeri olarak ifade edilebilir. Doğan (2016), yerel yönetim başkanlarının karar aşamasında sivil toplum, özel sektör ve halk gibi paydaşlar ile hareket edilmesinin faydalarını ifade etmiştir. Yerel yönetimler halkı ve sivil toplumu bu özerk yapının içerisine katarak başarı elde etme oranını yükseltebilir. Halkı yönetim aşamasına katma sürecini Türkiye'deki kent konseylerinin işleyişi altında ele alınabilir (Demir ve Yavaş, 2015). Kent konseylerinin halkı yönetim aşamasına katmanın yanı sıra gelişen teknolojinin de yerel yönetimlerinin sorunlarına yeni ve pratik çözümlerle destek olduğu görülmektedir (Henden, 2005). Kent konseylerinin kalkınmayı destekleme, şehri yaşanabilir hale getirme, yerel yönetim yöneticileri ile vatandaş arasında köprü olma, toplumsal sorunların tespiti ve çözüm üretme gibi misyonları vardır ve yasal bir zorunluluk statüsü yoktur (Lamba, 2012). Kent konseyleri büyükşehir, il ve ilçe belediyelerinde bulunmakta ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği adı altında birlik bulunmaktadır.¹¹ Kent konseyleri ve benzeri yapılanmalar ile yerel yönetimler halkın boş zamanlarını yapıcı yönde kullanmaya teşvik edebileceği ve bu teşviğin kalkınmaya olumlu katkıları olacağı düşünülmektedir.

1.2.1. Yerel Yönetimlerin Rekreatif Faaliyetler ile Kalkınmaya Etkisi

Eryılmaz (2015), rekreatif etkinliğin yörede sosyo-ekonomik canlılık, tanıtım ve kalkınmayı sağlayabileceği gibi tarihi değerleri tanıtmak içinde kullanılabilirliğini belirtmiştir. Rekreatif etkinliklerin bu faydalarının farkındalığının arttığından söz edilebilir. Buna örnek olarak Kaymakamlık ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen ve 3. Rekreatif Araştırmaları Kongresi'nde Bektaş vd., (2015) tarafından sunulan Artvin Yusufeli İlçesinin trekking parkurları 3D (3 Boyutlu) haritalarının üretilmesi verilebilir. Yine aynı kongrede Trakya Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiş "Trakya Bağ Rotası" üzerine bir sunum yapılmıştır. Buldukları sonuçlar arasında bu rota ziyaretçilerinin açık alan rekreatif faaliyetler yerine kapalı alan faaliyetlerini tercih ettikleri bulgusuna rastlanmıştır (Ergüven, 2015). Bu iki örnekten yola çıkarak kalkınma ajanslarının; rekreatif etkinliklerin kalkınma noktasında ki önemini fark ettiği ve desteklediği şeklinde yorumlanabilir. Boş zaman aktiviteleri, bireyin kişiliğini geliştirmesinin yanı sıra toplum refahında ve kalkınmasında da rolü olduğunu

¹¹ <http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

belirten Kır (2007), boş zamanı daha etkin ve yararlı geçirebilmek adına aşağıdaki önerilerde bulunmuştur;

- Boş zamanı daha iyi değerlendirecek rekreatif aktiviteler, tesisler ve organizasyonlar sunulmalıdır.
- Boş zaman değerlendirme konusunda toplum bilinçlendirilmelidir.
- İldeki kurumların birikimleri ve potansiyelleri topluma yansıtılmalıdır.
- Geziler düzenlenmelidir.
- Özellikle spor kurumlarının halka faydalı boş zaman etkinlikleri düzenlenmesi desteklenmelidir.
- Boş zaman eğitime yönelik üniversitelerin rehberlik bürosu kurup hizmet vermesi gerekmektedir (Kır, 2007).

Yukarıda verilen örnekler genişletilebilir. Yerel yönetimler, rekreasyonel aktivitelerin kalkınmaya olan katkısını göz önünde bulundurarak rekreatif aktivite çeşitliliğini sağlaması toplum adına faydalı olabilir. Avrupa Birliği Üyelerinin kabul ettiği “Avrupa Kentsel Şartı” yerel yönetimlere ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir kalkınma konusunda sorumluluk yüklemiştir.¹² Belediye kanununda da yerel yönetimlere spor, kültürel ve sanatsal gibi toplumun boş zamanını değerlendirebileceği rekreatif aktiviteler konusunda bazı sorumluluklar verilmiştir. Bu sorumlulukların yanı sıra sürdürülebilir kalkınma ve kalkınma konusunda da sorumluluklar yüklenmiştir (Türkiye Belediyeler Mevzuatı [TBB] 2014). Rekreatif etkinliklerin bireye ve dolaylı olarak topluma katkıları dikkate alınarak yerel yönetimlerin kalkınma hususunda rekreatif etkinliklere önem vermesi toplumun yararına olabilir.

1.2.2. Belediyeler Özelinde Yerel Yönetim Sistemleri

Türkiye’de yerel yönetim birimleri belediyeler, il özel idareleri ve köyler olarak üç’e ayrılır (Toksöz vd., 2009:49). Bunların altında yerel yönetimlerin tiplerinin özelliklerini ise 1982 Anayasası’na göre Toprak (2012), coğrafi konum, merkezi idare kuruluşu, ekonomik durum ve kamu hizmeti gerekliliğine göre illere ve illerinde bölümlere ayrıldığı üzerinde durmuştur. Yerel yönetimlerle ilgili mevzuatı Ökmen ve Parlak (2008;118), yerel yönetimlerle ilgili anayasa maddeleri, doğrudan ya da dolaylı olarak yerel yönetim birimlerini düzenleyen yasalar, tüzükler, yönetmelikler ve diğer hukuki

¹² <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=887405&Site=COE&direct=true> (Erişim Tarihi: 09.03.2017).

metinler yerel yönetimler mevzuatını oluşturduğunu ifade etmiştir. İdari alan, merkezi yönetim (başkent ve taşra örgütü) ve yerel yönetim olarak tanımlanabilir.¹³ 1982 Anayasası'na göre; il özel idaresi, belediyeler (büyükşehir ve belde) ve köylerin yerel yönetim birimleri olduğunu belirten Toprak (2012), ilgili kanunla il kurulduğu zaman özel idaresinin de kurulduğu ve il sayısına eşit olarak 81 il özel idaresinin bulunduğunu ifade etmiştir. Yerel yönetim birimleri ve karar organları Çizelge 2.'de paylaşılmıştır. Karar organlarının yanı sıra idari personelin de uygulanacak rekreatif aktivitelerde önemli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 2. Yerel Yönetim Birimleri.

Belediyeler	Özel İdareler	Köyler
İl Merkezi Belediyeleri	Vali (Özel İdarenin Başıdır)	Köy Muhtarı
İlçe Merkezi Belediyeleri	İl Genel Meclisi (Karar Organıdır)	Köy Derneği
Belde Belediyeleri	İl Encümeni (Yürütme Organıdır)	Köy İhtiyar Meclisi

Kaynak: İmamoğlu, 2007, Toksöz vd, 2009: 50-53 ve Toprak, 2012'den uyarlanmıştır.

Büyükşehir belediyesi 5216 sayılı kanunun 4. Maddesinde; nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyelerinin kanun ile büyükşehir belediyesine dönüştürülebileceği belirtilmiştir. Sınırlarını ise 5. maddede ilin mülki sınırları olarak belirlemiştir. Aynı kanunun 7. maddesinin “m” bendinde: “Büyükşehir’in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek.” ifadeleri yer almaktadır. İlgili bu madde ile rekreasyonel parklar, sanatsal ve kültürel aktiviteler büyükşehir belediyelerinin görevleri ve yetkileri arasında tanımlanmıştır. Aynı şekilde belediye kanununun 14. maddesinde belediyenin görevleri ve sorumlulukları arasında park ve yeşil alanları, kültür sanat, turizm, gençlik ve spor, sosyal hizmetler gibi rekreasyonel

¹³ http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937 (Erişim Tarihi: 25.04.2017).

faaliyetleri yapar veya yaptırır ibaresi yer almaktadır. Büyükşehir ve belediye kanununda ayrı ayrı üzerinde durulan bu maddeler ile yerel yönetimin rekreasyonel faaliyetler ile güçlü bir bağ içerisinde olduğu vurgulanmaktadır.

1.2.3. Belediyelerin Rekreasyon Alanındaki Görevleri ve Yaşamdaki Rolü

Belediyelere kanunlar ile verilen görev ve sorumluluk alanlarındaki park ve yeşil alanlar, kültürel, sanatsal, sportif aktiviteler ve sosyal hizmetler gibi sorumluluklar, rekreasyon ile ilişkilendirilebilir. Yerel yönetimler, yerel topluluğun ihtiyaçları doğrultusunda toplumun mutluluk ve sağlığını geliştirmek için rekreasyonel hizmetleri sunmaktadır. Bunları sportif rekreasyon altında örneklendirmek gerekir ise bu hizmetlere spor sahaları, kulüp destekleri, spor merkezleri, yüzme havuzları, kortlar ve parklar örnek olarak gösterilebilir (Stephens, 2012, s.5). Godbey ve Mowen (2010:3), parkların ve rekreasyonun fiziksel sağlığa olan katkısının yakın zamana kadar sağlık camiası tarafından yeterince önemsenmediğini ve bunun gün geçtikçe değiştiğini belirtmiştir. Aradan geçen yedi yıl ve rekreasyon kavramının Türkiye’de kullanım sıklığı bu değişimin Türkiye’de de hissedildiğini göstermektedir.¹⁴¹⁵ Amerika başkanlık komisyonunun 1985 yılında açık hava rekreasyon politikalarını gözden geçirdiğini ve rekreasyonun sosyal, ekonomik ve çevresel faydalarının kabul edilmesinin yanında sağlığa olan yararına çok az dikkat edildiğini belirten Godbey (2006:1-8), dışarıda vakit geçiren çocukların daha sağlıklı olduğuna, obezite oranlarının düştüğüne ve yaşlıların sağlık açısından bir çok fayda elde ettiğine vurgu yapmıştır. Türkiye’de de rekreasyonun sağlığa olan faydalarının fark edilmesi ve belediyelerin görev tanımı içerisinde bulunan parkların bir isimden öte ciddi anlamda rekreasyonel parklara dönüşmesi toplum sağlığı üzerinde olumlu etkiler oluşturabilir. Parklarda kültürel, sanatsal ve sportif aktivite imkanlarının yaratılması park kullanıcılarını ve oranlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Doğal üyelerini il valisi, milletvekilleri, belediye başkanı, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile önceki dönem milletvekilleri ve kente emeği geçen kişilerin (Atvur, 2009) oluşturduğu kent konseylerinin yönetime halkın katılımı ve rekreasyonel aktiviteleri destekleyici sivil toplum örgütü görevini üstlenmektedir. Kent konseylerinin yerel yönetim destekli yaptığı rekreatif aktivitelere; Bursa kent konseyinin fotoğraf, halk oyunları, kültür sanat, müzik, turizm, sanat müziği ve spor gibi çalışma grupları örnek

¹⁴ <http://www.canakkale.bel.tr/icerik/4231/belediye-calisanlari-egitim-sosyal-tesis-ve-rekreasyon-alani-projesinin-temel-atma-toreni-gerceklesecek/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

¹⁵ <http://www.tekirdag.bel.tr/proje/46> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

olarak verilebilir.¹⁶ Ayrıca kent konseyleri çeşitli kurumlarla ortak çalışmalar yaparak da sosyal hayata katkı sunabilir (Atvur, 2009).

Avrupa Birliğinin kabul ettiği Avrupa Kentsel Şartı sakinlerine yirmi maddeden oluşan bazı haklar tanımıştır. Bu hakların yirminci maddesinde ise “yerel yetkililer cinsiyet, yaş, köken, din, konum veya fiziksel özgürlüklere bakılmaksızın bu hakları tüm halka uygular” denilmiştir. O hakların bazıları şunlardır (Council of Europe);

- Sağlık: fiziksel ve psikolojik sağlığı için gerekli tesislere;
- Spor ve boş zaman: yaş, becerisi veya ekonomik durumuna bakılmaksızın, geniş bir spor ve rekreasyon tesislerine tüm halkın ulaşmasına;
- Kültür: bol çeşitli kültürel ve yaratıcı aktivitelere katılımcı ve izleyici olarak katılma.¹⁷

Avrupa Kentsel Şartı'nın yukarıda verilen bazı maddelerinden de yola çıkarak belediyelerin rekreasyonel aktivitelerine örnekler verilebilir. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin senfoni orkestrası¹⁸ , İstanbul Büyükşehir Belediyesinin gerçekleştirdiği sportif etkinlikler¹⁹ bunlardan birkaçıdır. Rekreatif aktivitelerin faydaları göz önünde bulundurulduğunda belediyelerin düzenledikleri bu etkinliklerin gerekliliği ve toplumsal faydaları önem arz etmektedir.

1.2.4. Belediyelerde Rekreasyonel Programlar ve Hizmetler

Yerel yönetimlerin başlıca görevlerinden biri fiziksel ve ruhsal gelişim, dinlenme, yaratıcılıklarını geliştirme ve sosyalleşme gibi ihtiyaçlarını karşılamaları için rekreasyon programı ve hizmeti sunmaktır (Mersinli, 2009). Güney Avustralya'da yerel yönetim birimleri 68 ayrı meclisinden oluşmaktadır.²⁰ Yerel yönetim seçilmiş meclis ve aşağıdaki uzman personel tarafından yönetilir;

- Rekreasyon ve Spor Görevlileri;
- Rekreasyon Planlayıcılar;
- Park ve Bahçe Yöneticileri;
- Mülkiyet Yöneticileri/Personelleri;

¹⁶ <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/?baslik=calisma-gruplari-&sayfa=icerik&id=27> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

¹⁷ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=887405&Site=COE&direct=true> (Erişim Tarihi: 09.03.2017).

¹⁸ <http://senfoni.eskisehir.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

¹⁹ <http://www.spor.istanbul/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

²⁰ www.lga.sa.gov.au (Erişim Tarihi: 10.03.2017).

- Topluluk Geliştirme, Kalkındırma Yönetici ve Personelleri (Stephens, 2012, s.6).

ABD’de ilk zamanlarda, park ve rekreasyon birimleri ayrı ayrı yapılmış lakin yüksek maliyetler ve birçok sorun ile karşılaştığı için birleştirilmiştir (Mobley, 2006). Türkiye’de ise yerel yönetim bünyesinde açılmış rekreasyon departmanına rastlanılmamıştır. Daha ziyade sportif amaçlı ve çevre düzenlemesi yapılmış mesire alanları²¹ gibi bazı alanlara rekreasyon alanı ifadesi kullanıldığına rastlanmaktadır. Mobley (2006), devletin ve yerel yönetimlerin toplumun yaşam kalitesini yükseltmek, refah seviyesinde artışı sağlamak için rekreasyon, park ve boş zaman hizmetlerini uygulama konusunda sorumlu olduğunu belirtmiştir. Bu sorumluluktan yola çıkarak Türkiye’de yerel yönetimlerin rekreasyon ve park hizmetlerinde benzer bir yapılaşmaya gitmesi Türkiye adına faydalı olabilir. Bu faydaları elde etmek için aşağıda Çizelge 3’te yerel yönetimlerde uygulanabilecek bir rekreasyonel hizmet modeli gösterilmiştir (Mersinli, 2009).

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi’nin etkinliklerinden tiyatro, resim sergisi, çini sergisi, AKUT eğitimi, gönüllü hizmetleri bilgilendirme toplantıları, koro konserleri, tasarım sergisi, kanser taraması etkinliği, kalp hastalıkları etkinlikleri gibi etkinlikler örnek olarak verilebilir.²² Belediye, rekreasyon programlarının birçok faydası olduğunu belirten Banks ve Head (2004), belediyelerin rekreasyonel program ve hizmetler ile engelli çocuklara, zihinsel engelli bireylere, evsiz kadınlara ve çocuklara sosyal açıdan destek olmanın yanında onlar için gerekli hizmetleri de ulaştırabileceğini belirtmiştir. Mersinli (2009) ise yerel yönetimlerin sunacağı rekreasyonel aktivitelere katılacak hedef kitleleri aşağıdaki şekilde tanımlamıştır;

- Ani karar verenler
- Eğitimlere katılanlar
- Çeşitli çalışma gruplarına ait topluluklar
- Yarışma grupları
- Özel etkinlik katılımcıları (Mersinli, 2009).

²¹ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130305-9.htm> (Erişim Tarihi: 17.03.2017).

²² <http://www.tepebasi.bel.tr/etkinlikler/> (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

Çizelge 3. Yerel Yönetimler İçin Örnek Rekreasyon Program ve Hizmet Modeli.

Sporlar	Futbola	Gençler İçin	Futbol	Baba/Oğul	Bayanlar	Halk
Yarışmalar	Başlangıç	Spor	Kültürü	Turnuvaları	Egzersiz	Koşuları
Turnuvalar	Kursları	Okulları	Kulübü		Programı	
Açık Hava	Hedef	Her Yaş İçin	Bahçecilik	Piknikler	Doğa	Kano
Rekreasyonu	Kursları ve	Mini Kros	Kulübü		Yürüyüşleri	Beceri
	Yarışmaları	Yarışmaları				Kursu
Hobiler	Bir Hobi	Kelebek	Eski Kent	Balık	El Sanatları	Güzel
	Nasıl	Koleksiyonu	Fotoğrafları	Tutma	Geliştirme	Sanatlar
	Öğrenilir	Yarışması	Kulübü	Yarışı	Kursları	Kursları
Sosyal	Halk	Kültür Ve	Briç, Tavla,	Müzik	Tiyatro Ve	Söyleşiler
Rekreasyon	Oyunları	Tarih	Satranç	Kursları	Sanat	
	Gurubu	Gezileri	Kursları		Faaliyetleri	
Gönüllü	Çocuklara	Tutukevi	Kimsesiz	Hastane	Huzurevi	Engelliler
Hizmetler	Eğitim	Çocuklarına	Çocuklar	Gönüllü	Sakinlerine	İçin
	Kursları	Hizmet	İçin	Programı	Egzersiz	Spor
		Programları	Spor		Programları	Program.
			Programları			

Kaynak: Mersinli, 2009: 60.

Rekreasyonun birçok alanla ilişkili olma durumu yerel yönetimlere farklı açılardan fayda sağlayabileceği sonucuna ortaya çıkarmaktadır. Birçok yerel yönetimin web sayfalarında rekreasyon kavramının ve rekreatif aktivitelerin ön planda oldu gözlemlenmiştir.^{23 24} Rekreasyon alanında personel istihdamının önemli bir alana yayıldığını, www.indeed.com internet sitesinden ellinin üzerinde sayfa ile iş ilanı örnek verilerek söylenebilir. Bu ilanların birçoğunun yerel yönetimlerde istihdam edilmek üzere, bir kısmı özel sektör ve diğer kurumlarda istihdamına yöneliktir.²⁵

²³ http://www.torcnm.org/departments/public_works/recreation.php (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

²⁴ <http://www.tompkinscountyny.gov/youth/municipal-recreation> (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

²⁵

https://www.indeed.com/jobs?q=Municipal+Recreation&start=330&pp=AUoAAAAAAAAAAAAAAAAAEFkNNhAQEBCwRPwp4MZfYDnoTivW_wh1DAxEqOpAGItaYzwYwXQAxhTBG4XBs (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

1.2.5. Belediyelerde Park, Rekreasyon ve Gönüllülük İlişkisi

Gönüllülük başka bir kişiye, gruba ya da davaya zamanın özgür ve karşılıksız adandığı faaliyetler olduğunu ifade eden Wilson (2000), bireye yaşam doyumu, benlik saygısı, kendine güvenme ve mesleki başarı gibi katkıları olduğuna değinmiştir. Gönüllülük kavramının bireye ve topluma yansıyan olumlu etkileri ile birçok ülkede gönüllü kuruluşlar ve bireyler giderek artmaktadır (Hapenny ve Caissie, 2003). Gönüllü katılımcı profilleri yaşa, cinsiyete, ırka, sosyal ortama veya kişisel özelliklere göre farklılık gösterebilir. Gençler üzerindeki faydalarından bazıları ise okuldan kaçma ve uyuşturucu kullanımı gibi sorunlu davranışlara maruz kalma olasılığının azalmasıdır (Wilson, 2000). Gönüllülerin sağladığı hizmetlerin park kullanımı ve rekreatif aktivitelerin organizasyonu için önemlidir. Kamu parkları ve rekreasyonel etkinliklerin başarısı ve devamında gönüllülük kurumu etkin ve önemli bir rol oynamaktadır (Silverberg vd., 2000). Türkiye’de toplum sağlığı yararına rekreatif aktiviteler düzenleyen yerel yönetimlerin ve gönüllü kuruluşların Amerika ve Kanada gibi rekreasyon alanında gelişmiş ülkelerin çok gerisinde olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni rekreasyon ile ilgili kavramın ön plana çıktığı ülkelerde müdürlükler veya bölümler bulunurken Türkiye’de herhangi bir yerel yönetimin rekreasyon müdürlüğünün bulunmamasıdır. Bir birimin olmaması bu alana özgü çalışma, fikir ve proje üretme olasılığını azalttığı düşünülmektedir. Amerika da “Ulusal Park Servisi” ve “Ulusal Rekreasyon ve Park Derneği” parklar ve rekreatif aktivitelerin düzenlenebileceği alanlarda gönüllüler aracılığı ile birçok etkinlik ve aktivite düzenlemektedir.^{26 27} Kanada’da merkezi hükümet, eyaletler, yerel yönetimler ve çeşitli devlet kuruluşlarının yanında gönüllü kuruluşlarında ciddi anlamda destekleri ile spor ve rekreasyon etkinlikleri düzenlendiğini belirten Lasby ve Sperling (2007), Kanada’nın Ontario eyaletindeki gönüllüler ile ilgili aşağıdaki bilgileri paylaşmıştır;

- 1.1 milyon Ontariolu spor ve rekreasyon organizasyonları için gönüllü çalışır.
- Gönüllülük bu kişilerin %15’lik bir zaman dilimini alır.
- Gönüllüler rekreasyonel organizasyonlara yılda kişi başı ortalama 108 saat toplamda 122 milyon saat katkıda bulunurlar.

²⁶ <http://www.nrpa.org/our-work/Volunteer-Opportunities/park-prescription-program-survey/> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

²⁷ <https://www.nps.gov/getinvolved/volunteer.htm> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

- Bu gönüllülerin çoğunluğu 35-44 yaş arası evli ve yıllık aile geliri 110 bin dolar olan kişilerdir (Lasby ve Sperling, 2007: 30).

Türkiye’de de benzer yapıların kurulması gönüllülük kavramının geliştirilmesi rekreatif etkinliklere ve topluma faydalı olabilir. Gönüllülük kurumunun bireysel ve toplumsal faydalarının yanında rekreasyonun bireye ve topluma olan faydaları da Türk toplumuna bu sayede kazandırılabilir.

1.2.6. Belediyelerde Rekreasyon Temelli Faaliyet Türleri

Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 18.ci maddesinin “p” bendinde belediyelere, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar verme yetkisi verilmiştir. Belediyeler bu yetki ile rekreasyonel temelli faaliyet türlerini organize edebilme ve toplumun boş zamanını değerlendirmeye yönelik yetkilere sahiptir denebilir. Dünya örneklerinde ise Avustralya’da yerel yönetimler bünyesinde kurulan “Rekreasyon ve Spor Dairesi Başkanlığı” çok amaçlı, sürdürülebilir spor tesisleri ve yerel toplulukların teşviki için kurulmuştur (Stephens, 2012, s.11). Toksöz vd. (2009), kültür, boş zaman faaliyetleri ve spor başlığı altında yerel yönetimlerin destek verdiği rekreasyonel faaliyetleri, yetki türlerine ve kullanımına yönelik sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmada park, ve açık alanları ve ibadethaneleri zorunlu; tiyatro ve konserler, müze ve kütüphaneler, spor ve boş zamanı kısmi yetki alanında olduğunu belirtmiştir. Doğrudan yetki kullanımında ise tiyatro ve konserlerde yetki kullanımını isteğe bağlı, spor ve boş zaman, parklar ve açık alanları, müze ve kütüphaneleri ise doğrudan yetki kullanımını noktasında yerel yönetim görevleri arasında tanımlamıştır. Rekreasyon programlarının sadece spor yapan yetenekli sporcuları değil spor yapan herkesi kapsadığını ifade eden Mobley (2006), yerel yönetimlerin halkın ilgisini çeken spor dışındaki bütün rekreatif aktivitelere de önem vermesi gerektiğini belirtmiştir. Bu aktivitelerden bazılarını aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- Müzik
- Drama
- El sanatları
- Fiziksel aktiviteler
- Suda egzersiz

- Açık hava
- Doğa
- Kültürel etkinlikler
- Sosyal etkinlikler (Mobley, 2006).

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı yayınladığı 2015 faaliyet raporunda; fiziksel hareketliliği teşvik etmek, sergi açmak, kent gezileri düzenlemek, rekreasyon alanları oluşturmak ve çocuklar için erken yaşta eğitime başlayarak boş zamanlarını değerlendirmek gibi rekreatif faaliyetleri gerçekleştirdiklerini ve arttırmayı hedeflediklerini ifade etmişlerdir (Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı [ABBB], 2015). Kaynaklardan da yararlanarak yerel yönetimlerde rekreasyonel faaliyet türlerini aşağıdaki başlıklar altında değerlendirebilir;

- Belediyelerde spor rekreasyonu,
- Belediyelerde kültür rekreasyonu
- Belediyelerde sanat rekreasyonu,
- Belediyelerde sağlık rekreasyonu,
- Belediyelerde eğitim rekreasyonu,
- Belediyelerde turizm rekreasyonu.

Belediyelerde spor rekreasyonu; Spor, insanlık tarihinin başından beri, toplumların çok ilgi gösterdiği bir uğraş olarak tanımlanabilirken günümüzde buna en bariz örnek olarak olimpiyat oyunları, dünya kupaları gibi büyük etkinlikler verilebilir (Mobley, 2006). Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2007–2014 verilerine göre Türkiye genelinde 10.194 amatör spor kulübü bulunmaktadır.²⁸ Kulüplerin işlevleri ayrı bir tartışma konusu olsa da spora olan ilgi açısından önemli bir rakam olarak değerlendirilebilir. Güney Avustralya’da yerel topluluğa her hafta etkinlik düzenleyen binlerce aktif rekreasyon kulüp ve dernekleri bulunmakta ve bu kulüplerin organizasyonunu çoğunlukla gönüllü bireyler üstlenmektedir (Stephens, 2012, s.3).

Spor ve rekreasyon etkinlikleri spor branşlarının profesyonel olarak icra edilmediği her alanda boy gösterebilirken Lasby ve Sperling (2007:1), spor ve rekreasyon örneklerini aşağıdaki gibi gruplandırmıştır;

²⁸ http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1087 (Erişim Tarihi: 14.03.2017).

- Spor organizasyonları: amatör sporlar, eğitim, spor, sağlıklı yaşam ve spor müsabakaları ve etkinliklerini organize edilmesi,
- Rekreasyonel ve sosyal kulüpler: eğlence tesisleri, organizasyonları, bisiklet, dağcılık, gezi, doğa, fotoğrafçılık, dans gibi kulüpler,
- Hizmet kulüpleri: Kızılay, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, LÖSEV ve yerel yönetimler bünyesinde son zamanlarda büyüyen Kent Konseyleri ve alt çalışma grupları örnek olarak verilebilir (Lasby ve Sperling, 2007:1).

Mobley (2006), aktiviteler yelpazesinin aktif spor etkinliklerini kapsadığı kadar yürüyüş, piknik, kamp ve doğal çevre ile ilişkin pasif aktiviteleri de kapsayabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, Kanada'nın en büyük ikinci kar amacı gütmeyen gönüllü kuruluşları spor ve rekreasyon ile ilgili kuruluşlardır (Lasby ve Sperlin, 2007:1). Türkiye'de yerel yönetimlerin spor kulüplerine destekleri amatör sporlarına destekleri bilinmektedir. Buna örnek olarak İzmir Selçuk Belediyesi'nin okullara basketbol potaları kurma ve yenileme çalışması verilebilir.²⁹ Buna benzer destekler yerel yönetimlerin yönetim alanlarında bulunan toplumun gelişimine ve boş zamanını değerlendirmesine olumlu birer katkı olarak değerlendirilebilir.

Belediyelerde kültür rekreasyonu; Kitlelerin tüketim alışkanlıkları boş zamanlarını nasıl geçirdikleri ile ilişkili olduğunu belirten Wang (2001), boş zaman alışkanlıklarının kültürel ekonomide önemli bir yerde olduğunu ifade etmiştir. Boş zaman bireyin yaşamını idame etmek için katıldığı uğraşlar dışında kalan zaman dilimidir. Rekreasyon bu boş zaman sürecinde bireyin tüm yaptığı aktiviteleri kapsamakta, bu nedenle spordan daha geniş bir alana yayılabilmektedir (Mobley, 2006). Bireyin katıldığı kültürel aktiviteleri de bu zaman dilimi içerisinde yapılan rekreatif aktiviteler başlığı altında ele almak mümkündür. Rekreasyon, kültürün ve ekonominin temel bileşenidir (Brice vd., 2017). Kültürün toplumun inanışı, yaşam biçimi ve sanata bakış açısı ile ilişki içerisinde olduğu düşünülür ise diğer rekreasyon türleri ile doğru orantılı bir ilişki içerisinde olduğu düşünülebilir. Özellikle bazı durumlarda toplumun spor, sanat, sağlık ve eğitim rekreasyonu ile olan ilişkisinin o toplumun kültürel yapısında etkili olduğu düşünülmektedir. Chichk (1998), boş zaman kavramının farklı toplumlarda anlamı bakımından karmaşıklığa neden olmadığını fakat kültürler arası farklılık nedeni ile boş zamanda yapılan aktiviteler arasında farklılıklar olabileceğini belirtmiştir. Bu farklılıklara

²⁹ <http://selcuk.bel.tr/icerik/102/2614/egitim-ve-spora-destek-devam-ediyor.aspx> (Erişim Tarihi: 14.03.2017).

örnek olarak farklı kültürlerdeki kadın başına düşen doğum sayısını vermiş ve fazla doğum yapan kadınların diğerleri ile aynı oranda boş zamana sahip olmayacağı vurgusunun yapmıştır. Türkiye’den örnek olarak Ankara Gençlik Spor İl Müdürlüğü’nün “Geleneksek Sporlar” altında Matrak Şampiyonası kültürümüze düzenlemesi verilebilir.³⁰ Matrak sporunun Türkiye’de oynanması, rekreatif amaçlı müsabakaların düzenlenmesi hem kültür hem de spor rekreasyonu başlığı altına girebilmektedir. Sporun Türk kültürü ile olan ilişkisi bunun kültür rekreasyonu altında değerlendirilmesine neden olmaktadır.

Rojek (2000: s. 115), kültür ve boş zaman arasında ilişki olduğunu belirterek insan oğlunun kültürünün çalışarak değil dil, dans, gülme, oyunculuk, taklit, ritüel ve oyunlar ile başladığını ifade etmiş, Chichk (1998) ise boş zamanın kültür evriminde kritik ve önemli bir rolü olduğunu belirtmiştir. Boş zamanlarını okuyarak ya da sanat ile uğraşarak geçiren bir toplum ile kahvehanelerde oynayarak geçiren bir toplum arasında farklı bir kültürel altyapının oluşacağı düşünülmektedir. Boş zamanın kullanımının bu açıdan önemli olduğu düşünülebilir. Mella vd. (2017), yaptıkları araştırmada boş zamanda yapılan kültürel aktivitelerin entelektüel birikimle ve bilişsel yetenekle ilişki içerisinde olduğunu belirtmiştir. Bu noktada yerel yönetimlerin önemli olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerin uygulayabileceği kültürel etkinliklerin veya aktivitelerin yelpazesinin geniş olduğu ifade edilebilir. Toplumun boş zamanını değerlendirmek ve faydalı aktivitelere kanalize etmek adına birçok kültürel aktivite uygulayabilirler. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi şehir tiyatrolarının altı ayrı sahnede oynadıkları tiyatro oyunlarını bu kapsamda değerlendirmek mümkündür.³¹ Kültürel etkinlik yelpazesinin geniş olması nedeni ile bu örnekler çoğaltılabilir. Temelde toplumun boş zamanlarını değerlendirecekleri bütün kültürel aktiviteler yerel yönetimler tarafından organize edilebilmektedir.

Belediyelerde sanat rekreasyonu; Kugler (1972), Boş zaman ve sanat arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiş ve bireyin boş zamanında ilgilendiği sanatsal aktiviteleri özverili bir şekilde gerçekleştirdiğini ifade etmiştir. Mobley (2006),in rekreasyonu tanımlarken bireyin boş zaman içerisinde yaptığı bütün aktivitelerdir yorumuna tekrar değinmek faydalı olacaktır. Bu aktiviteler içerisinde belediyelere ait ebru kursları, bez

³⁰ <http://ankara.gsb.gov.tr/Sayfalar/587/313/M%C3%BCsabakalar%20ve%20Taliimatlar.aspx> (Erişim Tarihi: 22.04.2017).

³¹ <http://tiyatro.eskisehir.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

bebek kursları, dikiş nakış kursları ve kurslar sonunda düzenlenen sergiler yerel yönetimler çatısı altında yapılan sanat rekreasyonu etkinliklere örnek gösterilebilir. Bu etkinliklerin rekreasyonun faydalarını topluma kazandırmak adına önemli olduğu düşünülmektedir. Buna paralel olarak toplumun boş zamanını meslek veya hobi edinerek geçirmesi topluma olumlu kazanımlar sunabilir. Bu kazanımlar için kültür ve sanat rekreasyonu başlığı belediyelere düşen önemli bir görev olarak görülmektedir. Modern Avustralya'nın günlük yaşamında meşgul olunulan aktiviteler içerisinde sanat da bulunmaktadır (Harrington, 2015). Türkiye'de de yerel yönetimler eli ile sanatsal aktiviteler özendirilebilir. Özellikle parkların sanatsal aktivite organizasyonları için kullanılacak kolayda ulaşılabilir alanlar olduğu düşünülmektedir. Bireyin boş zamanında yapabileceği aktiviteler içerisinde yer alabilecek popüler sanat türleri Çizelge 4.'teki gibi güncellenmiştir (Arnold, 1978 ve Carpenter, 2006).

Yerel yönetimler sanat ile ilişkili yapabilecekleri aktiviteleri çeşitlendirebilir. Ayrıca sanat ile ilgili öğrenilen becerilerin boş zaman rekreatif aktivitelerine dönüşebileceğini belirten Kugler (1972), okul hayatında ve dışında sanatın özendirilmesi gerektiğini ifade etmiş bununla ilgili bazı tavsiyelerde bulunmuştur. Bunlar;

1. Yaratıcı sınıflar,
2. Hobilerin teşvik edilmesi,
3. Okullardaki diğer derslerin sanatla ilişkilendirilmesi,
4. Topluluk çalışmalar,
5. Sanat merkezlerine geziler,
6. Müze-Okul etkileşim programlarının kullanımı (Kugler, 1972).

Toplumun çeşitli aktivitelere ulaşma olanağının ve uygulamaya koymasının kalkınma açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan tabloda ve yukarıda sunulan öneriler gençlere farklı disiplinlerle tanışma fırsatı sunabilecektir. Bu önerilerin günümüz koşullarına göre çoğaltılıp şekillendirilmesinin ve yerel yönetimler aracılığı ile topluma ulaştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 4. Popüler Sanat Türleri

Kategori	Açıklama
Bahçe Sanatı	Parklar, bahçeler, saksı bitkileri
Ev Ekonomisi Sanatı	Dikiş, el sanatları, yemek pişirme, dokuma, tasarım
Atletik Sanatlar	Dövüş sanatları, eskrim, jimnastik gösterileri
Halk Sanatları	Fuar, festival veya sirkelere katılacak seviyedeki sanatlar.
Kültürel Sanatlar	Coğrafi konumlarına göre ayırt edilen benzer kültürdeki insanların katıldıkları sanatsal faaliyetler
Etnik Sanatlar	Performans grupları tarafından icra edilen kültürel sanatlar
Güzel Sanatlar	Resim, heykel, fotoğrafçılık ve mimari gibi görsel sanatlar.
Performans Sanatları	Bale, opera, tiyatro vb.
İletişim Sanatları	Bazı modern danslar, radyo, televizyon için tiyatral sanatlar
Duyusal Sanatlar	Duyularını dokunmak, tatmak, koklamak, işitmek ve görmek gibi hislerle keşfetmek
Çocuk Sanatı	Çocukların yaşayarak yorumlaması ve deneyimlemesi.
Teknolojik Sanatlar	Grafik tasarım, photoshop, program kodlama

Kaynak: Arnold, 1978 ve Carpenter, 2006'dan güncellenmiştir.

Belediyelerde sağlık rekreasyonu; Parkların ve rekreasyonun halk sağlığına olumlu katkıları ve bu konuda yapılmış bir çok araştırma vardır (Librett vd., 2007). Bu araştırmalardan biri Thapa vd. (2009), sokak çocuklarının sağlık problemleri üzerine yaptıkları araştırmadır. Sokak çocuklarının ihtiyaçlarının giderilmesi için bir programın geliştirilmesi gerektiğini tavsiye edip bu çocukların gelişimleri için eğitim ve rekreatif aktiviteler ile müdahale önerilmiştir. Bireyin boş zamanını değerlendirecek aktivitelere yöneltilmesinin kişisel gelişimi açısından olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülürse sokak çocuklarının üzerinde de olumlu etki yaratabileceği düşünülebilir. Joassart-Marcelli (2010), yerel yönetimlerin rekreasyonel alanlara yeterli kaynakları ayırması gerektiği üzerinde durmuş ve halkın rekreasyonel alanlara ulaşmakta sorunlar yaşamasının toplum sağlığı açısından sorun teşkil edeceğini ifade etmiştir. Rekreasyonel alanların ve etkinliklerin bireylerin fiziksel aktivitesi üzerine etkilerini inceleyen ölçekler geliştirilmiş, fiziksel aktivite ile ilişkisi incelenmiş ve bireyin sağlığı dolayısı ile toplumun sağlığı ile ilgili olumlu çıktılara vurgular yapılmıştır (Burton vd., 2003; Gürbüz vd., 2006; Kaczynski ve Henderson, 2007; Morris ve Rogers, 2004; Rogers ve Morris, 2003;). Ayrıca Kaczynski ve Henderson (2007), park ve rekreasyonel alanların sağlık açısından faydaları ile ilgili daha fazla çalışma yapılmasının faydalı olacağını belirtmiştir.

Türkiye’de son zamanlarda İstanbul ve Kayseri gibi belediyeler bünyesinde kurulan Spor Aş. aracılığı ile yapılan rekreasyonel spor aktiviteleri veya Eskişehir Tepebaşı Belediyesi’nin kurduğu “Şirintepe Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi” aracılığı ile ücretsiz verdiği diş sağlığı eğitimleri, tedavileri ve taramaları yerel yönetimlerde sağlık rekreasyonuna örnek gösterilebilir. Bunun yanı sıra belediyelerin sanatsal ve kültürel faaliyetlerini toplumun boş zamanını değerlendirebileceği, vakit geçireceği alanlar olarak ele alırsak topluma ruhsal sağlık açısından etkileri olduğunu düşünebilir. Yeşil alanların fiziksel ve ruhsal sağlık açısından faydaları bulunmaktadır (Maheswaran, 2010). 5393 sayılı belediye kanununun 14. Maddesinin “b” bendinde belediyelerin sağlıkla ilgili her türlü tesisi açıp işletebilecekleri belirtilmiştir. Birçok belediye sağlık işleri müdürlüğü, sorumluluğu altında bulunan bölgelerdeki halka bu hizmetleri götürmektedir. Park ve rekreasyon kavramının sağlık için literatürde ortaya konulmuş olan olumlu katkılarına yönelik farkındalığın artması, sağlık için adım atan yerel yönetim yöneticilerine kolaylık topluma ise pozitif yönde kazanım sağlayacağı düşünülmektedir. Rekreasyon müdürlüklerinin kurulması ve ilgili alanlarla ortak çalışarak toplumun boş zamanını değerlendirmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Belediyelerde eğitim rekreasyonu; Açık alan rekreasyonu kapsamında verilebilecek eğitimlere değinen Ford (1986), belediyelerin rekreasyon müdürlüklerinin, gençlik kamplarının ve okulların açık alanlarda gerçekleştireceği rekreasyonel eğitimlerinin önemine değinmiştir. Yaşam boyu öğrenme kavramı bireyin boş zamanlarında öğrenme süreci olarak değerlendirilebilir. Bu süreç yerel yönetimlerin düzenleyeceği rekreatif etkinlikler ile bireyin hayatında kolay ulaşılabilir hale getirilebilir. Yerel yönetimler parklar ve uygulayabilecekleri rekreatif aktiviteler ile devreye girebilirler. Eğitim sisteminde boş zaman eğitimin önemime değinen Sivan (2014), boş zaman eğitiminin bireyin ve toplumun yaşam kalitesini yükseltmek için önemli olduğunu özellikle çocuk ve ergen gruplarda gelişim sürecinde öneminin arttığını belirtmiştir. Emeklilik dönemindeki bireylerin boş zaman eğitim süreci ile ilgili olarak Kleiber ve Linde (2014), boş zaman eğitiminin emeklilik dönemindeki bireylerin emeklilik sürecine alışmasında kolaylık sağlayacağı gibi rekreasyonun fiziksel ve ruhsal faydalarının da bireye kazanç sağlayacağını ifade etmiştir.

Çocukluk döneminden emeklilik dönemine kadar geniş bir yaş aralığında; kültürel, sanatsal, sportif, sağlık ve inanç rekreasyonu ile ilgili eğitimler verilerek farklı alanlarda

bireylerin boş zamanları değerlendirilebilir. Yerel yönetimler yetkileri çerçevesinde kurabilecekleri “Rekreasyon Müdürlükleri” gibi alanlarda verecekleri hizmetler ile toplumun kültürel ve sosyal anlamda kalkınmasına destek olabilir. Sanatsal, kültürel veya bilimsel alanlarda gelişmiş toplumların boş zamanlarını ilgili alanlarda doğru eğitim süreci ile geliştirdikleri düşünülmektedir. Kalkınmış ulusların boş vakitlerini değerlendirme alışkanlıklarının incelenip karşılaştırılması alana faydalı olabilir.

Belediyelerde turizm rekreasyonu; Belediyelerin bölgelerini tanıtmak ve turist çekmek için broşür gibi tanıtım yollarına girdikleri bilinmektedir. Broşürlerin yanı sıra Malatya'nın kayısı, Bingöl'ün kekiği ve karakovan balı gibi ürünleri tadımlık ikram ettikleri ve yörelerinin tanıtımı için daha birçok farklı yolu kullandıkları bilinmektedir. Bu uğraşların temelinde ili tanıtmak ve turist çekmek olduğu düşünülebilir. Kültürel bu tanıtım kalemlerinin yanında illerin rekreasyonel aktivite potansiyelleri de illerin tanıtımına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

İnsanların artık sağlıksız ve sıradan şehir yaşantısından kaçarak doğaya döndüğünü ifade eden Ardahan ve Lapa (2011), insanların turizm kaynaklarına yöneldiklerini ve doğada rekreasyonel aktivite arayışına girdiklerini ifade etmişlerdir. İnsanların bu eğiliminden ve rekreasyonel aktivitelerin; tanıtım, turizm ve ekonomik boyutunun farkına varan belediyelerin varlığından söz edilebilir. Bunlardan Kanada'nın Squamish yerleşim biriminde 1985 yılında turizm ile ilgili kurumların yerel yönetim birimleri ile bilgi hizmeti noktasında anlaşmalar yaptığı ve destek aldığını belirten Reed (1997), bu desteklere rağmen turizm ve rekreasyon fırsatlarının potansiyel etkisinin yerelde farkına varılmamış olmasının turizmin yeterince gelişmesine engel olduğunu belirtmiştir. Rekreasyon kavramının ve turizmin ülkemizde de yerel yönetimler tarafından ciddi anlamda anlaşılıp üzerine çalışılmadığı söylenebilir. Akbulut (2010), kaplıca turizmin büyük ölçüde yerel yönetimler tarafından işletildiğini ve belediyelerin kaplıca turizmin gelişmesine yönelik bir yaklaşım sergilemediklerini belirtmiştir.

Yerelde rekreasyonel amaçlı turizm aktiviteleri rekreasyonun multi-disipliner yapısı altında ele alınıp çok boyutlu fayda sağlayıcı unsur haline getirilebilir. Açık alan rekreasyon aktivitelerinden kapalı alan rekreasyon aktivitelerine kadar, kültürel rekreasyon aktivitelerinde spor rekreasyonuna kadar bir çok başlık altında yöreye turist çekici ve faydalı hale getirilebilir. Reed (1997), Kanada'nın Squamish bölgesinin coğrafi

yapısı hakkında bilgiler verip kaya tırmanışı ve rüzgâr sörfü gibi açık alan rekreasyonel aktivitelerinin canlandırmasının bölgenin turizmine ivme kazandıracağını ifade etmiştir.

Rekreasyon kavramının turizm ve ekonomik anlamda farkına varan Kanada ve Amerika ciddi bir kar oranını bu alandan sağlamaktadır. Canada'nın Ontario Eyaleti'nde yaklaşık 7.500 rekreasyon organizasyonu bulunmakta, 17 milyon üyesi olan bu kuruluşlar 2.5 milyar doları aşan bir gelir bildirmekte ve 44 bin kişiye istihdam sağlamaktadır (Lasby ve Sperling, 2007:2-8). Amerika'da devletin büyük rol üstlendiği rekreasyon ve turizm kavramında sadece açık hava rekreasyonu ile turizme kazandırılan yıllık 289 milyar dolar ve 6.5 milyon iş gücü olduğu belirtilmektedir (Outdoor Industry Association [OIA] 2010).

Yukarıda verilen altı farklı disiplin altında bir çok rekreatif aktivite parklarda yapılabilir. Parkların yanı sıra belediyelerin bu rekreatif atkiviteleri yapabilmeleri için bir çok tesisi ve hizmeti bulunmaktadır.

1.2.7. Belediyelerde Rekreasyonel Amaçlı Tesisler ve Hizmetler

Belediye kanununun 14. maddesinin (b) bendinde belediyelerin sağlık ilgili her türlü tesis açıp işletebilecekleri; mabetlerin yapımını, bakımını ve onarımını yapabilecekleri; kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tarihi dokuların korunması ve onarımını yapabilecekleri açıkça belirtilmiştir. Aynı maddede sporu teşvik amacıyla harcama yapabilecekleri alanlarda belirlenmiştir. 18. Maddenin (p) bendinde ise kültür, sanat ve spor gibi alanlarda başka belediyelerde de faaliyet yapma ve tesis yapma yetkisi verilmiştir (Türkiye Belediyeler Birliği [TBB] Belediye Mevzuatı, 2013:13-21). Belediyeler sahip oldukları bu yetkiler ile rekreasyonel tesisler açabilirler.

Toplumun boş zamanını spor yaparak; kültürel, tiyatral ve sanatsal aktivitelerin izleyicisi ya da katılımcısı olarak; sağlık ya da eğitim alanında faydalı işler yaparak ya da kendini geliştirerek geçirmesi için belediyelerin rekreasyonel amaçlı tesislerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Yerel yönetimlere ait bu tesislerin halkın aktif kullanımı için uygun ücret politikalarına sahip olmaları gerektiği üzerinde duran Crompton (2016a), özel durumu olan bireylere (engelli, yaşlı, genç, öğrenci) belirli oranlarda indirim yapılması gerektiğini belirtmiştir. Uygun ücret politikaları ya da ücretsiz olmasının toplumun her kesimine hitap edeceği ve rekreasyonel tesislerden faydalanan insanların sayısını arttıracığı düşünülmektedir. Bu tesislerin uygulayabileceği rekreatif etkinliklerin

yelpazesinin çok geniş olduğunu belirten Mobley (2006), sportif bütün etkinliklere ek olarak, halk etiğim merkezindeki aktiviteler, kütüphaneler, müzeler, tiyatrolar, plajlar ve su sporları merkezlerinin rekreasyonel merkezler olarak değeriendirilebileceğini ifade etmişlerdir. Ankara Büyükşehir Belediyesi stratejik amaçları arasında rekreasyon alanları arasında Türkiye’de 1 numara olmayı sürdürmeyi koymuştur (ABBB, 2015). Fakat ilgili faaliyet raporu incelendiğinde rekreasyon kavramının mesire alanları ile sınırlı kaldığı, kültürel, sanatsal, spor, eğitim, turizm ve inanç üzerinde yapılan faaliyetlerde rekreasyon kavramının öneminin yeteri kavranmadığı düşünölmektedir. Belediyelerin rekreasyonel aktiviteleri gerçekleştirdikleri faaliyetler ile ilişkilendirmeleri toplumun boş zamanını değeriendirmek adına olumlu sonuçlar çıkartarak toplum geneline olumlu olarak yansıyacağı düşünölmektedir. Ülkemizde bulunan belediyelere ait rekreasyonel amaçlı tesisleri aşağıdaki gibi örneklendirmek mümkündür:

- Parklar,
- Spor Tesisleri,
- Sosyal Tesisler (meslek edindirme kursları, gençlik merkezleri halk evleri ve kültür evler)

Parklar; Parklar yoğun olarak rekreatif aktivitelerin gerçekleştirildiği alanlardır ve bu konuda yerel yönetimlerin büyük sorumlulukları vardır (Stephens, 2012, s.3-5). Parkları rekreatif aktivitelerin uygulandığı önemli mekânlar olarak niteleyen Mobley (2006), parklarda piknik, kamp, yürüyüş doğal çevrede pasif ve aktif aktiviteler ve birçok sportif etkinlikler yapılabileceğini belirtmiştir. Spor amaçlı katılımların yanı sıra parklarda kültür, sanat, eğitim rekreasyonu temelli faaliyetlerinde icra edilebileceği düşünölmektedir. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi’nin “Bestekâr Hacı Arif Bey Parkı” içerisinde şiir kütüphanesi ve ebru sanatı gibi eğitimlerin verildiği “Şair Rasim Körođlu Deneyimli Kafe” si parklar içerisindeki kültürel, sanatsal ve eğitim rekreasyonu aktivitelerine örnek olarak verilebilir. Eskişehir’in Batıkent semtinde bulunan bu park ve içerisindeki kafe ücretsiz ićecek hizmeti de sunarak bölgesindeki insanların boş zamanlarını parkta geçirmeye teşvik ettiği düşünölmektedir.

Parkların rekreasyonel amaçlı kullanım niteliğinin artması rekreasyonun birey ve toplum üzerindeki faydaları olumlu etkileyeceği söylienebilir. Barnes vd., (2017), kronik hastalıklar için rekreasyonel aktivitelerin faydası olduğunu ve devletin himayesinde bu aktivitelerin gelişmesinin önem arz ettiğini belirtmiştir. Olsen (2015), açık havada

oynamanın çocukların gelişim üzerinde olumlu etkileri olduğunu ifade ederek öneminin yeterince kavranmadığını belirtmiş ve parklarda oyun alanı düzenlemesi için “Proje Planlama Komitesi” önerisinde bulunmuştur. Bu önerinin paydaşları aşağıdaki gibidir;

- Park ve rekreasyon direktörü ya da park sorumlusu,
- Peyzaj mimarı,
- Gençlik programı koordinatörü,
- Bakım personeli,
- Kurul üyeleri ve belediye meclis personeli,
- Program uzmanları,
- Çocuk temsilcisi aile üyeleri,
- Engelli çocukların temsilcisi olarak aile üyeleri,
- Çocuklar olarak önermiştir (Olsen,2015).

Olsen’in bu önerisinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Park kullanıcısı bireylerin sadece oyun alanı değil parkın genel planı üzerinde tartışma ortamına katılması halkın talebi doğrultusunda düzenlenen parklara zemin hazırlayabilir. Bu durumun halkın rekreasyonel parkları kullanım oranını arttıracığı düşünülerek Olsen’in ifade ettiği gibi gereken önemin verilmesine zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Spor Tesisleri; Sportif rekreasyon aktiviteleri çerçevesinde Türkiye’de belediyelerin hizmetleri bulunmaktadır. Belediyelerin açtıkları ya da yeniledikleri çeşitli futbol ve basketbol sahaları, tenis ve badminton kortları, yüzme havuzları ve koşu pistleri gibi alanlar rekreasyonel spor tesisleri altında değerlendirilebilir. Bunlara örnek olarak Bursa Yenişehir Belediyesi’nin yüzme havuzu ve Ordu Büyükşehir Belediyesi’nin tenis kortları örnek olarak verilebilir.

Spor rekreasyonu çerçevesinde belediyeler tesis olarak parklar ve ormanlık alanlar gibi yeşil ve açık alanları da kullanabilirler. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Spor Etkinlikleri AŞ.’nin düzenlediği doğada “Spor Yürüyüşleri” ve parklarda “Ücretsiz Sabah Spor” etkinlikleri spor rekreasyonu başlığı altında yer alabilir. Rekreasyonun topluma faydası adına gerçekleştirilen bu etkinlikler yerel yönetimlerde rekreasyonel sportif etkinlikler olarak ifade edilebilir. Bu tarz rekreatif etkinlikleri organize etmek ve kalitesini arttırmak için üniversitelerin rekreasyon bölümlerinden mezun öğrencilerin istihdamının önemli olduğu düşünülmektedir.

Sosyal Tesisler; Türkiye’de belediyelerin kültürel, sanatsal ve eğitim rekreasyonu temelli sosyal tesisler açtıkları söylenebilir. Buldukları yörelerdeki halkın boş zamanını değerlendirmek adına aşağıdaki sosyal tesisleri açtıkları ile karşılaşmıştır;

- *Kültür Evleri;* Amasya Belediyesi 2009 yılında açtığı kültür evi ile ev hanımlarına çeşitli beceriler kazandırmak, kurslar düzenlemek ve sosyalleşmesini amaçlamıştır.³² Benzer şekilde, Çanakkale Belediyesi Çocuk Kültür evinde ise çocukların dans, müzik, sanat ve drama gibi eğitimler ile boş zamanlarını değerlendirmeyi çalışılmıştır.³³
- *Halk Evleri;* Bursa Nilüfer Belediyesi Halk Evleri bünyesinde eğitim, sağlık, kadın, engelliler, çevre ve çalışma yaşamı gibi konularda etkinlikler düzenlemiştir.³⁴
- *Belediye ve belde evleri;* Eskişehir Tepebaşı Belediyesi “Belde Evleri” engellilere ve çocuklara çeşitli eğitimler ve etkinlikler düzenlenmiştir.
- *Semt Evleri;* İstanbul Beşiktaş Belediyesi “Dikilitaş Semt Evi” düzenlediği eğitim kursları ve sağlık hizmetleri ile belediyelerin rekreasyonel sosyal hizmetleri arasına girmiştir.
- *Spor tesisleri;* Belediyelere ait spor tesislerini de sosyal tesisler altında yönetilen birimler arasında da görmek mümkündür.
- *Gençlik Merkezleri;* Gençlik merkezlerinin virüs taşıyıcısı gençler için ve gençleri bilinçlendirmek için kullanılmak (Nininahazwe vd., 2017) sureti ile genç nesil bilinçlendirilebilir. Gençleri kötü alışkanlıklardan uzak tutmak sportif aktivite ile tanıştırmak ve onlara hobi edindirmek gibi birçok farklı rekreatif aktivite ile değerlendirilebilecek merkezlerdir. Beyoğlu Belediyesi gençlik merkezinin düzenlediği proje, hobi ve sanat kursları etkinlikleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Belediyelerin farklı isimler kullanarak benzer hizmetleri halka ulaştırdığı söylenebilir. Farklı isimler ile hizmet veren bu sosyal tesislerin ortak amacının buldukları bölgelerde ki toplumun boş zamanını çeşitli aktiviteler ile değerlendirmektir. Bunu yaparken farklı yaş aralıklarındaki bireylere eğitimden sanata, kültürden spora kadar birçok farklı alanda

³² <http://www.amasya.bel.tr/icerik/497/1594/amasya-belediyesi-kultur-evleri.aspx> (Erişim Tarihi: 22.03.2017)

³³ <http://www.canakkale.bel.tr/icerik/13775/canakkale-belediyesi-cocuk-kultur-evinde-kayitlar-basladi/> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

³⁴ <http://www.halkevleri.org.tr/bursa/nilufer-halkevi> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

eğitim ve etkinlik dzenlemeyi amaçladıkları görölmektedir. Bu sosyal tesislerin topluma hizmet etmenin yanısıra siyasi propaganda aracı olarak ta kullanıldığı durumlardan söz edilebilir.³⁵ Farklı siyasi eğilimlerin benzer durumu sergiledikleri göz önüne alınır ise bu tarz sosyal tesislerin gerçek anlamda halka hizmet edip boş zamanlarını değerlendirme çizgisi dışına çıkacağı düşünölebilir. Bu durumun sosyal tesisleri benzer düşünöceye sahip insanların toplandığı halkın tamamına hizmet edemediğı bir kurum haline getirme ihtimali üzerinde durulması gereken bir husus olabilir. Benzer bir eleştiriyi Benito vd., (2014), İspanyada kültürel tesisler üzerine yaptığı araştırmada kültürel tesislerin hükümetin propaganda aracı olduğı eleştirisini gündeme getirerek ifade etmiştir.

1.3. PARK VE REKREASYON İLİŞKİSİ

Mclean vd., (2005), yerel bir parkta vakit geçirmenin en rahat ulaşılabilir rekreatif aktivite olduğunu ifade etmiştir. Kalabalıklaşan şehirlerde bireyin rahatlamak, kitap okumak, dinlenmek veya spor yapmak için en iyi alternatiflerinden birisi yaşadığı çevre içerisindeki parklar olabileceğı düşünölmektedir. Smith (2017), toplumun sıklıkla kullandığı rekreasyon alanlarını belediye parkları başta olmak üzere açık alanlar, hayvanat bahçeleri, eğlence parkları, golf sahaları, atletik alanlar, yüzme havuzları ve piknik alanları olarak sıralamıştır. Bu alanlar içerisinde bireyin yerel parklar için bir ücret ödemiyor oluşu ve ciddi ulaşım sorunlarını yaşamaması yerel parkları en rahat ulaşılabilir rekreatif alanlara dönüştürdüğü düşünölmektedir. Parkların kolayda ulaşamadığı durumlarda söz konusudur. Parkların ve rekreasyonel alanların ulaşımında halkın kalite, uygun fiyat aralığı, erişim gibi sıkıntılar yaşamaması durumunda fiziksel aktivitenin azalmasına neden olacağını belirten Joassart-Marcelli (2010), bu durumun doğrudan toplumun ruhsal ve fiziksel sağlığına yönelik sonuçların etkilenmesini tetikleyeceğini belirtmiştir.

Park ve rekreasyon kavramının çerçevesinde yerel yönetimlere ciddi sorumluluklar düştüğünü belirten Stephens (2012, s.3-5) özellikle parklarda aktif rekreasyonel katılımının birçok faydası olduğunu belirtmiştir. Bunlar;

- Artan sosyal etkileşim;
- Pozitif benlik ve güven;
- Meydan okuma ve benlik;

³⁵ <http://www.halkevleri.org.tr/guncel/bursa-halkevlerinden-tmmob-nobetine-destek> (Erişim Tarihi: 22.04.2017).

- Başarı ve liderlik;
- Fiziksel ve zihinsel sağlığın gelişimi;
- Beceri geliştirme;
- Endüstride ve ilgili endüstride istihdam olanağı;
- Spor ve rekreasyon turizminin ekonomik faydaları;
- Güvenli topluluklar ve azalan suç oranı;
- Topluluk bilincinin artması;
- Toplumsal sağlığın ve mutluluğun artması; ve
- Sağlık giderlerinde azalma (Stephens, 2012, s.3-5).

Rekreasyon'un faydalarının kolayca ulaşılabilir olan parklarla toplumun geneline hızlı ve kolayda yayılabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle parkların yeterli rekreasyonel aktivite imkânı sunmasının toplumun genelinde olumlu çıktılar çıkmasına neden olacağı düşünülmektedir. Park ve rekreasyon üzerine yapılmış birçok akademik çalışmaya ulaşmak mümkündür (Bangsund ve Hodur, 2013; Crompton, 2016b; Xie vd., 2013). Ayrıca Arkansas Tech Üniversitesi, Arizona State Üniversitesi ve Central Michigan Üniversitesi gibi birçok üniversitenin lisans ve lisansüstü eğitim programlarında park ve rekreasyon bölümlerine rastlanılmıştır.^{36 37} Eğlence Parkları ve Gezi Yerleri Uluslararası Birliği (International Association of Amusement Parks and Attractions) 2011 yılında 219 milyar dolarlık bir ekonomik etki yaratan ve sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde yaklaşık 30 bin civarında bulunan rekreasyonel amaçlı eğlence tesis tiplerini aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır;

- Eğlence / Oyun Parkı
- Kumarhaneler ve Tatil Köyleri
- Aile Eğlence Merkezleri
- Tarihi / Kültürel Yerler
- Üreticiler / Tedarikçiler
- Müzeler / Bilim Merkezleri
- Su Parkı / Tatil Köyü
- Hayvanat Bahçesi / Akvaryumlar

³⁶ <http://www.atu.edu/prha/index.php> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

³⁷ <https://www.cmich.edu/colleges/ehs/program/Pages/default.aspx> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

- Gezilecek cazibe merkezleri (IAAP, 2017).³⁸

Baud-Bovy ve Lawson (1998, s.96), park türlerini “boş zaman parkları” başlığı altında Şekil 1. deki gibi vermiştir.

Ardahan ve Kaplan Kalkan (2017:s.118), büyüklüklerine ve özelliklerine göre açık alan rekreasyonu faaliyetlerinin yapılabileceği parkları aşağıdaki gibi sınıflandırmıştır;

1. Oyun Alanları ve Küçük Parklar: Şehir içlerinde, genellikle uzun süreli zaman ayırmadan yapılan rekreatif aktiviteler için tercih edilen ve daha ziyade çocukların oyun parkı ve oyun alanı olarak ifade edilen parklardır (Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118). site içerisindeki veya mahalleler içerisinde bulunan çocuk oyun parkı veya çocuk oyun alanı barındıran parklar bu başlık altında yer alabilir.
2. Komşu Parkları: Mahalle parkları olarak ta adlandırılırlar. Mahalle içerisinde yürüyüş mesafesinde bulunan bu parklar ortalama iki hektar büyüklüğündedir (Ardahan ve Kaplan Kalkan, 2017:s.118). Komşu yâda mahalle parkı adıyla anılan bu parklarda oyun alanları ve küçük parklara nazaran içerisinde koşu parkuru, sportif veya sanatsal gibi aktivite imkanı barındırabilen parklardır.
3. Şehir Parkları: Şehrin geneline hizmet sunabilen 20 hektardan daha büyük olan ve tasarlandığı bölgede ki doğal ortama da uygun tasarlanan ortak kullanım alanlarıdır (Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118). Eskişehir Kent Park buna örnek olarak verilebilir.
4. Tema Parkları: Teknoloji kullanılarak geliştirilen aletler aracılığı ile kullanıcıyı bulunduğu ortamdan ve zamandan farklı bir ortamda yaşıyor hissine taşıyan parklardır. İstanbul’da bulunan VİALAND “Fatih’in Rüyası” ve “Adalet Kulesi” üniteleri ile kısmen bu parklar arasına girer.
5. Bölgesel Parklar: Şehir içi ve dışında bulunabilen 200 hektar büyüklüğünde anıt ağaç, şelale göl gibi doğal alanlarda kurulan ve bu alanların korunduğu parklardır (Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118). Ankara’da Mogan gölü kenarına kurulan Mogan Parkı örnek olarak verilebilir.
6. Milli Parklar: Şehir dışında bulunurlar ve çok büyük alanları kapsarlar. Milli ve milletler arası ender bulunan tabii ve kültürel yapıları gereği koruma altına alınmış dinlenme ve turizm alanlarına sahip parklardır (Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118).

³⁸ <http://www.iaapa.org/> (Erişim Tarihi: 29.03.2017).

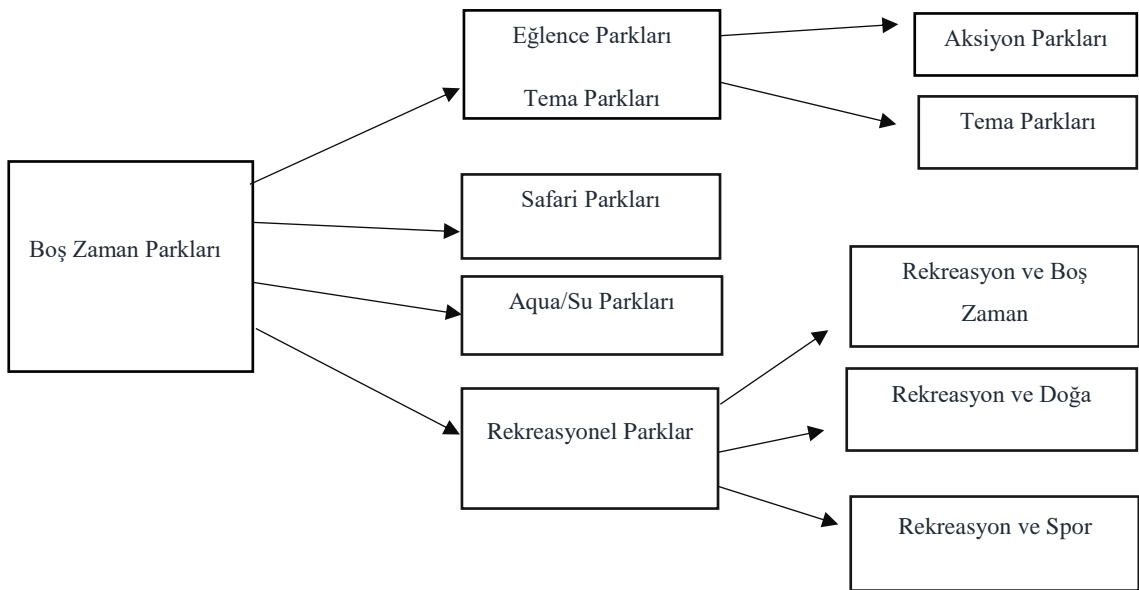
Kaçkar Dağları Milli Parkı'na sık sık yapılan zirve yürüyüşü milli parklarda yapılan rekreatif aktivitelere örnek olarak verilebilir.

7. Tabiat Parkları: Milli parklar gibi ender bulunan milli ve milletler arası korunan parklardır. Milli parklardan farkı ise sadece tabii kaynakları ile koruma altına alınmış olmasıdır (Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118).

Amerika Birleşik Devletleri'nin Michigan Eyaleti'nin Jackson belediyesi "City of Jackson and Jackson County Joint Recreation Plan" kitabında park türlerini aşağıdaki gibi tanımlamıştır.

1. Küçük Parklar: Küçük parklar bir dönümden daha az parklardır.
2. Mahalle Parkları: Mahalle odaklı kullanılır ve pasif rekreasyon parklarıdır. En az 5 dönümlük alanlardır.
3. Topluluk Parkları: Bir semtten daha geniş bir alana hizmet veren parklardır. Büyüklükleri 30-50 hektar arasında ki parklardır. Mahalle parkı görevinde görebilmektedir.
4. Bölgesel Parklar: Şehrin tamamına hizmet verebilen parklardır. Büyüklükleri 50-75 hektar arasındadır. Genellikle doğal ortamı içerisinde barındırırlar. Topluluk parkı olarakta hizmet verirler (County of Jackson, Michigan [COJM], 2015, s. 26).

Şekil 1. *Park Türleri*

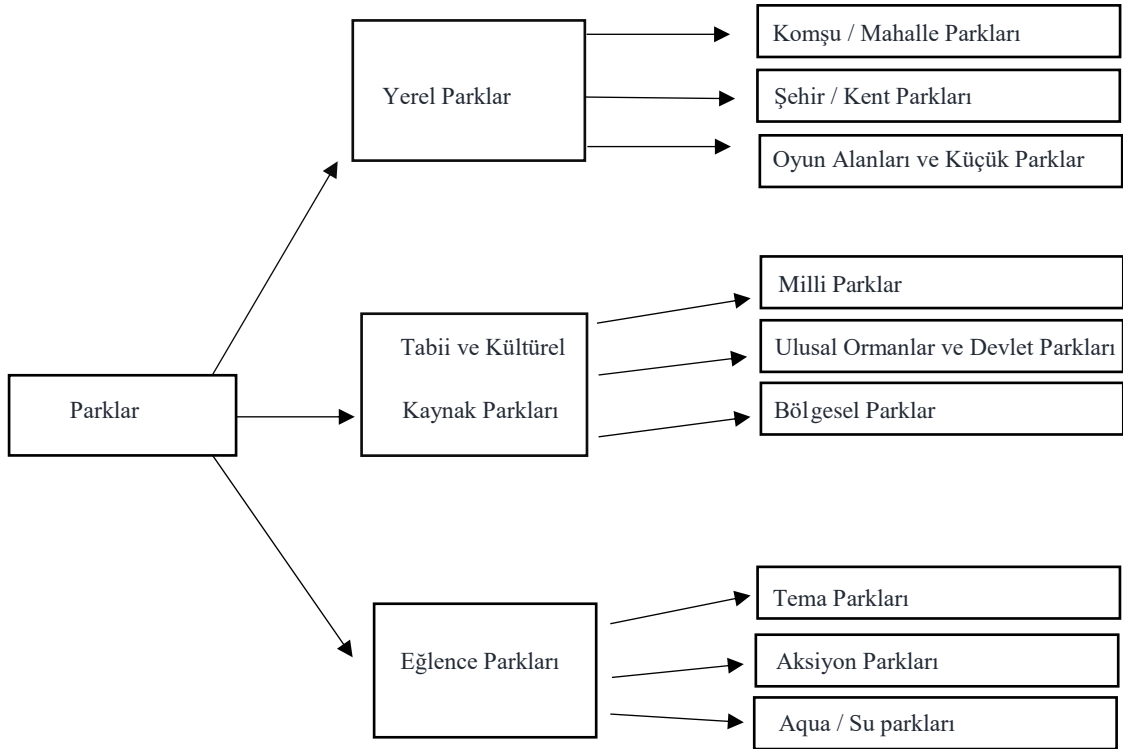

Kaynak: Baud-Bovy ve Lawson, 1998:96.

Miller (2012)'nin yerel ve merkezi hükümet parkları arasındaki farkı ölçütleri ve merkezi hükümet parklarının doğal kaynak tarihi gibi temaları taşıdığını ifade etmiştir. Miller'in bu tanımlaması ve Baud-Bovy ve Lawson (1998, s.96) ve Ardahan ve Kaplan Kalkan (2017:s.118)'in sıraladığı park türlerinden yola çıkarak rekreasyonel parklar Şekil 2.'deki gibi sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma yapılırken dikkate alınan 2.000 – 19.999m² arası mahalle/komşu parklarının aralığının büyük bir aralık olduğu düşünülerek mahalle/komşu parkları aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

1. Küçük ölçekli mahalle/komşu parkları: 2.000 – 7.999m² arası parklar küçük ölçekli mahalle parkları olarak gruplandırılmıştır.
2. Orta ölçekli mahalle/komşu parkları: 8.000 – 13.999m² arası parklar orta ölçekli mahalle parkları olarak gruplandırılmıştır.
3. Büyük ölçekli mahalle/komşu parkları: 14.000 – 19.999m² arası parklar büyük ölçekli mahalle parkları olarak gruplandırılmıştır.

Şekil 2. Parklar ve Çeşitleri.

Kaynak: Baud-Bovy ve Lawson, 1998: s.96 ve Ardahan ve Kaplan, 2017: s.118 'den uyarlanmıştır.

1.3.1. Açık Alan Rekreasyonu

Park ve rekreasyon arasındaki ilişkinin anlaşılabilir bir zemine oturması için açık alan rekreasyonunun incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Parkların açık alanlar olması ve açık alan rekreasyonu faaliyetleri ile ilişkisinin ortaya konulması önem arz etmektedir. Baud-Bovy ve Lawson (1998, s.188), açık alan rekreasyonu faaliyetleri arasında park ziyaretlerini, parklarda yapılabilecek aktivitelerden bisiklet sürmek, küçük çaplı golf sahalarını gibi örnekleri vermiştir. Parklarda oynanan tenis, futbol ve basketbol gibi aktivitelerin yanı sıra dinlenmek için parkları ziyaret eden katılımcıların açık alan rekreasyonu faaliyetleri içerisinde olduğu düşünülmektedir. İnsanların giderek kentlerde doğadan kopuk şekilde yaşamaları ve daha kısa ama yoğun ve kaliteli bir tatil tercih etmeleri açık alan rekreasyonunu daha fazla tercih edilir hale getirmiştir (Margaryan ve Fredman, 2017). Açık hava rekreasyonuna olan talebin sürekli arttığını ve durdurmanın imkansız olduğunu belirten Bell (2008:10), bu talep artışının yeni rekreasyon alanlarının yaratılmasını tetikleyeceğini ifade ederek açık alan rekreasyonel faaliyetlerinde zor veya maliyeti yüksek yönetim ve bakım gerektiren faaliyetlerden kaçınılmasını tavsiye etmiştir. Bu tavsiye çerçevesinde yerel yönetimlerin düz yeşil bir alanda rekreasyon bölümü öğrencilerinden yararlanarak düşük maliyet ile bir çok rekreatif aktivite yapabileceği düşünülmektedir. Belediyeler başta olmak üzere rekreasyonel yerel parklarda birçok açık alan faaliyeti düzenleyebilirler. Son yıllarda “grup dinamiği aktiviteleri” ne giderek artan ilgiyi dikkate alarak yerel yönetimlerin parklarda ve her türlü yeşil alanlarda açık alan rekreasyonel faaliyetleri yapabilecekleri söylenebilir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor Aş. ‘nin her sabah Avcılar sahil İDO iskelesinde, Eyüp Stadi’nda, Rami Parkı’nda ve Mimar Sinan Stadi gibi 27 farklı noktada gerçekleştirdiği sabah sporu etkinliklerini açık alan rekreasyonu faaliyetleri altında değerlendirebiliriz.

Açık alan ve rekreasyonel parkların faydasına değinen Godbey (2006:5), yürümenin insanda özellikle yaşlı bireylerde bırakacağı faydaları şöyle sıralamıştır;

- Kilo kontrolü;
- Kan basıncını kontrol altında tutma;
- Kalp krizi riskini azaltmak;
- Kolesterolü dengede tutmak;

- Felç riskini düşürmek;
- Meme kanseri ve Tip 2 diyabet riskini azaltmak;
- Safra taşı ameliyatı riskini azaltmak;
- Depresyon, kolon kanseri, kabızlık ve iktidarsızlığın önlenmesi;
- Yaşam süresini uzatmak;
- Stres seviyesini düşürmek;
- Bel ağrısını azaltmak;
- İskelet, kaslar ve kemiklerin güçlenmesini sağlama;
- Uyku ve genel ruh haline destek olması (Godbey 2006:5).

Bireylerin ilgilendiği rekreasyonel aktivite şekillerinin sürekli gelişip değiştiği ve bu değişimin açık alan rekreasyonu faaliyetlerini etkilemektedir (Bell, 2008:10). İlginin artması durumunun açık alan rekreasyonu faaliyetlerinin bireyde bıraktığı ruhsal ve sağlık açısından faydalarına bağlı olduğu düşünülmektedir. İlgi arttıkça da açık alan rekreasyon faaliyetlerinin ticarileşme süreci gittikçe büyümektedir (Aasetre ve Gundersen, 2012; Duffy; 2015; Keul, 2014; Mosedale, 2015; Varley ve Semple, 2015). Bu ticarileşme sürecine Türkiye’den örnek olarak Kaçkarlar’da trekking ve Antalya Köprülü Kanyon’da rafting verilebilir. Açık alan rekreasyonu faaliyetlerinin artışının ülke ekonomisine ve kalkınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede açık alanlarda bir çok rekreatif aktivite uygulanabilir.

Kapalı veya yapay alanlarda kaya tırmanışı veya yapay bir gölde balık tutmak gibi birçok rekreatif aktivite yapılmaktadır. Bell (2008:10), çoğu insanın rekreasyonun yapıldığı alanın bir parçası olmayı tercih ettiğini belirtmiş ve yapay mekanlarda yapılan aktiviteleri itici ve sevimsiz olarak nitelemiştir. Açık alan rekreasyonuna ilginin artmasını buna bağlanabilir. Açık alan rekreasyonu faaliyetleri doğa deneyimlerini ticari alana çekmek için önemli bir fırsat olarak niteleyen Margaryan ve Fredman (2017), açık alan rekreasyonu faaliyetlerinden özellikle yollarda bisiklet sürmenin, yüzmenin, koşu yapmanın, piknik yapmanın veya dağlık alanlarda yürüyüş yapmanın yerel rekreasyon katılımcılarının ilgisini çekebilecek ticari faaliyetler haline dönüşebileceğini belirtmiştir. İlginin artmasının yanı sıra iklim değişikliği de açık hava rekreasyon aktivitelerini etkiler ve bu durum doğal olarak rekreasyonu ve ona bağlı turizm yanı sıra ekonomiyi de etkiler (Brice vd., 2017).

Baud-Bovy ve Lawson (1998, s.188), yerel boyutta rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilebilmesi için bölgesel pazar araştırmasını tavsiye etmiş ve Amerikan açık alan rekreasyon faaliyetlerini aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- Yürüyüş,
- Otomobil gezisi,
- Piknik,
- Yüzme,
- Kültürel veya sportif amaçlı park ziyaretleri,
- Açık alan oyunları ve sporları,
- Balık tutma,
- Bot faaliyetleri,
- Camp,
- Doga ile temas,
- Avcılık,
- At binme,
- Golf (Baud-Bovy ve Lawson, 1998, s.188).

Türkiye’de tercih edilen açık alan rekreasyonel faaliyetlerinin kapsamlı bir araştırma ile belirlenmesi hem alana hem ülke ekonomisine faydalı olabilecektir.

1.3.2. Milli Parklar

Milli parklar bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletler arası ender bulunan tabiat ve kültürel kaynaklara sahip koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat alanlarıdır (Ardahan ve Kaplan Kalkan, 2017: s.117). Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) 2008 yılında 285 milyon Amerikalı ve turist milli parkları ziyaret etmiş, 2010 verilerine göre ise 223 binden fazla kişiye istihdam ve 14 milyar dolarlık ekonomik faaliyette bulunmaktadır (OIA 2010). ABD’deki milli parkların 2015 yılında çektiği rekreatif amaçlı ziyaretçi sayısı ise 307.2 milyon, 295 bin kişiye istihdam ve 16.9 milyar dolarlık bir bütçe harcaması olmuştur (Thomas ve Koontz, 2016). Milli parkların rekreatif amaçlı kullanımında önemli bir noktada olduğu düşünülen ABD’deki bu rakamların milli parkların ciddi bir rekreatif tüketim alanına dönüştürülmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ruanda’daki Nyungwe Milli Parkı’nda son zamanlarda gölgelik alanda yürüyüş parkuru, rehberli doğa parkuru ve kuş gözlem yürüyüşleri, tropikal şelale

ziyaretleri ve şempanzeleri gözlemleme gibi rekreasyonel aktiviteler yapılmaya başlandı (Lal vd., 2017). Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri'nin Tennessee Eyaleti'nde bulunan Big South Fork Milli Gölü ve Rekreasyon Alanı'nda rekreasyonel kaya tırmanışı ve yürüyüşler yapılmakta (Bogges vd., 2017). Morales-Molino vd. (2017), ise İspanya'da bulunan Sierra de Guadarrama Milli Parkı'nın temel temel faaliyetlerinden birinin rekreasyonel aktiviteler olduğunu ifade etmiştir.

Milli parklarda kitap okumak, dinlenmek, kamp yapmak, yürüyüş yapmak gibi birçok aktivite Milli Parklarda yapılacak rekreasyonel aktiviteler başlığı altında ele alınabilir. Demir (2013), Milli Parklarda ve açık alan rekreasyonu çerçevesinde yapılabilecek bazı rekreasyonel aktiviteleri şu şekilde sıralamıştır:

- Sörf,
- Su Kayağı,
- Balık Tutma,
- Dalgıçlık,
- Bota Binme (Demir, 2013).

Yerli turistlere oranla yabancı turistlerin Milli Park ziyaret oranının daha yüksek olduğunu ifade eden Lal vd. (2017), yerli ve yabancı turistlerin yüksek giriş ücreti ve rekreasyonel hizmet bedeline rağmen milli parklar ziyaret etmeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Milli parklardaki rekreasyonel aktivitelere olan bu ilgiyi açık alan rekreasyon faaliyetlerinin faydaları ile ilişkilendirilebileceği düşünülmektedir. Outdoor Foundation (2017), açık alan faaliyetlerinin ve kuruluş amacının değerlerini şöyle sıralamıştır;

- Kuruluş amacındaki temel değerlerini açık hava rekreasyonu aktiviteleri ile sağlıklı bir yaşama katkı sunmak,
- Açık hava tutkumuzu paylaşmak,
- Doğal kaynakların sorumlu bir şekilde kullanımını sağlamak,
- Sosyal sorumluluk ve sürdürülebilir rekreasyon uygulamaları geliştirmek,
- Hedeflere ulaşmak için işbirliği içinde bulunmak gibi temel değerler belirlemişlerdir.³⁹

³⁹ <http://www.outdoorfoundation.org/about.mission.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2017).

Orman ve Su İşleri Bakanlığının 2015 resmi verilerine göre Türkiye’de 8.286.143,15 dekar olmak üzere 40 Milli Park bulunmaktadır.⁴⁰ Milli Parklarda rekreasyonel aktivitelerin artırılmasının ziyaretçi sayısına ve tanınırlığına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ilgaz Dağı Milli Park’ında turizm-rekreasyonel aktivite potansiyelinin saptanması üzerine çalışma yapan Erduran (2006), talebe yönelik rekreasyonel aktivitelere yer verilmesinin Ilgaz Dağı Milli Park’ının geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacağını belirtmiştir. Milli parklarda uygulanacak rekreasyonel aktivitelere yönelik bir takım kaygılarda mevcuttur. Doğal alanların korunmasının önemine değinen Müderrisoğlu vd. (2005), doğal alanlardaki koruma ve rekreasyonel amaçlı kullanıma yönelik birçok yöntem ve çalışma olduğunu belirtmiştir. Milli parklar çeşitli nedenlerden dolayı tehlike altındadır ve rekreasyonel faaliyetlerinin olumlu faydaları olduğu gibi olumsuz etkileri de vardır (Demir, 2013).

1.3.3. Eğlence Parkları

Boş zaman endüstrisinin geniş bir alana yayılması nedeni ile boş zamanın neredeyse maddi bir boyut kazandığını iddia eden Aytaç (2006), kapitalizmin bu alana büyük yatırımlar yaptığını ve eğlence parklarının bu yatırımlardan biri olduğu üzerinde durmuştur. Eğlence parkları birbirinden farklılıklar göstermektedir, bazıları eğitim ve turizm odaklanırken bazıları boş zamana yönelik aktivitelere yönelmiştir (Wang vd., 2017). Bu yorumun eğitime ve turizme odaklanan eğlence merkezlerinin boş zaman aktivitelerinden ayrıştığı anlamı çıkarmayacağı düşünülmektedir. Salamat Ullah Bhuiyan ve Banik (2013), eğlence parklarının boş zaman ve turizm endüstrisi için itici güç konumunda olduğunu söylemiştir. IAAPA (2017), Amerika Birleşik Devletleri’nde 400’den fazla, Avrupa’da yaklaşık 300 adet eğlence parkı bulunduğunu ve bu sektörün ABD’de doğrudan 1.3 milyon, dolaylı yollardan 1 milyon olmak üzere 2.3 milyon kişiye Avrupa’da ise yaklaşık 53.100 tam zamanlıya iş imkânı sağladığını belirtmiştir.⁴¹ Sektörün çok büyük bir ekonomik boyuta ulaştığı ve istihdam sağladığı görülmektedir. Güney Kore’nin ikinci en büyük şehri olan Busan’da dünyanın en büyük parklarından biri bulunmakta ve bu parkta 32 farklı çeşit sürüş ve 40 farklı çeşit oyun tesisi yer almakta (Cho vd., 2016). Eğlence parklarının bu tesisler dışında da hizmetleri vardır. Bunları Wang vd. (2017), yiyecek, içecek ve konaklama olduğunu ve konaklama boyutunun

⁴⁰ <http://www.milliparklar.gov.tr/AnaSayfa/MilliParklarDairesi.aspx?sflang=tr> (Erişim Tarihi: 20.04.2017).

⁴¹ <http://www.iaapa.org/resources/by-park-type/amusement-parks-and-attractions/industry-statistics> (Erişim Tarihi: 25.04.2017).

eğlence parklarının genellikle yerleşim yerlerine yakın olması nedeni ile ciddi bir ekonomik boyuta ulaşmadığını belirtmiştir. Disney World'un torunları olarak tanımladığı eğlence parklarını tüketicilerin geçici de olsa eğlence satın aldıklarını yer olarak ifade eden Aytacı (2006), temel amacın iyi vakit geçirmek yolu ile insanın içinde bulunduğu ruh halini düzeltilmesi olduğunu belirtmiştir. Aytacı'nın bu yorumu, boş zamanlarda yapılacak aktivitelerin ruhsal ve sağlık açısından faydaları düşünüldüğünde rekreasyon ile örtüştüğü görülmektedir. Ekonomik faydalarının da ciddi bir boyutta olduğunu söylemekte fayda vardır. Özellikle yabancı turistlerin rekreasyonel aktivitelerle katılımının ve harcamasının yüksek olması (Lal vd., 2017), eğlence parkları sektörünü önemli bir noktaya getirdiği düşünülmektedir. Eğlence parklarının Amerika Birleşik Devletleri'ne 2011 yılında doğrudan ekonomik katkısı 55.4 milyar dolar, Avrupa ekonomisine ise 2013 yılında 10 milyar euroluk bir katkıdır (IAAPA, 2017).

1.3.4. Tema Parkları

Tema parkları insanlar tarafından büyük bütçelerle düzenlenmiş, ileri teknoloji ve gelişmişlik düzeyine sahip olan kullanıcı odaklı uç düzey rekreasyonel ortamlardır (Pearce, 2012). Tema parklarının rekreasyon ve boş zamanla ilişkisini literatürde ortaya koyan bir çok çalışmaya rastlanılmıştır. Yoğun çalışılmış olmasının nedenlerinin başında tema parklarının ekonomik boyutunun ön plana çıktığı düşünülmektedir. Bunlardan Nelson (2016), tema parklarının insanları cezbedecek şekilde tasarlanmış, geliştirilmiş ve eğlendirmeyi amaçlayan rekreasyonel gezi alanları olduğunu, Min vd., (2017), tema parklarının boş zaman aktiviteleri için tercih edilen alanlar olduğunu ifade etmiştir. Tema parklarının amaç ve hedeflerini daha iyi anlayabilmek için boş zaman üzerine yapılan araştırmaları ve bugünkü konumunu anlamak gerekir (Pearce, 2012). Çünkü tema parkları bireyin boş zamanlarında eğlenceli vakit geçireceği ortamlardır (Bigné vd., 2005). Bu durum tema parklarını en sevilen kitlesel eğlence merkezleri haline getirmektedir (Milman, 2001). Ticari tema parkları boş zaman endüstrisinin büyük bir kısmını ele geçirmiş ve uluslararası turizm endüstrisinin önemli bir bileşeni olmuş konumdadır (Pearce, 2012). Çok büyük bir ekonomik endüstri haline gelen bu parklar yoğun bir rekabet ortamı içerisine girmiştir (Fotiadis ve Vassiliadis, 2016). Bu rekabet ortamı içerisinde mağazalar, restoranlar, ilgi çekici alanlar ve şovları barındıran geniş bir ticari alandan oluşur (Nelson, 2016).

Tema parkı ziyaretçilerinin eğlence parkı ziyaretçilerinin beklentilerinden daha farklı beklentileri olduğu düşünülmektedir. Milman (2001), eğlence parklarını daha ziyade kullanıcıyı taşıyan araçlardan oluşan parklar olarak, tema parklarını ise bu araçlara ek olarak kullanıcıyı farklı bir atmosfere, ortama veya zamana taşıyor hissi veren parklar olarak tanımlamıştır. VR sanal gerçeklik deneyimi buna örnek olarak verilebilir. Nelson (2016), VR'ın turistik mekânda konuk deneyimini arttırmak için farklı temalar ile kullanıldığını belirtmiştir. Tema parkı ve eğlence parkı ziyaretçilerinin beklenti farklılığına dikkat çeken Milman (2001), tema parkı ziyaretçilerinin beklentilerini aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- Etkileşimli macera,
- Fantezi ve gizem,
- Filimler ve TV şovları,
- Bilim kurgu / fütüristik,
- Uzay,
- Doğa / Ekoloji,
- Eğitimsel,
- Mevsimlik temalar,
- Spor temaları,
- Hikâye kitabı temaları,
- Yiyecek,
- Bilim,
- Kültürel ve demografik çeşitlilik,
- Tarihçe,
- Ulaşım,
- Etnik temalar (Milman, 2001).

Bunlardan etkileşimli macera, fantezi ve gizem, bilim kurgu, fütüristik, uzay, doğa, hikâye kitabı temaları ve tarih gibi başlıkların tema parkı ve eğlence parkı ziyaretçi beklentileri arasında ki belirgin farklar olduğu düşünülmektedir. Başka bir dünyanın atmosferinin yaşatılmasının amaçlandığı tema parklarının gruplamasını Wong ve Cheung, 1999), Çizelge 5.'te gösterildiği gibi vermiştir.

Çizelge 5. Tema Park Gruplaması.

Türü	Özellikleri
Macera	Heyecan ve Aksiyon, Korkutucu, Gizemli, Heyecan Gezileri
Fütürizm	Toplumsal ve teknolojik gelişmeler, Keşif, Bilim ve Teknolojinin Keşfi Lazer, Robot, Bilim Kurgu, Bilimsel
Uluslararası	Dünya Lezzetleri. Uluslararası Köy, Minyatür Kopyalar. Doğal Ortamlar Dünyadan Temalar, Hayvanlar
Doğal	Hayvanlar, Çiçek Türleri, Bahçivanlık Yapılacak Bahçeler, Bahçe Düzenleme, Deniz Yaşamı, Doğal Harikalar, Okyanus, Vahşi Hayat
Fantastik	Animasyon, Çizgi Film Karakterleri, Büyülü ve Sihirli Oyunlar Çocuk Oyun Parkı, Peri Masalı, Gerçeklik Boyutu Yüksek Alanlar, Mitler ve Efsaneler
Tarihsel ve yerli kültür temaları	Otantik, Kültürel Miras, Etnik Çekici Unsurlar, Altın Madeni Deneyimi Tarihi Atmosfer
Film	Vahşi Batı Gösterisi, Komedi, Sinema Filmi, Eğlence Dünyası

Kaynak: Wong ve Cheung, 1999.

İstanbul'da bulunan Vialand Tematik Parkı'nda "İstanbul'un Sırları, Fatih'in Rüyası ve Adalet Kulesi" gibi ünitelerde Türk kültürüne ait temaların sergilenmesi ve tüketicilere farklı bir deneyim yaşatma arzusu bu gruplama içerisinde yerini alabilir. Türkiye'de tema parklarının emekleme aşamasında olduğu ve gelecekte çok büyük ekonomik potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir. Kuzey Amerika tema parklarının işletmesinde, yönetiminde ve kalkınmasında lider konumdadır (Milman, 2001). Bu kadar büyük bir ekonomiye sahip olan bu parkların boğuştuğu sorunlarda benzer oranda büyüktür. Güvenliğin üst düzeyde olmasının elzem olduğu tema parklarının ziyaretçilerinin en çok endişe duyduğu üç konuyu Fotiadis ve Vassiliadis (2016), ulaşım, güvenlik ve bakımlı tesisler olarak özetlemiştir. Bu kaygıların yüksek teknolojik mekânlardan ve risk içeren durumlardan oluştuğu düşünülmektedir. Geniş park alanlarına sahip olan tema parklarında aile bireylerinin kayıp oranının artması ile kayıp aile bireylerinin park içinde ki

konumunun bulunması için “Radyo Frekans Tanımlama (RFID)” sistemi uygulanmıştır (Pearce, 2012). Tüketici memnuniyeti ve servis kalitesi de tekrar ziyaret oranını arttırmak için önemli bir başka husustur (Min vd., 2017). Yoğun katılım neticesinde sıralarda bekleme sürelerinin artması park yöneticilerini alternatif çözümlere yönlendirmiş ve ekstra ödeme yapan bireylerin ünitelere binerken sırada beklememesi sağlanmıştır (Hernandez-Maskivker ve Ryan, 2016).

1.3.5. Yerel Parklar

Amerika Birleşik Devletleri’nde yerel ve eyalet parkları arasında benzerlik ve farklılıklar olduğunu belirten Miller (2012), kamu arazisi kullanımında benzerlik olduğunu genişlik ve gelişmişlik bakımından farklılıklar olduğunu belirtmiş ayrıca yerel parklarda ormanlar, manzara yolları ve tarihi değerler gibi olgulara rastlanmadığını üzerinde durmuştur. Bu tanım ekseninde mahalle aralarındaki oyun alanları ve küçük parklar, komşu/mahalle parkları ve şehir parkları yerel yönetimler bünyesinde yerel parklar tanımına uyduğu düşünülmektedir. Bu parkları merkezi hükümet yönetimindeki milli, tabiat ve ulusal orman ve devlet parklarından ayıran özelliklerin başında kurulumunda doğal kaynakların rol oynamaması ve ölçütleri gelmektedir. Ardahan ve Kaplan Kalkan (2017), yerel park olarak tanımlanabilecek parkları 20 hektara kadar olan parklar olarak belirtmişlerdir. Parkların insanlara doğayı tecrübe etme, fiziksel aktivite yapma ve dinlenme olanağı sağladığı (Cohen vd., 2007), düşünüldüğü zaman yerel parkların önemi daha iyi anlaşılabilir. Yoğun tempoda yaşayan şehir insanının ihtiyaçlarını karşılamak için yapay ya da doğal ortamları korunarak yapılan şehir içi parklara rekreasyonel yerel parklar denilebilir. Yerel bir parkta bireyin egzersiz yapması, yürüyüş, çocuk oyun alanı kullanımı ve piknik yapması boş zaman aktiviteleri arasındadır (Miller, 2012).

Belediyelerin rekreasyon departmanının aktivitelerde etkin bir şekilde çalışması, topluluğun bir parçası olması güven inşa etmesine ve olumlu sonuçlara neden olabilmekte (Banks ve Head, 2004). Yerel parkların boş zaman aktiviteleri ile bireye toplumun birer parçası olma hissini aşılmasının yanı sıra başka faydaları da olduğu düşünülmektedir. Sağlıklı bir birey ve toplum olmakla ilgili parkların önemine vurgu yapan birçok çalışma ile karşılaşılmıştır. Bunlardan, Cohen vd. (2007), kamu parklarının özellikle azınlık toplulukların fiziksel aktiviteye katılımı için önemli bir kaynak olduğu, Pitas vd. (2017), park kullanımının ve parklarda ki programın bir parçası olmanın sağlıklı bir birey olmak ile arasında ilişki olduğu gibi birçok farklı kaynağa ulaşılmıştır. Ayrıca parkların konumları

ve ulaşımları NG vd. (2010), kullanılabilirlik ve konfor kalitesi Cohen vd. (2007), park kullanımını etkiler. Ayrıca Cohen vd. (2007), aşağıdaki aktivite alanlarının ve aktivitelerin yerel parklarda bulunduğunu belirtmiştir;

- im alanlar,
- Çok amaçlı alanlar,
- Oyun alanları,
- Spor salonları,
- Tenis kortları,
- Basketbol sahaları,
- Hentbol sahaları,
- Koşu pistleri,
- Amfi gibi izleyici alanları,
- Jimnastik ekipmanları,
- Yüzme havuzları,
- Piknik alanları,
- Ofisler,
- Derslikler,
- Yaş gruplarına özel aktivite programları (Cohen vd., 2007).

Literatür taraması neticesinde rekreasyonel parkların özellikleri ve standartları ile ilgili birçok veriye ve öneriye ulaşılmıştır. NRPA'nın akreditasyon sürecinde rekreasyon ajansları ve parkları için ortaya koyduğu standartlaşmanın önemli olduğu düşünölmektedir. Ulusal konumdaki bu derneğin etkileri Amerika Birleşik Devletleri parklarında yapılan aktiviteleri teşvik ettiği ve kaliteyi yükselttiği düşünölmektedir. Bunun yanı sıra Colorado Eyaleti ve Virginia Eyaleti'ndeki Alexandria Şehri'nin sahip olduğu rekreasyonel park standartları belirli bir kalite algısının oluşmasına destek olmaktadır (State of Colorado [SOC], 2003); Department of Recreation, Parks and Cultural Activities City of Alexandria, Virginia [DRP], 2012).

SOC (2003: s.4-50), parklarda ki rekreatif aktivite tesisleri izelge 6. 'de ki gibi beş ana başlık altında ele alarak kategorize etmiştir. Ayrıca parkları boyut ve bütçeleri açısından değerlendirmişlerdir.

Çizelge 6. Parklardaki Rekreatif Aktivite Tesisleri.

Park Tesis Kategorisi	Park Tesisleri
Spor Sahaları	Futbol Beyzbol Softbol Çoklu Kullanım Alanı (Farklı spor imkânları için).
Kortlar	Tenis Basketbol Voleybol
Açık Alan Rekreasyonu	Kaykay Pisti (Skatepark) Akrobasi Alanı Taşlı Yollar Patika Yolları Balık Tutma İmkânı Su Sporları Alanı
Boş Zaman	Oyun Alanı Piknik Genel Park Alanı
Diğer Rekreasyonel Tesisler	Yüzme Havuzu Hokey Pisti Açık Hava Etkinlik Mekânları

Kaynak: SOC, 2003. S. 4-50.

SOC, (2003: S.8), park planlama standartlarını basit bir ifade ile nüfusa oranla park alanı tesis sayısı ve çeşitliliği olarak ifade etmiştir. Yukarıdaki öneriler çerçevesinde rekreasyonun birçok farklı disiplin ile ilişki içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Yukarıdaki rekreatif aktivite imkânlarının bir kısmını Eskişehirdeki parklarda gözlemlemek mümkündür. Bunlardan başlıcası Seylap Parkındaki yürüyüş pisti ve basketbol sahası ya da Bestekâr Hacı Arif Bey parkındaki tenis, futbol, basketbol oyun alanları ve yürüyüş parkuru.

DRP (2012), ise aşağıda verilen dokuz ayrı başlık altında detaylı bir standardizasyon ortaya koymuştur. Bunlar;

1. Park Bankları / Mobilyalar,
2. Çitler ve Duvarlar,
3. Park Zeminleri,
4. Park Yapıları,
5. Oyun Alanları,
6. Top Oyun, Atletizim Alanları,
7. Hizmet Programları ve
8. Park İşaretlendirmeleridir (DRP, 2012: s. 1-221).

Yukarıda verilen başlıklar altında Amerika Birleşik Devletleri'nin Virginia Eyaleti'ndeki Alexandria Şehri'nin rekreasyonel park standartları detaylı bir şekilde ortaya konulmuştur. Örneğin park alanında ve oyun alanında ayrı banklar sunulmuş ve birçok farklı konuda standartlar detaylandırılmıştır. Bu standartlar içerisinde rekreatif aktivite imkânı sağlayan tesisler seçilip aşağıda verilmiştir;

1. Sportif Aktivite İmkânı Sağlayacak Ekipmanlar (voleybol ve tenis fileleri, kale, pota vb.).
2. Doğal Alan,
3. Köpek Egzersiz Alanı,
4. Hayvanlar İçin İçme Suyu Çeşmeleri,
5. İnsanlar İçin İçme Suyu Çeşmeleri,
6. Mangal,
7. Spor Tesisleri,
8. Piknik Alanı, Masaları,
9. Top ve Lastik Şişirme İstasyonları,
10. Yürüyüş Parkurları (tahta, taş, patika),
11. Voleybol, Tenis, Basketbol Kortları,
12. Oyun Alanları ve Ekipmanları,
13. Beyzbol, Çim Hokeyi, Futbol, Lakros, Ragbi, Futbol, Softbol Oyun Alanları ve
14. Park Bilgilendirme Levhaları (DRP, 2012: s. 1-221).

On dört başlık altında derlenen bu maddelerin parkların rekreatif amaçlı kullanımında önemli başlıklar olduğu düşünülmektedir. DRT (2012), verilerinden alının bu bilgiler parkların yoğun kullanımını arttıracak özelliklerin başında geldiği düşünülmektedir.

Amerikan Ulusal Park ve Rekreasyon Derneği, park ve rekreasyon ajansları akreditasyon komisyonu kurmuştur. Bu komisyon derneğe kabul aşamasında park ve rekreasyon ajanslarına belirli standartları şart koşmaktadır. On üç üyeden oluşan park ve rekreasyon ajansları akreditasyon komisyonu ile derneğin parklardaki rekreatif aktivite kalitesini arttırdığı düşünölmektedir. Bu üyeler aşağıdaki kurumların temsilcilerinden oluşur;

1. Amerikan akademisi park ve rekreasyon birimi dört temsilci,
2. Ulusal Rekreasyon ve Park Birliği dört temsilci,
3. Uluslararası Şehir / belediye yönetim birliği bir temsilci,
4. Eyalet yönetimi yürütme direktörü bir temsilci,
5. Amerikan fiziksel aktivite ve rekreasyon derneği bir temsilci,
6. Ulusal park ve rekreasyon ilçe birliği bir temsilci,
7. Silahlı kuvvetler ve rekreasyon derneği bir temsilci (Commission For Accreditation of Park and Recreation Agencies [CARPA], 2015: s.3.).

Komisyonu üye veren kurumların çeşitliliğin doğal yollardan park kalitesine yansıtacağı söylenebilir. Türkiye’de rekreasyonel parkların standartlaşma sürecinin önemi vurgulanırken parklarda aktivite yapacak kurum, kuruluş ya da ajansların da standartlaşma sürecine tabi tutulmasının önemli olduğu düşünölmektedir. Bu açıdan Amerikan Ulusal Park ve Rekreasyon Derneği’nin birçok çalışmasının yanı sıra akreditasyon komisyonunda parkların gelişimine ciddi bir katkı sunmaktadır. Parklarda aktivite organize eden bu kuruluşun benzerinin Türkiye’de yapılandırılması önemli görölmektedir.

Jackson Şehir parkları kullanıcılarına aşağıdaki rekreatif aktivite imkanlarını sağlamaktadır.

1. Piknik,
2. Oyun alanları,
3. Golf kursları ve alanları,
4. Rekreasyonel ve sportif merkezler
5. Kamplar,
6. Diğer rekreasyon imkanları (doğa koruma ve spor kulüpleri gibi),
7. Rekreatif etkinlikler (COJM, 2015, s. 26).

Sonuç olarak parklarda doğa ile temas, dinlenme, sportif aktivite alanları, kültürel ve sanatsal rekreatif aktivite imkanlarının yanı sıra kurslar ve belediye etkinliklerinin önemli olduğu çıkarımı yapılabilir. Türkiyede parkların sahip olması gereken rekreatif aktivite imkanlarına yönelik özelliklerin belirlenmesinin ve standartlarının oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Problemi

Bilimsel araştırma süreçlerinde, araştırmacıyı çalıştığı konuya yönelten neden yahut nedenler olması gerekmektedir (Güler vd., 2015). Creswell (2013), araştırma problemini bilimsel araştırmanın gerçekleştirilmesinin nedeni olarak belirtmiştir. Araştırmacı problem olarak gözlemlediği konuyu araştırırken bu konunun çözümüne katkı sunmayı hedefler. Her araştırma konusu problemin bir noktasından tutarak sorunun çözümüne katkı sunabilmektedir.

Türkiye’de yoğun ve hızlı bir göç sürecinin ardından kentleşme olgusu sanayileşme ile paralel ilerlememiş bu durumda plansız ve düzensiz bir kentleşmeye yol açmıştır (Düncan, 2016). Bu plansız gelişim sürecinde diğer yapılar gibi parklarında etkilendiği düşünülmektedir. Plansız gelişim sürecinin etkisi ile Türkiye’deki park algısının oturaklar, çocuk oyun alanları, piknik alanı ve birkaç popüler sportif aktivite alanı ile sınırlandırıldığı düşünülmektedir. Açık alan rekreasyon aktiviteleri yoğun kent hayatında hareketsiz kalan bireyler için kaçış noktası oluşturmaktadır (Çevik, 2013). Şehir içerisinde en kolay ulaşılabilir olduğu düşünülen rekreasyonel parkların bu kaçış noktaları olduğu düşünülmektedir. Yapılan literatür araştırması neticesinde rekreasyonel park kavramının yaygınlaştığı ülkelerde park standartlarına ulaşılmıştır (SOC, 2003). Türkiye’de benzer bir standartlaşma çalışmasına ve rekreasyonel parkların özelliklerine yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Türkiye’de rekreasyonel parkların bir standartlaşmasının olmayışı ve toplum yapısına göre özelliklerinin çalışılmamış olması alanda eksiklik olarak görülmüştür.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Eskişehir Büyükşehir Belediyesi örneğinde Türk toplum yaşamına uygun rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özellikler uzman görüşlerine göre belirlenecektir. Rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken temel özellikleri belirlemek için rekreatif aktivitelerin bireye sağlamış olduğu sosyalleşme, fiziksel ve duygusal faydaları (McClean, Hurd, Rogers, 2005;1) dikkate alınmıştır. Araştırmanın

genel amacı rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin uzman görüşlerine göre belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki mahalle/komşu parklarındaki mevcut durum nedir?
2. Mahalle/komşu parklarının uzman görüşlerine göre sahip olması gereken özellikler nelerdir?
3. Belirlenen özelliklere göre mahalle/komşu parklarının sahip olduğu durum nedir?

1.6. Araştırmanın Önemi

Rekreasyon kavramı ile günümüzde sıkça karşılaşmaktayız. Türkiye’de özellikle yerel yönetimler bu kavramı sıklıkla kullanmaktadırlar. Özellikle belediyeler bünyesinde bulunan birçok park ve sosyal aktivite alanlarında rekreasyon kavramı ile karşılaşmak mümkündür. Fakat öneminin yeterince kavranmadığı düşünülmektedir. Rekreasyon faaliyetleri kişilerin ihtiyaçlarına, cinsiyetine, yaşına ve amaçlarına göre farklılıklar göstermektedir (Gökçe, 2015). İnsanlar yaşadıkları mahallelerde bulunan ve kolay ulaşabilecekleri yerel parklarda farklı rekreatif aktivite olanaklarına sahip olabilirler. Bu imkânlardan bazılarını parklarda yapılan sportif aktiviteler, dinlenmek için park ziyareti, çocuk oyun alanı ve çok amaçlı alanlarda (amfi vb.) gönüllü katılınan aktiviteler olarak belirtmek mümkündür. Bu çalışmada belirlenecek özelliklerin kaliteli park ortamları oluşturulmasına katkı sağlayacağı ve halkın katılımını dolaylı yollardan etkileyeceği düşünülmektedir. Ayrıca, rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin belirlenmesi ile standartlaşma sürecine katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Literatür taraması sonucunda Türkçe literatürde benzer çalışmaya ve standartlaşma çalışmasına ulaşamamış olması çalışmanın önemini ortaya çıkarmaktadır. Uluslararası literatürde ise Amerika’da Virginia eyaletinin rekreasyon departmanının park standartlarını belirlediği ve 2012 yılında yayınladığı “Park Facility Standards Manual” kitabının yanı sıra rekreasyonel park faydaları ve standartları gibi kaynaklara ulaşılmıştır (DRP, 2012). Benzer şekilde bu çalışma sonucunda ortaya çıkarılacak olan veriler sayesinde Türk toplum yaşamına uygun olarak belirlenecek rekreasyonel yerel park özellikleri yerel yönetimlere, topluma, ulusal ve uluslararası literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Belirlenen mamaç ve araştırma soruları dikkate alınarak araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar çerçevesinde yürütülmüştür.

1. Araştırma, Eskişehir Büyükşehir Belediyesinde bulunan yerel parklarda gerçekleştirilmiş, bu parklar arasında 2.000 ile 19.999 m² arası komşu veya mahalle parkı (Ardahan ve Kaplan Kalkan, 2017:s.118), olarak tanımlanan parklar ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma, rekreasyon alanında çalışma akademik personelin görüşleri ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma bakış açısını temel alarak doğal ortamında tümevarımcı bir şekilde tasarlanmıştır. Araştırmaya katılanların, duygu, düşünce ve bakış açıları ile rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken temel özellikler uzman görüşlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada gözlem, alan uzmanı konumundaki akademisyenler ile odak grup görüşmesi ve son karar aşamasında delfi tekniğinden yararlanılarak farklı alan uzmanlarının bilgilerinden faydalanılmıştır. Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırma modeli, katılımcılar ve veri toplama teknikleri hakkında bilgi paylaşılmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda durum çalışması yaklaşımı bir analiz sürecini temsil ettiğinden verinin toplanması, düzenlenmesi ve analiz edilmesiyle ilgili özel bir yöntemi oluşturmaktadır (Patton, 2014). Betimsel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması (Paker, 2015), güncel ortam ya da gerçek yaşamın içindeki bir durumun araştırılmasıdır (Yin, 2009). Rekreasyonel yerel parkların var olan durumun anlaşılması için durum betimlemesine ihtiyaç duyulmuş ve bu model tercih edilmiştir.

2.2. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırma Eskişehir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan rekreasyonel mahalle/komşu parkları ve alan uzmanları ile yürütülmüştür. Araştırma evreninin içerisinde örneklemin belirlenebilmesi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüte dayalı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Uzman görüşüne başvurmak için iki farklı teknik, odak grup ve delfi tekniği kullanılmıştır. Eskişehirde bulunan alan uzmanlarından

odak grup ile Eskişehir dışında ve Eskişehirde bulunan diğer alan uzmanlarından ise son aşamada delfi tekniği ile veriler toplanmıştır. Belediye park planlayıcısı konumunda ki yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşüme planlanmış lakin geri dönüş olmaması nedeni ile çalışmaya dahil edilememişlerdir.

2.2.1. Odak Grup Katılımcılar

Odak grup görüşmesi için rekreasyon alanında çalışması bulunan ve Anadolu Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerden yararlanılmıştır. İlki pilot olmak üzere iki odak grup görüşmesi tez danışmanı raportörlüğünde gerçekleştirilmiştir. Görüşmede altı alan uzmanı yer almıştır. Uzmanlar farklı çalışma alanlarından seçilmişlerdir. Uzmanların çalışma alanı, belediye rekreasyonu, terapatik rekreasyon, ticari rekreasyon, turizm rekreasyonu, iş yeri rekreasyonu ve fiziksel aktivitedir. Aynı zamanda uzmanlardan biri parklarda rekreatif aktiviteler yaptırmış bir diğeri ise maraton koşucusu olup parklarda düzenli koşu parkuru kullanıcısıdır. Ayrıca diğer uzmanlar parkları kullanan uzmanlardan seçilmiştir.

2.2.2. Delfi Tekniği Katılımcıları

Delfi tekniği ile Türkiyenin farklı bölgelerindeki alan uzmanlarından yararlanılmıştır. Rekreasyon alanında çalışmalar yapan uzmanların farklı alanlarda çalışmış olmalarına dikkat edilmiş ve onbir alan uzmanı akademisyen çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu uzmanların tamamı Rekreasyon Çalışmaları ve Araştırmaları Derneği kurucusu, yöneticisi ve üyelerinden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan akademisyenlerin ünvanları ve uzmanlık alanları Çizelge 7'deki gibidir.

Çizelge 7. Delfi Tekniği İle Görüşleri Alınan Akademisyenler.

Sayı	Akademisyenin Ünvanı	Uzmanlık Alanı
1	Prof. Dr.	Rekreasyon, Engelli Gruplarda Rekreasyon
2	Doç. Dr.	Rekreasyon ve Boş Zaman, Fiziksel Aktivite
3	Doç Dr.	Rekreasyon, Psikomotor Gelişim, Beceri Öğrenimi
4	Doç Dr.	Açık Alan Rekreasyonu, Rekreasyonda Program Geliştirme ve Planlama, Etkinli Yönetimi
5	Doç. Dr.	Açık Alan Rekreasyonu, Rekreasyonda Liderlik
6	Yrd. Doç. Dr.	Terepatik Rekreasyon, Engelli Gruplarda Rekreasyon, Boş zaman sosyolojisi
7	Yrd. Doç. Dr.	Rekreasyon Yönetimi, Rekreasyonda Program Geliştirme ve Planlama,

8	Yrd. Doç. Dr.	Rekreasyon
9	Yrd. Doç. Dr.	Rekreasyon, Spor Organizasyonu ve Yönetimi
10	Ar. Gör.	Turizm Rekreasyonu, Rekreasyonel Spor
11	Ar. Gör.	Fiziksel Aktiviteye Katılım

2.2.3. Araştırma Ortamı

Gözlem için Eskişehir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan yerel bazlı parklardan 2.000 ile 20.000 m² arası mahalle/komşu parkları dikkate alınmıştır. Gözlem yapılan parklar Çizelge 8’de paylaşılmıştır.

Çizelge 8. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Mahalle/Komşu Parkları.

Sıra	Park Adı	İlçesi	Mahallesi	Alanı m ²
1	Seylap Parkı	Tepebaşı	Yenibağlar	2.003
2	Çukur Çarşı Parkı	Tepebaşı	Deliklitaş	2.094
3	Ahmet Kanatlı Cad. Parkı	Tepebaşı	Hoşnudiye	2.702
4	Nevzat Yıldız Parkı	Tepebaşı	Hoşnudiye	2.801
5	Vişne Parkı	Odunpazarı	Sümer	3.323
6	Haller Parkı	Tepebaşı	Eskibağlar	3.609
7	Necatibey Parkı	Tepebaşı	Şeker	3.963
8	Ulus Cad. Parkı	Odunpazarı	Gökmeydan	4.322
9	Sultandere İşlik Evi Parkı	Odunpazarı	75. Yıl	5.310
10	Batıkent Parkı	Tepebaşı	Batıkent	8.907
11	Nil Sokak Parkı	Odunpazarı	Kırmızıtoprak	9.502
12	Taşlıçayır Koop. Parkı	Odunpazarı	75. Yıl	9.600
13	Eğitim Gön. Parkı	Odunpazarı	Gökmeydan	13.592
14	Nuri Bey Çiftliği Parkı	Odunpazarı	Orhangazi	13.670
15	Kent Park Konakları Parkı	Odunpazarı	Şeker	13.690
16	Sümer Mah. Parkı	Odunpazarı	Sümer	14.192
17	Şarhöyük Mah. Parkı	Tepebaşı	Şarhöyük	14.625
18	Osmangazi Parkı ve Sahası	Odunpazarı	Osmangazi	15.502
19	Millet Cad. Parkı	Odunpazarı	Büyükdere	15.860
20	Aydın Arat Parkı	Odunpazarı	Gökmeydan	19.374

Kaynak: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi İstatistik Biriminden Alınmıştır.

Yukarıdaki tabloda mahalle/komşu parkları alan büyüklüklerine göre küçükten büyüğe doğru yerleştirilmiştir. Yapılan odak grup görüşmelerinde 2.000 ile 20.000 m² arasındaki alan büyüklüğü açısından farklı olanaklara sahip olabileceği görüşü çıkmıştır. Bu görüşe

istinaden parklar büyük, orta ve küçük ölçekli mahalle/komşu parkları olarak ayrılmıştır. Yukarıdaki tabloda bu parklar aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır;

- Mavi renk ile gösterilen parklar 2.000 ile 7.999 m² arası küçük ölçekli mahalle/komşu parkları,
- Sarı renk ile gösterilen parklar 8.000 ile 13.999 m² arası orta ölçekli mahalle/komşu parkları ve
- Yeşil renk ile gösterilen parklar 14.000 ile 19.999 m² arası büyük ölçekli mahalle/komşu parklarına ait özelliklerdir.

2.3. Veri Toplama Süreci ve Analiz

Çalışma kapsamında gözlem, odak grup görüşmesi ve delphi teknikleri kullanılmıştır. Rekreasyon alanında çalışmış uzmanlardan veri toplamak için odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılmıştır. Alan uzmanlarından odak grup görüşmesi ile alınan veriler, gözlem ve literatür taraması sonucu ulaşılan veriler delphi tekniği ile alan uzmanı akademisyenlerin görüşlerine iki tur halinde sunulmuştur. Belediye park planlayıcılarından da veriler toplanmak istenmiş fakat çalışmaya dahil etmek için ikna edilememişlerdir. Veri analizinde yazılı ve görsel veriler kullanılmış, bu süreçte nitel araştırmalar konusunda uzman bir akademisyenden yardım alınmıştır.

2.3.1. Gözlem

Parkların var olan durumunun ortaya konulabilmesi için nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama tekniği gözlemden yararlanılmıştır. Bu süreçte yarı yapılandırılmış gözlem tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmacının bir konu hakkında derinlemesine bilgi elde etmek istediğinde görüşme yöntemine başvurmaktadır. Görüşme yönteminde katılımcı içinde bulunduğu ortamdan etkilenip doğru yanıt vermeyebilir. Bu durum geçerlilik konusunda sıkıntı yaratabilmektedir. Bu eleştirileri ve olası sorunları asgari seviyeye indirmek için kullanılan bir diğer teknik ise gözlemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Patton (2014), bir ortam ile kişisel bağ kurmanın ve gözlemlenmenin çalışılan konuyu daha iyi yakalayabilmek ve anlayabilmek gibi avantajları olduğunu belirtmiştir. Farklı yöntem ve kaynaklardan elde edilen verilere ilaveler yapmak ve doğrulamak için de faydalı bir araçtır (Sart, 2015). Gözlem bu doğrultuda çalışmayı desteklemek toplanan verilerin güvenilirliğini arttırmak için kullanılmıştır. Çalışmada kişiler değil park ortamı ve imkanlar seyirci olarak gözlemlenmiştir. Evren olarak kabul edilen Eskişehir Büyükşehir Belediyesine ait yirmi mahalle parkının tamamına en az iki

sefer en fazla sekiz defa gidilmiştir. Farklı hava koşullarında ve günlerde bütün parklar ziyaret edilmiştir. Saha notları tutulmuş ve fotoğraflar çekilmiştir. Görsel verilerin analizinde betimsel bir yaklaşım ele alınmıştır. Saha notları ve fotoğraflar bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra büyük, orta ve küçük mahalle parkları olarak gruplandırılmıştır. Parkların sahip oldukları mevcut özellikler belirlenmiş ihtiyaç duyulan parklar tekrar tekrar ziyaret edilmiştir.

2.3.2. Odak Grup Görüşmesi

Bir bireyin tek ve grup içerisindeki tutumu arasında farklılıklar olduğunu belirten Yıldırım ve Şimşek (2013:s.179), karar verme sürecinde grupların pek çok faydası olduğunu belirtmiş ve bunların bireyin daha yaratıcı, hızlı sorun çözebilme, kısa vadede ve daha çok seçenek üretebilme gibi faydaları olduğunu belirtmiştir. Odak gruplar grup dinamiğinin katkısı ile derinlemesine bilgi edinme ve düşünce üretmeye olanak sağlar (Bowling, 2002). Grup içerisinde ki bireylerin özellikleri ile diğer katılımcılara katkı sunduğu ve tartışma ortamını zenginleştirdiği düşünülebilir. Çokluk vd., (2011), odak grup görüşmelerini katılımcıların öznelliklerini ön planda tutarak belirlenmiş yönergeler etrafında gerçekleştirilen ve katılan kişinin söylemlerine dikkat edilmesi gereken nitel veri toplama tekniği olarak tanımlamıştır. Eskişehir ilinde yaşayan çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen alan uzmanları ile iki odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. İlk olarak alan uzmanları ile pilot görüşme yapılmış ve beş uzman ile yaklaşık 55 dakika sürmüş ve kayıt altına alınmamıştır. Daha sonra altı alan uzmanı ile ikinci görüşme yapılmış ve 1 saat 13 dakika 2 saniye sürmüştür. Bu görüşmede alan uzmanlarına aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

1. *Mahalle/komşu parklarının amaçları nelerdir? / Hangi amaçlara hizmet etmelidir?*
2. *Mahalle komşu parklarında hangi özellikler olmalıdır?*
3. *Aşağıda verilen ve ekleyeceğiniz özellikler parklarda neden olmalı, ne gibi kazanımları olabilir?*
 - a) *Belediye etkinlik ve aktiviteleri,*
 - b) *Sportif, sanatsal ve kültürel aktivite çeşitliliği*
 - c) *Yeterli ekipman (portatif sahalar, top vb. kolayda aktivite imkanı sağlayan ekipmanlar),*
 - d) *Etkinlik veya toplanma alanı,*
 - e) *Peyzaj,*
 - f) *Gölgelik alan,*
 - g) *Doğal ortam,*

- h) *Mevsimsel duruma uyum (yaz aylarında gölgelik alan gibi),*
- i) *Fiziksel özellikler.*

4. *Son olarak parkların kullanımını arttırmak ve daha çok faydalanılabilir hale getirmek için neler yapılabilir?*

İki ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınan görüşme verileri yazılı doküman haline getirildikten sonra üç araştırma görevlisi tarafından verilerin kontrolü sağlanmıştır. Daha sonra içerik analizi tekniğinden yararlanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde gizlilik kurallarına uygun olarak katılımcıların görüşüne yer verilirken “uzman 1-2-3-4-5-6” olarak adlandırılmıştır. Görüşme öncesi katılımcılara yerel parklar ve mahalle/komşu parkı anlatılmış, genel bir çerçeve çizilmiş ve arasındaki ilişki açıklanmıştır. Çalışma hakkında bilgi verilerek katılımcılardan gerekli yazılı izinler alınmıştır.

2.3.3. Delfi Tekniği

Delphi tekniği alan uzmanlarının görüşüne başvurularak, uzmanların birbirinden habersiz ve ön yargısız etkili bir iletişim süreci ile nihai karara vardıkları süreçtir (Turoff ve Hiltz, 2001). Delphi tekniği ile bir olaya açıklık getirmede birden çok uzmanın tecrübesinden yararlanılır (Aydın, 1999). Araştırmada gözlem, literatür taraması ve alan uzmanlarından odak grup görüşmesi ile toplanan veriler son aşamada rekreasyonel yerel parkların sahip olması gereken özelliklerin belirlenmesi için delfi tekniği ile alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur.

Farklı araştırmacılara göre farklı delphi türleri kullanılmış ve belirtilmiştir. Çalışmada Woundenberg (1991), in ortaya attığı “karar delfi” si uygulanmıştır. Karar delfi’si alan uzmanlarından doyum noktasına ulaşana kadar geri bildirim alıp karar vermek için önerilmektedir. Rekreasyonel parkların sahip olması gereken özellikleri karara ulaştırmak için tercih edilmiştir. Bu nedenle rekreasyon alanında çalışmaları bulunan onbir akademisyen çalışmaya alan uzmanı olarak dahil edilmiştir. Alan uzmanları ile delfi tekniği ve süreç hakkında bilgiler paylaşılmış ve gerekli izinler alınmıştır. İki tur halinde onbir alan uzmanının görüşüne başvurulmuş, ilk turda on alan uzmanına e-posta bir alan uzmanına elden formalar verilmiştir. İkinci turda bir alan uzmanı sağlık sorunları nedeni ile çalışmaya dahil edilemezken sekiz alan uzmanına e-posta iki alan uzmanına elden formalar iletilmiştir. İkinci tur sonunda Eskişehir ili örnekleminde rekreasyonel mahalle/komşu parkların sahip olması gereken onbeş ortak özellikler ve parkların tema, alan büyüklüğü ve kullanıcı özelliklerine göre değişkenlik gösterebilecek ve olması tavsiye edilen altı özellik önerisine ulaşılmıştır. İlk tur ve ikinci turda alan uzmanlarından

toplanan veri formlarının örneklerine Ek5'te yer verilmiştir. Analiz sürecinde görüşler ifade edilme sıklığına göre sayılarla ortaya konulmuştur.

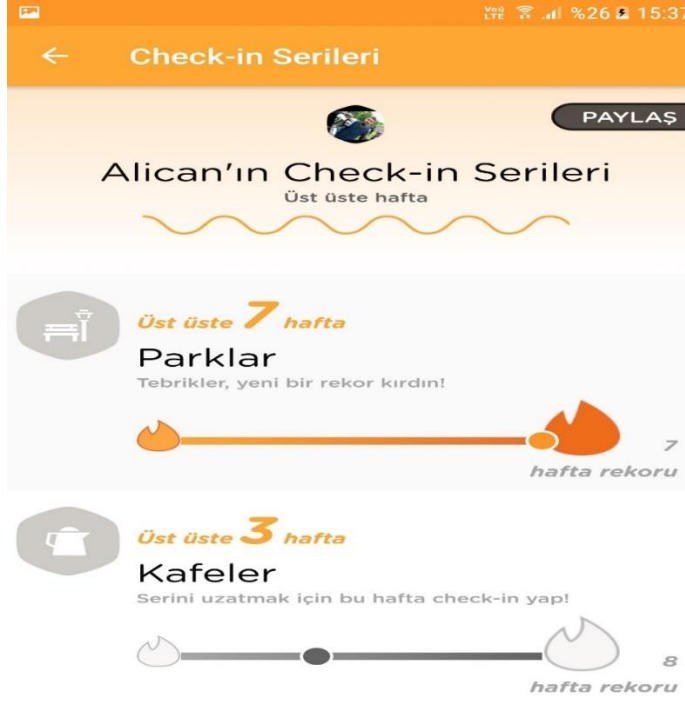
2.4. Araştırmanın İnanırlılığı (Trustworthiness)

Araştırmanın inanırlılığı ve tutarlılığı için aşağıda belirtilen çeşitliliklere gidilmiştir.

- Veri kaynaklarından nesnel bilgiler almak için planlamalar yapılmış bu süreçte tez danışmanı ve nitel araştırmalarda uzman bir akademisyenden yardım alınmıştır.
- Öncelikle ilgili belediyeden veriler temin edilerek çalışma ortamı belirlenmiş ve gözlem yapılacak parklar için planlamalar yapılmıştır. Parklar 12.02.2017 'den 25.05.2017'ye kadar farklı hava koşulları, gün ve saatlerde araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Bu süreçte parklarda aktif spor yapan ve park kullanıcısı olan bir rekreasyon bölümü lisans öğrencisi araştırmacıya gönüllü olarak eşlik etmiştir. Bu gözlemler esnasında saha notları alınmış ve fotoğraflar çekilmiştir. Araştırmacı konum bazlı sosyal medya programı Swarm'da düzenli konum paylaşımı yapmış ve parklarla ilgili verileri sosyal medyaya aktarmıştır. Görsel 1'de paylaşıldığı gibi araştırmacının Swarm hesabından alınan son atmış günlük en çok konum paylaşılan mekanlar arasında parklar %50'nin üzerinde bir oranla birinci sırada yer almıştır. Görsel 2'de ise parklarda üst üste yedi haftalık konum paylaşımına dair görsel paylaşılmıştır. Görseller araştırmacının telefonundan ekran görüntüsü alınarak elde edilmiştir.

Görsel 1. Son Atmış Gün Ziyaret Edilen En İyi 5 Kategori.

Görsel 2. Yedi Hafta Aralıksız Parklarda Konum Paylaşımı.

- İki farklı ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınan odak grup görüşmelerinde tez danışmanı rapörtör olarak yer almıştır. Ses kayıtları döküm haline getirildikten sonra üç araştırma görevlisi tarafında dökümanların kontrolü sağlanmıştır.
- Çalışmaya dahil edilen alan uzmanları rekreasyon alanında tanınmış ve alana kongre düzenleme, dernekleşme gibi bir çok katkı sunmuş akademisyenlerden oluşmaktadır.

2.5. Araştırmada Etik

Bu araştırmada etik ilkere uyulmuş, katılımcılara ve bilimsel araştırma süreçlerinin uygunluğuna özen gösterilmiştir. Etik ilkeler kapsamında aşağıda belirtilen yollar izlenmiştir.

- Etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır (bkz. Ek. 4a ve 4b).
- Gözlem, odak grup ve delfi tekniği ile veri toplama aşamalarında katılımcıların tamamı çalışma hakkında bilgilendirilmiştir. Katılımcılara istedikleri her aşamada çalışmadan ayrılacakları ve hakları yazılı ve sözlü olarak ifade edilmiştir.
- Katılımcıların kişisel bilgilerinin gizliliğine dikkat edilmiş, kimlik bilgileri gizlenmiştir.

- Gözlem aşamasında parklarda çekilen fotoğraflarda yer alan kişilerden gerekli yazılı ve/veya sözlü izinler alınmıştır.
- Araştırma neticesinde elde edilen sonuçların araştırmaya katkı sağlayan alan uzmanları ile paylaşılması düşünülmektedir.

3. BULGULAR

Araştırma amacı doğrultusunda ulaşılan bulgular araştırmada yanıtı aranan sorulara göre düzenlenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

3.1. Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Mevcut Durum

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru “Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki mahalle/komşu parklarındaki mevcut durum nedir?” sorusudur. Bu amaçla Eskişehir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan ve mahalle/komşu parkı olarak kabul edilen 2.000 - 20.000 m² arası parklarda gözlem yapılmıştır. Parkların sahip olduğu rekreatif aktivite imkânları incelenmiştir. Gözlem yapılan parklarda genel olarak etkinlik alanı, tuvalet ve benzer aktivite imkanları gibi sıkıntılar olduğu gözlemlenmiştir. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’ne ait mahalle ve komşu parkı olarak kabul edilen 2.000 ile 20.000 arası 20 park (evrenin tamamı) muhtelif gün ve koşullarda (yağmurlu, hafta içi ve sonu) en az iki sefer gezilmiştir. Parkların isimleri, kapsadığı alanlar, ilçe ve mahalleleri gibi bilgiler Eskişehir Büyükşehir Belediyesi istatistik biriminden temin edilmiştir. Bu parklar büyük, orta ve küçük ölçekli mahalle/komşu parkları olarak gruplandırılıp değerlendirmeye alınmıştır.

3.1.1. Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri

Büyük ölçekli mahalle parkı olarak kabul edilen 14.000 ile 19.999 m² beş parkın tamamı muhtelif gün ve koşullarda, farklı hava şartlarında gezilmiştir. Bu büyük ölçekli parkların tespit edilen mevcut özellikleri Çizelge 9’deki gibidir.

Çizelge 9. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler.

Parkın Adı	Sahip Olduğu Özellikler	Alan (m ²)
Şarhöyük Mah. Yan Bant Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (çim, büyük, eski ağaçlar ve peyzaj çalışması) Çocuk Oyun Parkı (zemin kum) Çok Amaçlı Alan (kandil gecesi etkinliğine denk gelinmiştir) Yürüyüş Yolu (geniş, patika ve taş) Banklar (açık ve kapalı alanda) Güvenlik (güvenlik kulübesi ve güvenlik personeli var) Aydınlatma (park muhtelif gecelerde ziyaret edildi bir kısmı aydınlık bir kısmı karanlık) Su (yapay gölet, fiskiyeler ve küçük şelale) Açık Alan Fitness Aletleri (zemin beton) Su gideri (Su birikintisini önleyebilecek önlem) Heykel 	14.625
Sümer Mah. Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (çim, büyük, eski ve yeni dikilmiş ağaçlar) Çocuk Oyun Parkı (zemin yumuşak parke) Yürüyüş Yolu (asfalt) Banklar (açık ve kapalı alanda) Aydınlatma Açık Alan Fitness Aletleri Porsuk Çayı Kenarında 	14.192
Aydın Arat Parkı	<ul style="list-style-type: none"> Park İsim Tabelası Yeşil Alan (çim, büyük ve eski ağaçlar) Çocuk Oyun Parkı (3 ayrı noktada, zeminleri kum) Yürüyüş Yolu (şekil verilmiş asfalt) Banklar Aydınlatma Su (2 yapay şelale, fiskiyeler ve küçük yapay göl) Açık Alan Fitness Aletleri Porsuk Çayı Kenarında Köpek Kulübesi Tuvalet (4 adet ve temiz) İskele Çay Bahçesi Evcil köpek gezdirenlere ve balık tutanlara rastlanılmıştır 	19.374
Millet Cad. Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (çim, küçük ve yeni ağaçlar) Çocuk Oyun Parkı (2 tane birinin zemini kum diğeri beton) Çok Amaçlı Alan (5m² küçük bir alan mevcut) Yürüyüş Yolu (3 adet, biri asfalt diğeri çakıl) Banklar Aydınlatma (park içinde yok yol kenarı ışıkları aydınlatıyor) Açık Alan Fitness Aletleri (zemin beton) Evcil köpek gezdirenlere rastlanılmıştır Ziyaret edilen akşamların birinde düğüne denk gelindi. 	15.860

	<ul style="list-style-type: none"> • Akşam ziyaretlerinde alkol tüketen ve yüksek sesle müzik dinleyen kullanıcılara denk gelindi. 	
Osman Gazi Parkı ve Sahası	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) • Çocuk Oyun Parkı (2 adet, zeminler yumuşak parke) • Yürüyüş Yolu (taş ve asfalttan) • Banklar • Aydınlatma • Açık Alan Fitness Aletleri (zemin beton) • Porsuk Çayı Kenarında • Basketbol Sahası (kapalı, aydınlatması mevcut) • Köprü (çayın diğer tarafında ki kanlı kavak parkına bağlayan) • Kum Saha (geniş ve bir çok aktivitenin yapılabileceği bir alan) • Gündüz ve geceleri çok yoğun olduğu gözlemlendi. 	15.502

İncelenen parklar içerisinde büyük ölçekli mahalle/komşu parklarından olan “Aydın Arat Parkı” halka açık tuvaletlere sahip olan tek park olarak tespit edilmiştir. Parkta yer alan tuvalet Görsel 3’te paylaşılmıştır.

Görsel 3. Aydın Arat Parkı Halka Açık Tuvaletler.

Ziyaret edilen dört farklı gün ve saatte tuvaletlerin temiz olduğu ve sıvı sabun bulundurduğu gözlemlendi. Geniş bir etkinlik alanlarına sahip olan büyük ölçekli “Şarhöyük Mahallesi Yan Bant Park Alanı” ziyaret edilen günlerin birinde kandil gecesi etkinliğine ev sahipliği yaptığı gözlemlendi. Etkinlik için bir sahne ve seyirci tribünü kurulan etkinlik ortamı görsel Görsel 4’te paylaşıldığı gibidir. Aynı parkın bir başka çok amaçlı alanında araştırmacı öğrenciler ile birlikte yeni bir spor branşı olan Florbol, Kin-

Ball ve kendi geliştirdiği Anadolu-Ball sporunu haftasonları oynamıştır. Görsel 5’te florbol oynayan öğrencilerin fotoğrafi paylaşılmıştır.

Görsel 4. *şarhöyük Mahallesi Yan Bant Park Alanı Kandil Gecesi Etkinliği.*

Görsel 5. *şarhöyük Mahallesi Yan Bant Park Alanı, Araştırmacının Florbol Oynayan ğrencileri.*

Büyük lekli ‘‘Osmangazi Parkı ve Semt Sahası’’ haftasonu gece yarılarna kadar ailelerin oturduğu ve basketbol sahasının aktif kullanıldığı bir alan olarak Görsel 6’daki gibi gözlemlenmiştir. Aydınlatma ve güvenliğin olduğu park alanın özellikle haftasonları gece yarılarna kadar kalabalık bir kitle tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir.

Görsel 6. *Osmangazi Parkı ve Semt Sahası Basketbol Sahası.*

3.1.2. Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri

Belediye verilerine göre tespit edilen altı orta ölçekli parkın tamamı muhtelif gün ve koşullarda gezilmiştir. Orta ölçekli parklar'ın sahip olduğu mevcut özellikler Çizelge 10'da paylaşılmıştır. Bunlardan “Nuribey Çiftliği Park Alanı” kullanılmayacak halde bulunan bir çocuk oyun parkına sahiptir. Sokak lambaları olmasına rağmen çalışmadığı tespit edilen parka gece yapılan ziyaretlerde Görsel 7’teki gibi baykuşlara rastlanılmıştır.

Görsel 7. *Nuribey Çiftliği Park Alanı Baykuş.*

Çizelge 10. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler.

Parkın Adı	Sahip Olduğu Özellikler	Alan (m ²)
Batıkent Parkı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) Yürüyüş Yolu (asfalt) Banklar (geniş oturma alanı) Otoban Kenarında (gürültülü ve kirli hava hissediliyor) 	8.907
Kentpark Konakları Yanı Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (büyük, eski ve yeni dikilmiş ağaçlar) Yürüyüş Yolu (taş) Aydınlatma Porsuk Çayı Kenarında Depo Peyzaj (çiçekler ve taşlardan küçük süsler) Porsuk kenarında balık tutan insanlara rastlanılmıştır. Porsuğun kirli olduğu ve sineklerin rahatsız ettiği gözlemlenmiştir. 	13.690
Nil Sokak Parkı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) Yürüyüş Yolu (taş) Banklar Aydınlatma (parkın bir kısmında mevcut değildi) Heykel (Eskişehirli 3 sporcu heykeli) Porsuk Çayı Kenarı Peyzaj (kiremit vazo, sütunlar, taşlı süslemeler ve çiçek fidanları) Reklam Panosu (iki yolun gesiştiği noktada 360°) Köprü (porsuk çayı üzerinde) 	9.502
Taşıyıcılar Koop. Önü Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (küçük ve yeni ağaçlar) Yürüyüş Yolu (asfalt) Banklar (az sayıda ve üstü kapalı) Aktivite Alanı (bankların etrafında küçük bir alan) 	9.600
Nuribey Çiftliği Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Çocuk Oyun Park (kullanılamaz haldeydi) Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar var lakin bakımsız) Aydınlatma (sokak lambaları mevcut ama çalışmıyordu) Tel Örgülerle Çevrili Park Kullanılamaz Haldeydi 	13.670
Eğitim Gönüllüleri Çevresi Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Yeşil Alan (çim, büyük ve eski ağaçlar mevcut) Çocuk Oyun Parkı (zemin tespit edilemedi) Çok Amaçlı Alan (geniş ve kapalı bir alan, aydınlatma var, basketbol ve voleybol oynama imkanlarına sahip) Aydınlatma Halı Saha (geniş ve kapalı bir alan, aydınlatma var) Demir Parmaklıklar (içeri girmek yasak) Güvenlik (kurumun güvenliği ve kulübesi mevcut) Aydın Arat parkı ile bitişik bir park. Belediye tarafından ilgili vakfa kiralanmış ve kullanımı yasak olduğu gözlemlenmiştir 	13.592

3.1.3. Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Tespit Edilen Özellikleri

Büyükşehir belediyesine ait dokuz küçük ölçekli parkın tamamı muhtefil gün ve koşullarda ziyaret edilip gözlem yapılmıştır. Bu küçük ölçekli parklar'ın sahip olduğu mevcut özellikler Çizelge 11'de paylaşılmıştır. İncelenen parklardan “Ulus Caddesi Park Alanı” kedi evine sahip park olarak Görsel 8’deki gibi ortaya çıkmıştır. Bu park dışında başka bir parkta kedi evine rastlanılmamıştır. Küçük ölçekli parklar kategorisinde değerlendirilen bu park cadde boyunca uzanmaktadır.

Görsel 8. Ulus Caddesi Park Alanı ve Kedi Evi.

Çizelge 11. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Özellikler.

Parkın Adı	Sahip Olduğu Özellikler	Alan (m ²)
Vişne Parkı	<ul style="list-style-type: none">• Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar)• Çocuk Oyun Parkı (zemin kum)• Yürüyüş Yolu (taş)• Banklar• Aydınlatma• Açık Alan Fitness Aletleri• Temiz ve Bakımlı• Tahta çitlerle çevrili	3.323
Porsuk Bulvarı Ahmet Kanatlı Cad. Park Alanı	<ul style="list-style-type: none">• Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar)• Çocuk Oyun Parkı (zemin yumuşak parke)• Yürüyüş Yolu (taş)• Banklar• Aydınlatma• Su (süs havuzu ve fiskiyeler, 4 farklı ziyarette boş olduğu gözlemlendi)• Açık Alan Fitness Aletleri (zemin beton)• Porsuk Çayı Kenarında• İpli tırmanış parkuru (zemin yumuşak parke)• Su ve Mama Geri Dönüşüm Ünitesi (sokak hayvanları için)	2.702

	<ul style="list-style-type: none"> • Hayvanlar İçin Oyun ve Tırmanış Parkuru • Hayvanlar İçin Su Kapları • Hayvanlar İçin Sosyal Mesaj İçeren Tabelalar 	
Necati Bey Parkı	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) • Çocuk Oyun Parkı (toprak) • Banklar (masalı banklarda mevcut) • Su (süs havuzu, fiskiyeler) 	3.963
Sultandere İşlik Evi Çevresi Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) • Çocuk Oyun Parkı • Kapalı Etkinlik Alanı 	5.310
Çukurçarşı Parkı	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) • Aydınlatma • Heykel (2 adet) • Porsuk Çayı Kenarında • Peyzaj (küçük taşlarla süslemeler, çiçekler) • Kafe ve restoran (parkın her köşesinde sadece işletmeye ait masalar mevcut bütün kullanım alanında kafe yer almakda) • Kapalı Alan (işletmeye ait 4 büyük tente ve altında masalar var) 	2.094
Haller Gençlik Merkezi Yanı Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (eski ve yeni ağaçlar) • Çocuk Oyun Parkı • Çok Amaçlı Alan (çaybahçesinin masaları mevcut, zaman zaman etkinlikler klasik müzik konserlerine denk gelindi) • Banklar • Aydınlatma • Çay Bahçesi • Haller Gençlik Merkezi (belediyeye ait tiyatro sahnesi ve küçük esnaf) 	3.609
Seylap Parkı	<ul style="list-style-type: none"> • Park İsim Tabelası • Yeşil Alan (eski ve büyük ağaçlar) • Banklar • Aydınlatma • Su (küçük havuz, fiskiyeler) 	2.003
Nevzat Yıldız Parkı	<ul style="list-style-type: none"> • Park İsim Tabelası • Yeşil Alan (büyük ve eski ağaçlar) • Banklar • Porsuk Çayı kenarında 	2.801
Ulus Cad. Park Alanı	<ul style="list-style-type: none"> • Yeşil Alan (büyük ve eski ağaçlar) • Çocuk Oyun Parkı • Banklar • Açık Alan Fitness Aletleri • Kedi Evi 	4.322

Küçük ölçekli parklardan “Porsuk Bulvarı Ahmet Kanatlı Caddesi Park Alanı” Görsel 9’deki gibi hayvanlar için oyun ve tırmanış parkuruna ve Görsel 10’daki gibi su ve mama geri dönüşüm ünitesine sahip tek park olarak ortaya çıkmıştır.

Görsel 9. Hayvanlar İçin Oyun ve Tırmanış Parkuru.

Görsel 10. Su ve Mama Geri Dönüşüm Ünitesi.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi istatistik biriminden alınan veriler neticesinde mahalle/komşu parkı olduğu belirlenen 20 parkın toplam kapsadığı alan 178.641 m² dir. Bu parkların sahip olduğu mevcut özellikler Çizelge 12’deki gibidir.

Çizelge 12. *Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Bünyesindeki Mahalle/Komşu Parklarının Sahip Olduğu Ortak Özellikler.*

İncelenen 20 Mahalle/Komşu Parkının Sahip Olduğu Mevcut Özellikler	Büyük Ölçekli Mahalle Parklarında	Orta Ölçekli Mahalle Parklarında	Küçük Ölçekli Mahalle Parklarında	Toplam (20 Park)
Parkın İsim Tabelası	1	-	2	3
Yeşil Alan	5	6	9	20
Çocuk Oyun Parkı	5	1	6	12
Çok Amaçlı Alan	2	1	2	5
Yürüyüş Yolu	5	4	2	11
Koşu Parkuru	2	-	-	2
Basketbol Sahası	1	1	-	2
Futbol Sahası	-	1	-	1
Voleybol Sahası	-	2	-	2
Banklar	5	3	6	14
Güvenlik	1	1	-	2
Aydınlatma	5	3	5	13
Su (havuz, fıskiye ve şelale)	2	-	3	5
Açık Alan Fitness Aletleri	5	-	3	8
Heykel	1	1	1	3
Porsuk Çayı Kenarında	3	2	3	8
Su gideri	1	-	-	1
Köpek Kulübesi	1	-	-	1
Tuvalet	1	-	-	1
İskele	1	-	-	1
Hizmet Sunan Mekanlar (çay bahçesi, kafeterya)	1	-	2	3
İpli Tırmanış Parkuru	-	-	1	1
Su ve Mama Geri Dönüşüm Ünitesi (sokak hayvanları için)	-	-	1	1
Hayvanlar İçin Oyun ve Tırmanış Parkuru	-	-	1	1
Sokak Hayvanları İçin Su Kapları	-	-	1	1
Kedi Evi	-	-	1	1

3.2. Mahalle Komşu Parklarının Uzman Görüşlerine Göre Sahip Olması Gereken Özellikleri

Bu bölümde araştırmada yanıtı aranan “Mahalle/komşu parklarının uzman görüşlerine göre sahip olması gereken özellikler nelerdir?” sorusu kapsamında alan uzmanlarına sorulan soruların bulguları paylaşılmıştır. Uzman görüşleri odak grup görüşmesi ve delfi tekniği ile alan uzmanı akademisyenlerden toplanmıştır.

3.2.1. Odak Grup Görüşmesinden Elde Edilen Bulgular

Odak grup görüşmesi kapsamında mahalle/komşu parklarının amaçları ve özellikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra araştırma sorusu olmadığı halde parkların bireye ve toplum faydalarına yönbelik bulgularda elde edilmiştir. Aşağıda kullanım amaçları, özellikleri ve faydalarına yönelik bulgular paylaşılmıştır.

Amaçları; alan uzmanlarına göre mahalle komşu parklarının amaçları fiziksel aktivite alanı sunma, doğal ortam olanakları sunma, sosyal iletişim ortamı sunma, rekreatif etkinliklere katılım imkânı sunma ve dinlenme imkanı sunma, olarak açıklanmıştır. Fiziksel aktivite alanı sunma ve rekreatif aktivite amacı uzmanların tamamı tarafından dile getirilmiştir. Uzmanlara göre fiziksel aktivite alanı sunmayı bireylerin parklarda yürüyüş, çeşitli sportif aktivitelere dâhil olma ya da parklarda dolaşım hareket etme şeklinde ifade etmektedirler. Rekreatif aktivite imkanı sunmaya yönelik olarak uzmanlar parklarda kişilerin dahil oldukları sportif aktiviteleri, turnuvaları veya zaman geçirmeği ifa etmişlerdir. Örneğin fiziksel aktivite alanı ve rekreatif aktivite imkânı sunma amacına yönelik olarak Uzman 2 bu konudaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: “... ama büyük ölçeklilerde (X) hocamında dediği gibi daha çok rekreasyonel ve sportif etkinliklere katılma bir yürüyüş parkurunun olması gerekir.” Benzer şekilde Uzman 3 ün “Parklar baktığın zaman insanların rekreatif etkinliklere katılıp sosyalleştikleri mekânlar. İnsanlara sorsan rekreasyon ne bilmezler ama orada bir aktivite turnuva, basketbol maçı yada müzik dinletisi çocuğun gitar çalması işte rekreatif bir etkinliktir buna ortam sunar parklar. Birde tabi fiziksel aktivite var işin içince ııı buda önemli bir amaç bence.” biçiminde ifade ettiği görüşü bu bulguyu destekler niteliktedir. Parkların doğal ortam sunma amacına yönelik uzmanlar parkların kalabalık şehir hayatı içerisinde insanlara nefes aldırıcı yeşil alanlar olmasının önemli olduğunu ifade etmiştir. Bununla ilgili Uzman 2 “Şimdi parkta olmazsa olmaz, mahalle parklarında olmazsa olmaz unsur bence yeşil alandır. Doğa çok önemli insan orada hava alıyor ya o olmalı kesinlikle..”

şeklinde ifade etmiştir. Sosyal iletişim imkanı sunma amacına yönelik olarak parkların farklı aktiviteler yapan insanların birbirleri ile tanışmasına ve iletişim kurmasına neden olacağını belirtmişlerdir. Bu bulguyu destekler nitelikte Uzman 4 “...yada insanların sosyal etkileşim kurabilecekleri alanlar olarak değerlendirilebilir.” ve Uzman 5 “Yaş biraz ilerledikçe ergen döneme geçtikçe daha çok sosyalleşme ortamları sosyalleşmek için kullanma arkadaş grupları oluşturma.” ifade etmişlerdir. Dinlenme amacı parklarda ön plana çıkan bir başka amaç olmuştur. Uzmanlar parklarda vakit geçirmenin, oturmanın kişiye dinlenme hissi vereceğini belirtmişlerdir. Uzman 6 “Parka insan sitres atmaya dinlenmeye gider. Parkın yeşili, doğası sakinleştirir insanı dinginleştirir bir yürüyüş yaparsın bir oturursun bu seni dinlendirir” ifadesi bu bulguyu destekler niteliktedir.

Özellikleri; uzmanlar ile yapılan odak grup görüşmesi neticesinde parkların kullanıcılarının demografik özelliklerine, alan büyüklüğüne ve kültürel özelliklere göre değişebilecek onaltı özellik çıkmıştır. Bu özellikler en çok uzmanın önerdiği özellikten en az uzmanın önerdiği özelliğe göre Çizelge 13’te paylaşılmıştır.

Çizelge 13. Alan Uzmanları İle Yapılan Odak Grup Görüşmesi Sonucunda Çıkan Özellikler.

Sayı	Özellikler	İçerik	Uzman Sayısı
1	Fiziksel Aktivite Alanları	Koşu Parkuru, Futbol, Voleybol, Badminton, Bocce, Basketbol Sahaları vb.	6
2	Yeşil Alan	Doğal Ortam, Büyük ve eski ağaçlar,	6
3	Park İçi Rekreatif Aktivite İmkanları	Gece Sineması, Sabah cimmnastiği, Step – Aerobik, Turnuvalar, Aktivite programları ve Eğitimler	6
4	Güvenlik	Personel, Aydınlatma gibi imkanlar.	6
5	Ekipman	Aktivite alanını farklı aktivitelere dönüştürülebilecek ekipmanlar.	5
6	Çok Amaçlı Alanlar (amfi vb.)	Gece Sineması, Kermes, Turnuva, Düğün, Muhtar toplantısı gibi aktivitelere kullanılabilir alan.	5
7	Çocuk Oyun Alanı	Çocuk Oyun İstasyonları, Kum alanlar vb.	5

8	Yaratıcı Oyun Alanları	Macera parkuru, Tırmanma parkuru, İp parkuru, Teknolojik ve yeni nesil modüler yapılar.	4
9	Mevsimsel Koşullara Uyum	Parkları her mevsimde kullanılabilir hale getirme. (Koşu parkurunun her mevsim kullanılabilmesi, spor sahalarının kış aylarında temizlenmesi vb. imkânlar).	4
10	Lavabo ve Tuvaletler	Acil ihtiyaç durumuna cevap verebilecek alanlar.	3
11	Su	Küçük havuz, Şelale ve Fıskiye gibi imkanlar.	3
12	Gölgelik Alanlar	Büyük ve gölgeli ağaçlar, Kapalı Alan vb.	3
13	Dinlenme İmkânı	Gürültüden Uzak, Sakin mekanlar.	3
14	Çay Bahçesi	Vakit geçirilebilecek hizmet sunulan mekânlar.	2
15	Mesire ve Piknik Alanı	Mangal, piknik imkanı sunacak alanlar.	2
16	Güneşlenecek Alan	Açık güneşlenme imkânı sunan alanlar.	2

Özellikler tablosunda verilen bulguları destekleyen alan uzmanların bağzı yorumları aşağıda paylaşılmıştır. Fiziksel aktivite alanları, uzmanların tamamı tarafından önerilmiştir. Uzman1: “Genel olarak bir parkta insanlara fiziksel aktivite imkânı sunulması gerektiğini düşünüyorum şahsen. Hani bir spor alanı olsun ya da koşu alanı en basitinden geniş bir alan yahut çim alan çocuklar orada yakan top oynamalı ya da dans etmeli bir hareket alanı olmalı bence yani.”, Uzman2: “...daha çok rekreasyonel ve sportif etkinliklere katılacak alanlar beklerim ben açıkçası.” Bütün uzmanlar tarafından önerilen bir diğer özellik ise yeşil alan faktörüdür. Uzman2: “Şimdi parktata olmazsa olmaz, mahalle parklarında olmazsa olmaz unsur bence yeşil alandır. İı Yani evet kesinlikle doğal ortam havası veren birşeyler olacak” Uzman6: “Birde 2.000 m² deyince mutlaka bir yeşil alan olmalı hani bir yeşil alansız olmaz.” Park içi rekreatif aktivite imkânları uzmanların tamamı tarafından önerilen bir diğer özellik olarak öne çıkmıştır. Uzman1:

“..ya sinema yap gece sineması yap.” Uzman3: “Gece sineması yap yani çok şey yapılır, turnuva mesela.” Güvenlik faktörü de uzmanların tamamı tarafından önerilmiştir. Uzman5: “Tüm parklarda güvenlik olmalı, aydınlatma olmalı olmazsa olmazdır bunlar.” Ekipman uzmanlar tarafından önerilen bir diğer özellik olarak ortaya çıkmıştır. Uzman3: “senin orada malzemen olacak yani voleybol oynamak istediğinde fileler kullanılacak ya da badminton sahasına dönüşecek ya da ne bileyim masa ve sandalye olacak orada toplantı yapılacak biraz daha genişletelim bir perde ve projeksiyon cihazı olacak gece sineması yapacaksın..” Çok amaçlı alanlar beş uzman tarafından önerilen bir diğer özellik olarak listeye alınmıştır. Uzman3: “Çok ihtiyaç var mahalle arasında atıyorum bir toplantı bir şey yapılıyor hemen oraya bi masa koyabilirsin. İnsanları oraya toplayabilirsin ya da mahalle arasında düğünler yapılıyor o alını kullanabilirsin yani olayın sadece şeyine bakmamak lazım nasıl anlatayım eğlence boyutuna veya çocuğun hareket boyutuna değilde yeşillik ağaç bilmem ne? O mahallenin başka ihtiyaçlarını giderecek fonksiyonel anlamda oluşturulması lazım mesela daha çok. Mesela muhtar toplantı yapmak istiyor.” Çocuk oyun alanı, Uzman6: “Çocuk oyun parkı önemli aileler özellikle çocuklarını ona göre götürüyorlar. Bu ailenin hareket etmesini sağlıyor.” Yaratıcı oyun alanları odak grup görüşmesinden çıkan bir diğer özellik olmuştur. Uzman4: “Burada tabiki bireyin oyun ihtiyacı var işte fiziksel egzersiz yapma ihtiyacı olabilir. Macera veya tırmanış parkurları hem çocuklara hem yetişkinlere bu konuda faydalı olacaktır. Sağlık anlamında birey boş zamanını değerlendirmek isteyebilir, onun dışında yine birey gün içerisinde günlük yaşantının getirmiş olduğu stresten uzaklaşmak için bu alanları kullanabilir.

Faydaları, görüşme sırasında parkların bireye faydalarına yönelik bulgular ortaya çıkmıştır. Bunlar;

- Dinlenme faydası,
- Sosyalleşme faydası,
- Rahatlama faydası,
- Temiz hava faydası,
- Fiziksel aktiviteye katılım faydası,
- Ekonomik faydaları,
- Aktivitenin sürekliliğine faydaları,
- Terepatik faydaları,

- Rehabilitate edici faydaları ve
- Sağlığa faydaları.

Bu faydalardan dinlenme, parkların bireyde sağladığı rahatlık ve huzur bulma hissi olarak ifade edilmiştir. Bu bulguyu destekler nitelikte Uzman 4 “parklar yeşili ile insanı dinlendirir oraya yeşille temas etmeye sakinleşmeyede gider insanlar” şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer ortaya çıkan faydası ise sosyalleşmedir. Bireyin parklarda insanlarla etkileşime geçtiği ve sosyalleştiği ifade edilmiştir. Uzman 6 nın “Oyundan ve şeyden daha çok sosyalleşmelerini de istiyorlar çocuklarının. Yetişkinlerde sosyalleşiyor parklarda çocukları kaydıraktayken sohbet ediyorlar tanışıyorlar mesela.” İfadesi bu bulguyu destekler niteliktedir. Rahatlama bir başka fayda olarak ortaya çıkmıştır. Bu bulguyu destekler nitelikte Uzman 2 “Dinlenme, eğlenme, rahatlama zaten her parkta olmalı zaten.” Temiz hava faydası hakkında Uzman 5 “Mesela bebeklik çağından itibaren mesela bebekken güneşlenme ve temiz hava alması için ebeveyniler çıkartıyor.” İfadesini kullanmıştır. Bu ifade bulguyu destekler niteliktedir.

3.2.2. Delfi Tekniğinden Elde Edilen Bulgular

Literatür taraması, gözlem ve alan uzmanları ile yapılan odak grup görüşmesi sonucu oluşturulan rekreasyonel parkların sahip olması gereken özellikler havuzu iki tur haline onbir alan uzmanına sunulmuştur. Yapılan görüşmeler neticesinde mahalle/komşu parkında olmazsa olmaz ve koşullara göre olursa iyi olacak özellikler ortaya çıkmıştır. İlk turda uzmanlar on iki özelliği mahalle/komşu parkları için olması gereken ortak özellik olarak belirlerken bir özelliğin olması durumunda parka değer katacağı üzerinde durmuşlardır. Ayrıca ilk tur sonucunda dokuz özellik iki madde altında birleştirmiş ve üç özellik çıkarılmıştır. İki turda alan uzmanlarından gelen görüş formunun örneğine Ek 5'ten ulaşabilirsiniz. Mahalle/komşu parklarının teması ve alan büyüklüğü gibi değişkenleri ne olursa olsun olmazsa olmaz olarak görülen özellikleri Çizelge 14'de verildiği gibidir.

Çizelge 14. Mahalle Komşu Parklarının Sahip Olması Gereken Özellikler.

Sayı	Mahalle/Komşu Parklarında Olması Gereken Özellikler	İçerik	Uzman Sayısı
1	Yeşil Alan	Doğal ortam ve yeşili bol alanlar.	8

2	Fiziksel Aktivite Alanları	<ul style="list-style-type: none"> • Spor Sahaları (Futbol, tenis, basketbol vb.) • Koşu Parkuru • Yürüyüş Parkuru • Bisiklet Parkuru • Açık Alan Fitness Aletleri (bilinçsiz kullanımın doğuracağı zararlara dikkat edilmeli ve gerekli önlemler alınmalı) • Sabah Jimnastiği, Egzersiz ve Yoga gibi aktiviteler (belediyeler bu tarz aktiviteleri organize edebilmeli). <p>Parkların teması ve kullanıcıların demografik özelliklerine göre bu aktivite imkânlarından en az birinin parklarda bulunması önerilmektedir.</p>	10
3	Dinlenme İmkânı	Gürültüden uzak, sakin, bedensel veya ruhsal dinlenme imkânı.	8
4	Çocuk Oyun Alanı	Oyun parkları, istasyonları ve kum alanlar gibi çocukların vakit geçirebileceği alanlar.	10
5	Güvenlik	Güvenliğin personel, kamera vb. imkânlarla sağlanması.	10
6	Aydınlatma	Parkların sahip olduğu imkânların gece kullanımı sağlayacak şekilde aydınlatılmış parklar.	10
7	Lavabo ve Tuvalet	Acil ihtiyaç durumuna cevap verebilecek portatif veya kalıcı alanlar.	10
8	Oturacak Alalar	Banklar ve Masalar	10
9	Engelsiz Parklar	Engelli bireylere yönelik tasarlanan alanlar, masalar, engelli yolları ve aktivite imkânları.	11
10	Peyzaj	Çiçekler, süslenmiş alanlar, şekil verilmiş çamlar, taşlı süslemeler vb. alanlar.	10
11	Temizlik ve Bakım	İlgili kuruluşun parkı düzenli ve temiz tutması.	11
12	Tabelalar	Park ile ilgili bilgilerin ve uyarıları içeren tabelalar.	11
13	Gölgelik Alanlar	Büyük ve gölgeli ağaçlar veya kapalı alan benzeri mekânlar.	9
14	Park İçi Rekreatif Aktivite İmkânları	<ul style="list-style-type: none"> • Sportif, • Kültürel, • Sanatsal, • Eğitim, vb. <p>Yukarıda belirtilen alanlarda yerel yönetimlerin gerçekleştireceği aktivitelerden en az biri.</p>	9
15	Hayvan Dostu Parklar	Hayvanlar için tırmanış ve oyun parkuru, su ve mama geri dönüşüm üniteleri veya kapları.	8

Tabelalar, temiz ve bakımlı park ve engelsiz park özelliklerini onbir alan uzmanının tamamı parklarda olması gereken özellikler olarak yorumlamıştır. Bunların yanı sıra fiziksel

aktivite alanları çocuk oyun alanı, güvenlik, aydınlatma, lavabo ve tuvalet, oturacak alanlar ve peyzaj on alan uzmanı tarafından parklarda olması gereken özellikler olarak ön plana çıkmıştır. Mahalle/komşu parklarının temaları, kullanıcı demografik özellikleri ve alan büyüklüğü gibi değişkenlere göre değişebilecek ve olması tavsiye edilen özellikler ise Çizelge 15'deki gibidir.

Çizelge 15. Mahalle Komşu Parklarının Temalarına, Kullanıcıların Demografik Özelliklerine ve Kapladıkları Alanlara Göre Önerilen Özellikler.

Sayı	Mahalle/Komşu Parklarında Önerilen Özellikler	İçerik	Uzman Sayısı
1	Ekipman	Çok amaçlı aktivite alanlarının bulunduğu mahalle parklarında aktivite çeşitliliğini sağlayacak ekipmanlar. Alanları hızlı ve pratik bir şekilde farklı aktivitelere hazır hale getirebilecek file, çizgi, masa ve sandalye gibi ekipmanlardan oluşabilir. Aktiviteler; <ul style="list-style-type: none"> • Sportif (turnuvalar, farklı branşlar vb.), • Kültürel (halk oyunları vb), • Sanatsal (ebru sanatı, fotoğraf vb), • Eğitim vb. 	8
2	Çok Amaçlı Alanlar	Gece sineması, kermes, muhtar toplantısı, spor, kültürel ve sanatsal aktivitelerin yapılabileceği amfi gibi toplanma alanları.	9
3	Hizmet Sunan İşletmeler	Çay bahçeleri vb.	8
4	Su	Küçük süs havuzları, Şelaleler ve Fıskiye gibi imkânlar.	8
5	Yaratıcı Oyun İmkânları	Macera parkuru, tırmanma parkuru, yüksek ip parkuru, teknolojik ve yeni nesil modüler yapılara sahip alanlar.	7
6	Mevsimsel Koşullara Uyum	Parkların her mevsimde kullanılabilir hale uygun olma durumu.	7

3.3. Belirlenen Özelliklere Göre Mahalle/Komşu Parkların Sahip Olduğu Durum Nedir?

Mahalle parklarında gözlem yapılırken birtakım sıkıntılar yaşanmıştır. Özellikle incelenen yirmi parkın sadece üçünde park tabelasının olması parkı alanlarını tespit etmekte ciddi vakit kaybına neden olmuştur. Parkların ikisinde basketbol ve futbol birinde

ise voleybol oyun alan ve imkânın olduğu gözlemlenmiştir. İncelenen parklardan beşinin çok amaçlı alana sahip olduğu, bu çok amaçlı alanlarda farklı aktiviteler uygulamanın mümkün olduğu gözlemlenmiştir. Bunlardan şarhöyük parkı çok amaçlı alanında düzenlenen bir kandil gecesi etkinliğine denk gelinmiştir. Aydın Arat Park Alanı ise tuvalete sahip olan tek park alanı olarak tespit edilmiştir. Çizelge 16’de uzmanlar tarafından belirlenen mahalle komşu parklarının sahip olması gereken özelliklerin, incelenen mahalle komşu parklarında ki mevcut durumu paylaşılmıştır. Çizelge 17’de ise alan uzmanları tarafından parkların teması, katılımcıların demografik özellikleri ve alan büyüklüklerine göre önerilen özelliklerin incelenen mahalle/komşu parklarında ki mevcut durumu tablo halinde gösterilmiştir.

Çizelge 16. Mahalle Komşu Parklarının Sahip Olması Gereken Olmazsa Olmaz Özelliklerin Eskişehir Mahalle/Komşu Parklarındaki Mevcut Durumu.

Sayı	Mahalle/Komşu Parklarında Olması Gereken Özellikler	Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Toplam
1	Yeşil Alan	9	6	5	20
2	Fiziksel Aktivite Alanları	5	8	13	26
3	Dinlenme İmkânı	1	3	4	8
4	Çocuk Oyun Alanı	7	1	5	13
5	Güvenlik	-	1	1	2
6	Aydınlatma	5	3	5	13
7	Lavabo ve Tuvalet	-	-	1	1
8	Oturacak Alanlar	9	5	5	19
9	Engelsiz Parklar	-	1	1	2
10	Peyzaj	3	2	3	8
11	Temizlik ve Bakım	4	3	4	11
12	Tabelalar	2	-	1	3
13	Gölgelik Alanlar	5	4	4	13
14	Park İçi Rekreatif Aktivite İmkânları	-	1	1	2
15	Hayvan Dostu Parklar	3	1	1	5

Çizelge 17. Alan Uzmanları Tarafından Olması Önerilen Özelliklerin Eskişehir Mahalle/Komşu Parklarındaki Mevcut Durumu.

Sayı	Mahalle/Komşu Parklarında Olması Gereken Özellikler	Küçük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Orta Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Büyük Ölçekli Mahalle/Komşu Parklarında	Toplam
1	Ekipman	-	-	-	-
2	Çok Amaçlı Alanlar	2	1	2	5
3	Hizmet Sunan İşletmeler	2	-	1	3
4	Su	6	2	5	13
5	Yaratıcı Oyun İmkânları	2	1	-	3
6	Mevsimsel Koşullara Uyum	-	-	-	-

Gözlem yapılan parklarda depolara rastlanılmıştır. Bu depoların bahçe işlerinde kullanılan ekipmanlar için kurulduğu terpit edilmiştir. Çalışmada çıkan ekipman boyutunun içeriğini kapsayacak ekipmanlara parkların sahip olup olmama durumu tespit edilememiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırma sürecinde incelenen yirmi mahalle komşu parkının sahip oldukları mevcut özellikler ortaya konulmuştur. Bu mahalle komşu parklarının sahip olduğu özelliklerin birbirlerinin benzeri olduğu görülmüştür. Farklı aktivitelere ya da sportif branşlara hitap eden alanların olmayışı benzer aktivite imkânı sunan alanlar olduğu gözlemlenmiştir.

Aşağıda verilen on beş özellik, literatür, gözlem ve alan uzmanları ile yapılan görüşmeler neticesinde mahalle/komşu parklarının olmazsa olmaz ortak özellikleri olarak ortaya çıkmıştır. Bunlar;

1. Yeşil Alan, her parkın olmazsa olmaz ortak özelliği olarak ortaya çıkmıştır. Parkların ağaç ve çiçek gibi doğal güzel bir ortama sahip olması olarak değerlendirilmektedir.
2. Fiziksel Aktivite Alanları, parkların bireyi hareketli bir yaşama teşvik edebilmesi adına sahip olması gereken olmazsa olmaz özellik olarak ortaya çıkmıştır. Bu

- alanlar basketbol ve futbol sahaları, tenis ve badminton kortları, koşu parkurları vb. olabilmektedir. Parklarda alan büyüklüklerine göre çoğaltılabilecek alanlardır.
3. Dinlenme İmkânı, birey sessiz sakin ortamlarda dinlenebileceği gibi spor yaparak ya da bir aktivitenin parçası olarakta dinlenebilir. Uzman görüşleri neticesinde elde edilen bu bulgu çerçevesinde parkların bu özelliğe sahip olma durumu olmazsa olmaz ortak özellik olarak ortaya çıkmıştır.
 4. Çocuk Oyun Alanı, her parkta olması gereken olmazsa olmaz bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Bu alanların benzer olma durumu eleştirilen bir başka husus olmuştur. Benzerlikten kurtulmak adına yaratıcı çocuk oyun alanı, tırmanma parkuru, kum havuzu vb. aktivite alanları gerekmektedir.
 5. Güvenlik, parkların özellikle geceleri kullanılabilmesi açısından önem arz eden bir özellik olarak ortaya çıkmıştır. Güvenlik, personel ve kamera ile sağlanabilir.
 6. Aydınlatma, parkların geceleri kullanımını sağlayacak olmazsa olmaz bir başka özellik olarak uzmanlar tarafından önerilmiştir. Parkların bodur ışıklandırmalar ya da sokak lambaları ile aydınlık bir ortama sahip olmasıdır.
 7. Lavabo ve Tuvalet, bu özelliğe parklarda pek rastlanılmasada uzmanlar bu özelliğin park kullanım süresini uzatacağını ve olmazsa olmaz bir ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.
 8. Oturacak Alanlar, park ziyaretçilerinin ihtiyaçlarından biridir. Parklar için olmazsa olmaz bir özelliktir.
 9. Engelsiz Parklar, engelli bireylerin park kullanımını arttıracak ve aktivite süresini arttıracak özellik olarak ortaya çıkmış ve uzmanların tamamı tarafından önerilmiştir. Engelli bireylerin kullanımını kolaylaştırmak adına hissedilebilir yüzey ve özellikle engelli çocuklar için engelli oyun grupları benzeri imkanlardan en az biri parklarda olmazsa olmaz özellik olarak önerilmektedir.
 10. Peyzaj, parkların ilgi çekici olması açısından önemli bir özellik olarak ortaya çıkmıştır. Parkların çiçek, taş ve çam gibi süslemelerle yapılandırılmasıdır.
 11. Temizlik ve Bakım, parkların kullanım oranını arttıracak bir başka özellik olarak değerlendirilmelidir. Çöp, geri dönüşüm kutuları ve park ortamının düzenli ve yeterli düzeyde temizliğinin sağlanmasıdır.
 12. Tabelalar, öncelikle parklarda isim karmaşasının önüne geçmek için önemli bir özellik olarak önerilmektedir. Parkların büyüklüklerine göre ihtiyaç dahilinde

park için imkanlar ve yönlerin yer aldığı bilgilendirme tabelalarında önem arz etmektedir.

13. Gölge Alanlar, sıcaktan ve yağmurdan korunmak gibi faydaları kullanıcıları parkta daha uzun süre tutacak ve aktivite yaptıracak özellik olarak ortaya çıkmıştır.
14. Park İçi Rekreatif Aktivite İmkânları, parklarda sportif, kültürel, sanatsal veya eğitim rekreasyonu başlığı altında en az bir rekreatif aktivitenin olması parklara olan ilgiyi arttıracaktır. Bu başlık parklarda sabah jimnastiği, küçük kültürel vb. aktivitelerdir.
15. Hayvandostu parklar, hayvanları parka çekecek ve insanlarla kaynaşmasını kolaylaştıracak bir özellik olarak ortaya çıkmıştır. Parklarda hayvanlar için su kapları ve mamaları, oyun parkuru ve mama geri dönüşüm ünitelerinden en az birinin olmasıdır.

Ayrıca altı özellik park kullanıcılarının demografik özellikleri, kültürel özellikleri ve parkların alan büyüklükleri dikkate alınarak olaması tavsiye edilen özellikler olarak ortaya çıkmıştır. Küçük ölçekli parklarda aşağıda verilen bütün özelliklere yer verilemez ya da parkların temalarına göre bütün özelliklere yer verilmesi olumlu sonuçlar doğuramayabilir. Bu özellikler;

1. Ekipman, çok amaçlı alanların basit ekipmanlarla bir çok aktiviteye hazır hale getirilmesini sağlar. Örnekle açıklamak gerekirse parkta bulunan çok amaçlı bir alanda basit ekipman alanı hızlıca voleybol ve badminton sahalarına dönüştürülebilirken, parklardaki masa sandalye gibi imkanlar farklı aktivitelere olanak sağlar. Bu olanak alan ve fazla personel ihtiyacı doğuracağı için her parkta olmazsa olmaz özellik olarak çıkmamıştır. Parkların tema, kullanıcı özellikleri ve alan büyüklüklerine göre şekillenebilmektedir.
2. Çok Amaçlı Alanlar, eldeki mevcut alanın tek bir aktivite için tasarlanması yerine basit ekipman ve değişikliklerle farklı bir çok aktivite olanağı sağlayabilecek alanlardır. Çok amaçlı bir alanda talep olması halinde mahalle toplantıları, sinema geceleri ve kültürel, sportif ve sanatsal bir çok rekreatif aktivite küçük düzenlemeler ile yapılabilir.
3. Hizmet Sunan İşletmeler, ihtiyaç duyulan parklarda küçük çay ocakları ya da kahvehane gibi işletmelerin kurulmasını kapsamaktadır. Parkların buluşma

noktası haline gelmesine olanak sağlayacak bu imkân ihtiyaç doğrultusunda oluşturulabilecek alanlar olarak ortaya çıkmıştır.

4. Su, parklarda süs havuzları, fiskiyeler ve serinletici alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Uzmanlar suyun serinletici özelliğinin yanı sıra dinlendirici özelliğinede vurgu yaparak bu özelliği talep ve imkân dâhilinde önerilen özellikler listesinde değerlendirmiştir.
5. Yaratıcı Oyun İmkânları, çocuklar ve yetişkinler için klasik oyun imkânları dışında macera parkurları ya da tırmanış duvarları benzeri alanları kapsamaktadır. Bu alanların her parkta var olma durumu talep noktasında sıkıntı yaratabileceği için alan konusunda sıkıntı yaşanmayacak ve talep görecektir bölgelerde kurulması önerilmektedir.
6. Mevsimsel Koşullara Uyum, parkların dört mevsim kullanımına olanak sağlayacak park alanlarını kapsamaktadır. Bunu bir örnekle açıklamak gerekir ise koşu parkurlarının kışın buz tutması ve koşulamaz hale gelmesi ya da kapalı alanları bünyesinde barındırmayan parkların yazın sıcaktan kullanılamaz hale gelmesi gibi durumlar park kullanım oranlarını azaltabilmektedir. Parkların mevsimsel kullanım yoğunluğu ve kullanıcı talepleri dikkate alınarak şekillendirilebilecek bir özelliktir.

Belirlenen bu özelliklerin incelenen mahalle/komşu parklarında olma durumunda araştırma çerçevesinde sorulan bir başka soru olmuştur. Parkların belirlenen olmazsa olmaz özelliklere sahip olma durumu ise aşağıdaki gibidir.

- Yeşil Alan, incelenen parkların hepsi yeşil alanlara sahiptir. Birçok park eski ve büyük ağaçlara sahip doğal ortam havası yansıtmaktaydı.
- Fiziksel Aktivite Alanları, parkların çoğunluğunda açık alan fitness aletleri bulunurken basketbol ve futbol sahası üç adetle sınırlıydı. Koşu parkuru ve yürüyüş yollarına da parklarda raslanılmıştır. Fiziksel aktivite imkanlarının bireyi benzer aktivitelere yönlendirmektedir ve farklı aktivite seçeneklerine parkalar sahip değildir.
- Dinlenme imkanı, incelenen parkların bir kısmı porsuk çayı kenarındadır. Bu parklar sakin ve dinlenme imkanına sahip parklar olmakla beraber otoban ve yol kenarında bulunan gürültülü parklarda mevcuttur.

- Çocuk Oyun Alanı, parkların çoğunda var olan ve benzer özellik gösteren alanlardır. Sadece iki parkta çocuklara farklı oyun imkanı sunan aktivite çeşitliliğine rastlandı.
- Güvenlik, parkların sadece birinde güvenlik görevlisine rastlanılmıştır.
- Aydınlatma, incelenen parkların üçünde aydınlatmanın olmadığı ikisinde ise aydınlatmanın zayıf olduğu tespit edilmiştir.
- Lavabo ve Tuvalet, parkların sadece birinde dört adet lavabo ve tuvalete rastlanılmıştır. Oturacak Alanlar, bir park hariç parkların tamamında oturacak alanlar mevcuttur.
- Engelsiz Parklar, parklarda tekerlekli sandalye kullanan bireyler için kullanışlı yollara rastlanılmıştır. Bunun yanı sıra hiçbir parkta engelli bireylere yönelik aktivite olanağına rastlanılmamıştır. Son zamanlarda yaygın olan görme engelli hissedilebilir yolları ise parkların sadece birinde mevcuttur.
- Peyzaj, parkların peyzajının güzel olduğu ifade edilebilir. Parklarda heykellere ve güzel peyzaj çalışmalarına rastlanılmıştır.
- Temizlik ve Bakım, parkların ikisi hariç genel olarak temiz ve bakımlı olduğu gözlemlenmiştir.
- Tabelalar, parklarda ciddi bir tabela sıkıntısı gözlemlenmiştir. Sadece üç parkta tabela mevcuttur.
- Gölge Alanlar, genel olarak incelenen parklar bu imkânı sunmaktadır.
- Park İçi Rekreatif Aktivite İmkânları, parkların sadece birinde bir gece etkinliğine denk gelinmiştir. Bunun dışında parklarda düzenlenen bir rekreatif aktivite araştırılmasına rağmen bulunamamıştır.
- Hayvandostu parklar, parkların bir kaçında su kapları bulunmakta ve bir çok parkta evcil hayvan gezdirilmektedir. Parkların birinde hayvan oyun parkuru ve mama ve su geri dönüşüm ünitesi bulunmaktadır.

Parklar planlanırken hizmet edeceği bölgede yaşayan insanların demografik ve kültürel özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Mahallelinin beklentilerini karşılamayacak bir alanın oluşturulması, kullanılmayan boş bir alana sebebiyet verecektir. Ayrıca parkların birbirinin aynısı olma durumu kullanım oranını düşüren bir başka etken olarak ifade edilebilir. Aynı bölgeye hitap eden parklara farklı temalar yüklenerek benzerliğin önüne geçilmiş ve beklentileri farklı olan daha fazla kitleye hitap eden mahalle park alanları yaratılmış olacaktır. İncelenen parklar arasında benzerlik

durumu tespit edilmiştir. Parklarda benzer çocuk oyun alanları ve benzer açık alan fitness aletleri vardır. Bu durum yerine belirli parklarda tırmanış ve macera parkurlarını kurulması kullanıcılara farklı aktivite imkânı sağlayarak farklı kitlelerin parkları ziyareti sağlanabilir.

Alan uzmanları ile yapılan odak grup görüşmesinde parkları kullanım amaçları arasında birçok amaç sıralanmıştır. Mahalle parklarının kullanım amaçları genel hatları ile sosyalleşme, sportif bir aktivite yapma, dinlenme, doğada bulunma, temiz hava, kolayda ulaşılabilir ve ekonomik olmasıdır. Parkların kolay ulaşılabilir olma durumu parkları bireyin boş zamanını en kolayda geçireceği alanlar haline çevirmiştir.

Uzman görüşleri neticesinde açık alan fitness aletlerinin halk sağlığı için sıkıntı oluşturabileceği ve kullanmayı bilmeyen bireyler açısından ciddi sağlık sorunlarına neden olabileceği yorumu çıkmıştır. Parklarda yapılan gözlemlerde bu alanların kullanımına dair bir yardımcı ya da yönlendirici unsur bulunmamıştır. Alan uzmanlarının bu yoruma katılmakla beraber sadece birer adet basketbol ve futbol sahasının bulunduğu parklarda sekiz adet açık alan fitness aletleri alanının olduğu tespit edilmesi park yapılanmalarına yönelik bilinçsiz adımlar atıldığı düşüncesini ön plana çıkarmıştır. Bu nedenle kullanıcı kitlesinin beklentileri ve becerilerinin tespitinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çok amaçlı alanlar birçok aktivitenin yapılabileceği alanlar olmakla birlikte ciddi maliyet gerektirmeyen alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Şarhöyük mahalle parkı çok amaçlı alanında Büyükşehir Belediyesinin düzenlediği bu “kandil gecesi” etkinliğine denk gelmiş ve aynı alanda araştırmacı öğrencileri ile beraber farklı günlerde spor müsabakaları düzenlemiştir. İnanç ve spor rekreasyonu kapsamında değerlendirebileceğimiz bu iki etkinlik türünü söz konusu parka çeken geniş birçok amaçlı alana sahip olmasıdır.

Belirlenen özellikler insanları park kullanımına teşvik edecek ve parkta kalış sürelerini uzatacaktır. Tuvalet ve lavabo imkânı gibi farklı ihtiyaçlara basit çözümlerle cevap verilmesi parkta vakit geçiren insanların kalış süresini uzatabileceği gibi parkın etrafında bulunan insanları çeşitli nedenlerle alan içerisine çekebilecektir. Parkların

ÖNERİLER

Bu çalışmada belirlenen parkların sahip olması gereken olmazsa olmaz ve parkların temalarına, kullanıcılarının demografik özelliklerine ve alan büyüklüklerine göre

değişebilecek özelliklere farklı il ve ilçelerde bulunan mahalle parkların sahip olma durumunun incelenmesi önerilmektedir. Bu incelemenin farklı özellikleri ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir. Çalışmada mahalle/komşu parklarının belirlenen özellikleri 2.000 ile 20.000 m² arası parkların genelini kapsamaktadır. Bu alanların daraltılıp incelenmesi, alan büyüklüklerine göre özelleştirilmesi ve farklı bölgelerde benzer çalışmaların yapılması da özellik havuzunu zenginleştirecektir. Benzer bir çalışmanın bir diğer paydaş olan park kullanıcıları ve belediye yetkilileri ile yapılması farklı bakış açılarını ortaya çıkaracaktır.

KAYNAKÇA

- Aasetre, J. ve Gundersen, V. (2012). Outdoor recreation research: Different approaches, different values? *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 66(4), 193–203.
- Akbulut, G. (2010). Türkiyede Kaplıca Turizmi ve Sorunları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1):35-54.
- Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2015). *Faaliyet raporu*. Ankara.
- Ardahan, F. ve Kaplan Kalkan, A., (2017). Açık Alan Rekreasyonun Kaynakları. F. Ardahan (Ed.), *Açık Alan Rekreasyonu içinde* (s. 115-121). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ardahan, F. ve Lapa, T. Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Argan, M., (2016). Boş Zaman ve Rekreasyon Pazarlaması. S. Karaküçük (Ed.), *Rekreasyon Bilimi içinde* (s. 201-240). Ankara: Gazi Kitap Evi.
- Arnold, N. D. (1978). Pop Art: The Human Footprint in Infinity. *Journal of Physical Education and Recreation*, 49(8), 56-57.
- Atvur, S. (2009). Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(2), 231-241.
- Aydın, C. H. (1999). Eğitim İletişimi Alanında Delfi Tekniğinin Uygulanışı. *Kurgu Dergisi*, S:16, 225-241.
- Aytaç, Ö. (2006). Tüketimcilik ve metalaşma kıskacında boş zaman. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11) 2006 / 1: 27-53.
- Bangsund, D. A. ve Hodur, N. M. (2013). Economic Contribution of Public Park and Recreation Activities in North Dakota: A Summary of Economic Effects. *Agribusiness & Applied Economics Report-Department of Agribusiness and Applied Economics, North Dakota State University*, (717).

- Banks, S. ve Head, B. (2004). National Perspective. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 71(1), 5-8.
- Barnes, M., Lauckner, H., ve Hutchinson, S. (2017). Linking recreation and health with people living with chronic conditions. *World Leisure Journal*, 1-15.
- Baud-Bovy, M. ve Lawson, F. (1998). *Tourism and recreation: handbook of planning and design*. Butterworth-Heinemann Ltd.
- Bektaş, F., Kural, B., Erbaş, S. ve Nişancı, R. (2015). Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) İLE 3D (3 Boyutlu) Trekking Parkur Haritalarının Üretilmesi: Artvin-Yusufeli Örneği, *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi*, s.54.
- Bell, S. (2008). *Design for outdoor recreation*. USA: Taylor & Francis.
- Benito, B., Solana, J. ve Moreno, M. R. (2014). Efficiency in the provision of public municipal cultural facilities. *Lex Localis*, 12(2), 163.
- Berridge, G., (2007). *Event Design and Experience*. Oxford: Elsevier.
- Bigné, J. E., Andreu, L. ve Gnoth, J. (2005). The theme park experience: An analysis of pleasure, arousal and satisfaction. *Tourism management*, 26(6), 833-844.
- Biro, F. M. ve Wien, M. (2010). Childhood obesity and adult morbidities. *The American journal of clinical nutrition*, 91(5), 1499S-1505S.
- Bladen, C., Kennell, J., Abson, E. ve Wilde, N., (2012). *Events Management An Introduction*. New York: Routledge.
- Bogges, L. M., Walker, G. L. ve Madritch, M. D. (2017). Cliff Flora of the Big South Fork National River and Recreation Area. *Natural Areas Journal*, 37(2), 200-211.
- Bowling, A. (2002). *Research Methods in Health: Investigating Health and Health Services*. Philadelphia, PA: McGraw-Hill House.
- Brice, B., Fullerton, C., Hawkes, K. L., Mills-Novoa, M., O'Neill, B. F. ve Pawlowski, W. M. (2017). The Impacts of Climate Change on Natural Areas Recreation:

- A Multi-Region Snapshot and Agency Comparison. *Natural Areas Journal*, 37(1), 86-97.
- Brown, P. (2016). The Benefits of Leisure and Recreation. *Journal of Park and Recreation Administration*, 34 (4), 103-105.
- Burton N.W., Turrell G. ve Oldenburg, B. (2003). Participation in recreational physical activity: Why do socioeconomic groups differ? *Health Education & Behavior*, 30: 225-244.
- Büyüköztürk Ş, Çakmak E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş. Demirel F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi:Ankara. 152.
- Campbell, L. K., Svendsen, E. S., Sonti, N. F. ve Johnson, M. L. (2016). A social assessment of urban parkland: Analyzing park use and meaning to inform management and resilience planning. *Environmental Science and Policy*, 62, 34-44.
- Carpenter, G. (2006). Arts and Culture. H. Kinetics (Ed.), *Introduction to Recreation and Leisure* (333-352). United State of America: Human Kinetics.
- Chick, G. (1998). Leisure and culture: Issues for an anthropology of leisure. *Leisure Sciences*, 20(2), 111-133.
- Cho, Y. J., Ji, H. K., Moon, B. S., Park, H. S., Goh, J. M., Park, N. K. ve Choi, D. M. (2016). A Ferris wheel accident at a movable amusement park. *Journal of forensic sciences*, doi: 10.1111/1556-4029.13309.
- Cohen, D. A., McKenzie, T. L., Sehgal, A., Williamson, S., Golinelli, D., & Lurie, N. (2007). Contribution of public parks to physical activity. *American Journal of Public Health*, 97(3), 509-514.
- Commission for Accreditation of Park and Recreation Agencies. (2015). *National Accreditation Standards*.
- County of Jackson, Michigan [COJM] (2015). *City of Jackson and Jackson County Joint Recreation Plan*. (2015-2019 Edition). Michigan, s. 26.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Third Edition. Los Angeles: Sage publications.

- Crompton, J. L. ve Kaczynski, A. T. (2003). Regular Article Trends in Local Park and Recreation Department Finances and Staffing from 1964-65 to 1999-2000. *Journal of Park and Recreation Administration*, 21(4), 124-144.
- Crompton, J. L. (2016a). The Equitability of Full-Price Policies for Senior Citizens: A Reprise. *Journal of Park and Recreation Administration*, 34(2), 74-87.
- Crompton, J. L. (2016b). *Pricing recreation and park services*. Urbana, IL: Sagamore Press.
- Çelik, A. (2013). Yerel Özerklik Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun Genel Bir Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 18(1), 17-28.
- Çelikyay, H. (2010). *Avrupa Birliği ülkelerinde metropoliten kent yönetim sistemi: İstanbul ve Londra kentleri incelemesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çetinkaya, G. (2011). Türkiye'de Rekreatyon Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi; 1985–2010 Dönemi. *Sport Sciences*, 6(1), 13-24.
- Çevik, H. (2013). *Beş Yıldızlı Otellerde Düzenlenen Rekreatif Animasyon Etkinliklerinin Hizmet Kalitesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.
- Demir, A. K. ve Yavaş, H. (2015). Kent Konseyleri İle Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*. 4(7), 49-62.
- Demir, C. (2013). Turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkileri: Türkiye'deki milli parklara yönelik bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2).
- Department of Recreation, Parks and Cultural Activities City of Alexandria, Virginia. (2012). *Park Facility Standards Manual*.

- Doğan, K. C. (2016). Postmodern Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Katılım: Yerel Yönetişim Odaklı Bir Yaklaşım. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 73-99.
- Duffy, R. (2015). Nature-based tourism and neoliberalism: Concealing contradictions. *Tourism Geographies*, 17(4), 529–543.
- Dumazedier, J. (1960). Current problems of the sociology of leisure. *International Social Science Journal*, 12(4), 522-531.
- Dücan, E. (2017). Türkiye’de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi. *AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Edginton, C. R., DeGraaf, D. G., Dieser, D.B. ve Edginton, S. R. (2006). Leisure and Life Satisfaction: Foundational Perspectives. Fourth Edition. New York: Mc Graw Hill.
- Erduran, F. (2006). Ilgaz Dağı Milli Parkı’nın koruma ve kullanım ilkeleri açısından turizm-rekreasyon potansiyelinin saptanması. *Atatürk Ün. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 37, 225-233.
- Ergüven, M. H., Ergüven, A. T. ve Yılmaz, A., (2015). Creme de la Creme Turistlerin Boş Zaman Faaliyetleri: Trakya Bağ Rotası Örneği, *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi*, s.62.
- Eryılmaz, F. Z., (2015). Bir Rekreasyon Modelleme Önerisi Olarak, “KYBELE – BAŞLIKLAR FESTİVALİ”, *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi*, s.433.
- Eryiğit, B. H. (2016). Yerel Kalkınma Bağlamında Yerel Yönetim Birliklerinin Kuruluş Sürecinde Uygulanan Vesayet Denetimi ve Bir Model Önerisi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 4(1), 283-295.
- Evren, S. ve Kozak, N. (2012). Eskişehir’in Çekici Faktörlerinin Günübirlük Ziyaretçilerin Bakış Açılılarıyla Değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 220-232.
- Ford, P. (1986). Outdoor education: Definition and philosophy. ERIC Information Analyses Products, RC 015661.

- Fotiadis, A. K. ve Vassiliadis, C. A. (2016). Service Quality at Theme Parks. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 17(2), 178-190.
- Friedenreich, C. M. ve Orenstein, M. R. (2002). Physical activity and cancer prevention: etiologic evidence and biological mechanisms. *The Journal of nutrition*, 132(11), 3456S-3464S.
- Getz, D. (2007). *Event Studies Theory, Reseach and Policy for Planned Events*. Oxford: ELSEVIER.
- Glover, T. D. (1999). Municipal Park and Recreation Agencies Unite! A Single Case Analysis of an Intermunicipal Partnership. *Journal of Park and Recreation Administration*, 17(1).
- Godbey, G. (2006). *Leisure and Leisure Services in the 21st Century Toward Mid Century*, Pennsylvania/USA: Venture Publishing, INC.
- Godbey, G. ve Mowen, A., (2010). The Benefits of Physical Activity Provided by Park and Recreation Services: *The Scientific Evidence*. National Recreation and Park Association.
- Gökçe, H. (2015). *Rekreasyonel Etkinliklerin Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Bireylerin Öz-Yeterlilik, Sınav Kaygısı ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Üzerine Etkisi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı.
- Gül, T. (2014). Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım. A. Yaylı (Ed.), *Rekreasyona Giriş içinde* (4-5). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güler A., Halıcıoğlu M. B. ve Taşğın S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz B., Aşçı F.H., Çelebi M. (2006). The reliability and validity of the Turkish version of the Recreational Exercise Motivation Measure. *Proceedings of 9th International Sport Sciences Congress*, 3-5 November, Muğla, Turkey.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Yakup. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. İkinci Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Halpenny, E. A. ve Caissie, L. T. (2003). Volunteering on nature conservation projects: Volunteer experience, attitudes and values. *Tourism Recreation Research*, 28(3), 25-33.
- Henden, H. B. (2005). Katılımcı yerel yönetim anlayışında e-belediyeciliğin yeri ve önemi. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Hernandez-Maskivker, G. ve Ryan, G. (2016). Priority Systems at Theme Parks from the Perspective of Managers and Customers. *Technology Innovation Management Review*, 6(11).
- İmamoğlu, M. A. (2007). Tüm Yönleriyle Köy Yönetimi ve Muhtarların Görevleri. Ankara: Yargı Yayınları.
- Joassart-Marcelli, P. (2010). Leveling the playing field? Urban disparities in funding for local parks and recreation in the Los Angeles region. *Environment and Planning A*, 42(5), 1174-1192.
- Kaczynski, A. T. ve Henderson, K. A. (2007). Environmental correlates of physical activity: a review of evidence about parks and recreation. *Leisure Sciences*, 29(4), 315-354.
- Karaküçük, S. (1999), *Rekreasyon-Boş Zaman Değerlendirme*, Üçüncü Basım, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Kaypak, Ş. (2012). Devletten Yerel Yönetime Değişim Sürecinde Sivil Toplumun Yeni Yüzü. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), s:34-57.
- Keul, A. (2014). Tourism neoliberalism and the Swamp as enterprise. *Area*, 46(3), 235–241.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri, KSÜ Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2): 307-328.
- Kişioğlu, E. ve Selvi, M. S. (2013). Yerel Etkinliklerin Tekirdağ'ın Destinasyon İmajına Etkisi: Yerel Paydaşlar Açısından Bir Değerlendirme. *IAAOJ, SocialScience*, 1: (1), 68-102.
- Paydaşlar Açısından Bir Değerlendirme. *IAAOJ, SocialScience*, 1: (1), 68-102.

- Kleiber, D. A. ve Linde, B. D. (2014). The case for leisure education in preparation for the retirement transition. *Journal of Park and Recreation Administration*, 32(1).
- Köseoğlu, M. (2010). Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Türk İdare Dergisi*, 456 (85-102).
- Kruk, J. (2007). Lifetime physical activity and the risk of breast cancer: A case-control study. *Cancer detection and prevention*, 31(1), 18-28.
- Kugler, I. (1972). *A Study of the Relationship Between the Art Curriculum and Leisure Time Activities at the Eighth Grade Level*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. ABD: Minnesota Üniversitesi.
- Lal, P., Wolde, B., Masozera, M., Burli, P., Alavalapati, J., Ranjan, A. ve Mugabo, R. (2017). Valuing visitor services and access to protected areas: *The case of Nyungwe National Park in Rwanda*. *Tourism Management*, 61, 141-151.
- Lamba, M. (2012). Yerel Yönetişimde Farkındalı: Antalya İli Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 17(1), 495-509.
- Lasby, D. ve Sperling, J. (2007). *Understanding the Capacity of Ontario Sports and Recreation Organizations*. Toronto, Ontario: Imagine.
- Librett, J., Henderson, K., Godbey, G. ve Morrow Jr, J. R. (2007). An introduction to parks, recreation, and public health: collaborative frameworks for promoting physical activity. *Journal of Physical Activity and Health*, 4(s1), S1-S13.
- Margaryan, L. ve Fredman, P. (2017). Bridging outdoor recreation and nature-based tourism in a commercial context: Insights from the Swedish service providers. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17, 84-92.
- Matthews, D., (2008). *Special Event Production The Process*. Ozford: Elsevier.
- McLean, D.D., Hurd, A.R. ve Rogers, N.B. (2005). *Recreation and Leisure in Modern Society*, USA:Johns and Bartlett Publishers.
- McLean. D.J., Yoder, D.G. (2005). *Issues in Recreation and Leisure. Etnical Decision Making*, USA: Human Kinetics.

- Mella, N., Grob, E., Döll, S., Ghisletta, P. ve de Ribaupierre, A. (2017). Leisure Activities and Change in Cognitive Stability: A Multivariate Approach. *Brain Sciences*, 7(3), 27.
- Mersinli, D. (2009). *Yerel Yönetimlerde Spora Yönelik Rekreasyon Hizmetleri Ve Büyükşehir Belediyelerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Olan Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Antalya.
- Miller, S. W. (2012). Student preferences for funding public parks and recreation areas during times of slow economic growth and high government deficits. (Doctoral dissertation, The University of Alabama TUSCALOOSA). Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Milman, A. (2001). The future of the theme park and attraction industry: a management perspective. *Journal of Travel Research*, 40(2), 139-147.
- Min, D. A., Hyun, K. H., Kim, S. J. ve Lee, J. H. (2017). A rule-based servicescape design support system from the design patterns of theme parks. *Advanced Engineering Informatics*, 32, 77-91.
- Mobley, Tony., (2006). “Yerel Yönetimlerin Halkın Rekreasyon ve Park İhtiyaç ve Hizmetlerini Karşılamadaki Rolü”, *Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı*, Eskişehir.
- Monroe, J. C., (2006). *Art of the event: complete guide to designing and decorating special events*. New Jersey: John Wiley.
- Morales-Molino, C., Colombaroli, D., Valbuena-Carabaña, M., Tinner, W., Salomón, R. L., Carrión, J. S. ve Gil, L. (2017). Land-use history as a major driver for long-term forest dynamics in the Sierra de Guadarrama National Park (central Spain) during the last millennia: implications for forest conservation and management. *Global and Planetary Change*, 152, 64-75.
- Morris, T. ve Rogers, H. (2004). Measuring motives for physical activity. In Sport and Chance of Life: *Proceedings of 2004 International Sport Science Congress* (pp. 242- 250). Seoul, Korea: KAHPERD.

- Mosedale, J. (2015). Critical engagements with nature: Tourism, political economy of nature and political ecology. *Tourism Geographies*, 17(4), 505–510.
- Müderrişoğlu, H., Yerli, Ö., Turan, A. A. ve Duru, N. (2005). ROS (Rekreasyonel Fırsat Dağılımlı) yöntemi ile Abant Tabiat Parkı'nda kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesi. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 11(4), 397-405.
- NG, M. C., Baun, W. B., Gor, B. J. ve Hare, N. B. (2010). CAN DO Houston: A community-based approach to preventing childhood obesity. *Prev Chronic Dis*, 7, A88.
- Nelson, T. (2016). *Impact of Virtual and Augmented Reality on Theme Parks*. Ryerson University/Master of Digital Media alanında Yüksek Lisans Tezi, Toronto, Kanada.
- Nininahazwe, C., Alesi, J., Caswell, G., Lumumba, M., Mellin, J., Ndayizeye, N. M. ve Westerhof, N. (2017). Leadership and innovation—listening to and learning from young people in Burundi. *Journal of Adolescent Health*, 60(2), S7-S9.
- Olsen, H. M. (2015). Planning Playgrounds: A Framework to create Safe and Inclusive Playgrounds. *Journal of Facility Planning, Design, and Management*, 3(1).
- Orel, F. D. ve Yavuz, M. C. (2003). Rekreasyonel turizmde müşteri potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir pilot çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(11).
- Outdoor Industry Association (2010). *Ensuring The Growth and Success of The Outdoor Industry*. Denver.
- Ökmen, M. ve Parlak, B., (2008). *Kuramda Uygulama Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat*. Bursa: Alfa Akademi.
- Önder, S. (2003). Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *SÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 17(32), 31-38.
- Özer, E. Z. ve Çavuşoğlu, F. (2014). Rekreasyonel Bir Faaliyet Olarak Yerel Etkinliklerin Kırsal Turizme Etkisi. *International Journal of Science Culture and Sport*. 2 (191-202).

- Page, J. S. ve Connell, J. (2010). *Leisure an Introduction*. England: Pearson Education Limited.
- Paker, T. (2015). Durum Çalışması. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Editörler). Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları içinde (s. 119-135). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Parlak, B. ve Ökmen, M. (2015). *Yerel Yönetimler Kuram ve Uygulamada Küresel ve Ulusal Konular ve sorunlar*. 4. Baskı, Bursa: EKİN.
- Parr, M. G. ve Lashua, B. D. (2004). What is leisure? The perceptions of recreation practitioners and others. *Leisure Sciences*, 26(1), 1-17.
- Patton, M., Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (Çev: M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: PEGEM
- Pearce, P. L. (2012). *The Ulysses factor: Evaluating visitors in tourist settings*. New York: Springer Science & Business Media .
- Pitas, N. A., Barrett, A. G., Mowen, A. J., Graefe, A. R., Godbey, G. C., & Sciamanna, C. N. (2017). Peer Reviewed: The Relationship Between Self-Rated Health and Use of Parks and Participation in Recreation Programs, United States, 1991 and 2015. *Preventing chronic disease*, 14.
- Pustu, Y. (2005). Yerel Yönetimler ve Demokrasi. *Sayıştay Dergisi*, 57 (121-134).
- Reed, M. G. (1997). Power relations and community-based tourism planning. *Annals of tourism research*, 24(3), 566-591.
- Rogers H. ve Morris T. (2003). An overview of the development and validation of the Recreational Exercise Motivation Measure (REMM), *XIth European Congress of Sport Psychology Proceedings Book*, Copenhagen, Denmark.
- Rojek, C. (2000). Leisure and culture. Basingstoke, Hants.: Macmillan.
- Salamat Ullah Bhuiyan, S. M. ve Banik, S. (2013). Amusement Marketing: A Few Dimensions of Amusement Parks. *International Journal of Business Insights & Transformation*, 7(1).

- Sherer, P. M. (2006). *The Benefits of Parks: Why America Needs More City Parks and Open Space*. San Francisco: The Trust for Public Land.
- Silverberg, K. E., Backman, S. J. ve Backman, K. F. (2000). Understanding parks and recreation volunteers: A functionalist perspective. *Society and Leisure*, 23(2), 453-475.
- Şimşek, K. Y. (2016). Etkinlik Yönetimi. R. Ekmekçi (Ed). *Sporda Yönetim ve Organizasyon içinde* (s. 173- 224). İstanbul: Ergün Yayın Evi.
- Sivan, A. (2014). Leisure education and the role of schools: Planning and implementation in times of change. *African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance*, 20(4), 1524-1536.
- Smith, L. D. (2017). *Recreation community branding: A comparative analysis withing Utah's Wasatch Front* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Utah State University.
- State of Colorado [SOC] (2003). *Small Community Park & Recreation Planning Standards. Colorada*.
- Tayfun A ve Arslan E (2013). Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali'nden Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 192-206.
- Tekeli, İ. (1983). Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 16(2), 7-21.
- Tez, Ö., Doğan, Ö., Yavaş, Ö., Erkaya, E., Tavazar, H. ve Güzel, P. (2014). Yerel Yönetimlerde Serbest Zaman ve Rekreasyon Hizmetleri (İzmir İli Örneği). *International Journal of Science Culture and Sport*. 1 (511-524).
- Thapa, K., Ghatane, S. ve Rimal, S. P. (2009). Health problems among the street children of Dharan municipality. *Kathmandu University Medical Journal*, 7(3), 272-279.
- Thomas, C. M. C. ve Koontz, L. (2016). 2015 National Park visitor spending effects: Economic contributions to local communities, states, and the nation. *National Park Service*, (No. NPS/NRSS/EQD/NRR—2016/1200).

- Toksöz, F., Özgür, A. E., Uluçay, Ö., Koç, L., Atar, G. ve Akalın, N. (2009). *Yerel Yönetim Sistemleri Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti*. İstanbul: TESEV.
- Toprak, Z. (2012). Türkiye’de Yerel Yönetimler-Yapılanma-Merkez-Yerel Yönetim İlişkileri. *DEÜ, İİBF Dergisi*, Kamu Yönetimi Bölümü.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management*. Psychology Press.
- Turoff, M. ve Hiltz, S. R. (2001). *Computer Based Delphi Processes*. London: Kingsley.
- Türkiye Belediyeler Birliği (2013). *Türkiye Belediye Mevzuatı*. Ankara: Korza Yayıncılık
- Türkiye Belediyeler Birliği (2014). *Temel Belediye Mevzuatı* (9. Baskı). Ankara.
- Uysal, Ö. ve Kuzu, A. (2011). Çevrimiçi Eğitimde Kalite Standartları: Amerika Örnekleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*. 1(1).
- Varley, P. ve Semple, T. (2015). Nordic slow adventure: Explorations in time and nature. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 15(1-2), 73–90.
- Verloop, J., Rookus, M. A., van der Kooy, K. ve van Leeuwen, F. E. (2000). Physical activity and breast cancer risk in women aged 20-54 years. *Journal of the National Cancer Institute*, 92(2), 128-135.
- Wang, J. (2001). Culture as leisure and culture as capital. positions: east asia cultures critique, 9(1), 69-104.
- Wang, J. C., Wang, Y. C., Ko, L. ve Wang, J. H. (2017). Greenhouse gas emissions of amusement parks in Taiwan. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 74, 581-589.
- Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual review of sociology*, 26(1), 215-240.
- Wong, K. K. ve Cheung, P. W. (1999). Strategic theming in theme park marketing. *Journal of Vacation Marketing*, 5(4), 319-332.
- Yemenoğlu, E., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2013). Geleneksel Festivallerin Kırsal Turizm Üzerindeki Etkiler: Denizli-Honaz Kiraz Festivali Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(1): 16-21.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. (2004). Serçeme Vadisinin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi. *Ekoloji*, 13(51), 1-6.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Method* (4. Baskı) Thousand Oaks, CA: Sage.
- Xie, P. F., Yeatts, E. ve Lee, B. (2013). Perceived benefits of National Recreation and Park Association Certifications: A case study of certification holders in Ohio. *Scholar*, 28(2).
- <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <https://www.antalya.bel.tr/birimler/park-ve-bahceler-sube-mudurlugu> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <https://www.izmir.bel.tr/BirimDetay/50/tr> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.avrupaparkbahceler.com/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.bilecik.bel.tr/kategori/56/3/park-ve-bahceler-mudurlugu.aspx> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.dumankaya.com/insaat-projeleri/dumankaya-mozaik> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.haritamap.com/yer/eti-park-tepebasi> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.teddiyarkir.k12.tr/sayfa.php?m=75> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- https://www.como.gov/ParksandRec/About_Us/documents/Parks-Recreation-Essential-Public-Services-January-2010.pdf (Erişim Tarihi: 08.03.2017)
- <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- <http://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).
- http://www.kas.de/wf/doc/kas_34517-1522-12-30.pdf?130529081937 (Erişim Tarihi: 25.04.2017).

<http://www.canakkale.bel.tr/icerik/4231/belediye-calisanlari-egitim-sosyal-tesis-ve-rekreasyon-alani-projesinin-temel-atma-toreni-gerceklesecek/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<http://www.tekirdag.bel.tr/proje/46> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<http://www.bursakentkonseyi.org.tr/?baslik=calisma-gruplari-&sayfa=icerik&id=27> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=887405&Site=COE&direct=true> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<http://senfoni.eskisehir.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<http://www.spor.istanbul/> (Erişim Tarihi: 08.03.2017).

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=887405&Site=COE&direct=true> (Erişim Tarihi: 09.03.2017).

www.lga.sa.gov.au (Erişim Tarihi: 10.03.2017).

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130305-9.htm> (Erişim Tarihi: 10.03.2017).

<http://www.tepebasi.bel.tr/etkinlikler/> (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

http://www.torcnm.org/departments/public_works/recreation.php (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

<http://www.tompkinscountyny.gov/youth/municipal-recreation> (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

https://www.indeed.com/jobs?q=Municipal+Recreation&start=330&pp=AUoAAAAA AAAAAAAAAAEFkNNhAQEBCwRPwp4MZfYDnoTIvW_wh1DAXEqOpAGItaYzwYwXQAxhTBG4XBs (Erişim Tarihi: 13.03.2017).

<http://www.nrpa.org/our-work/Volunteer-Opportunities/park-prescription-program-survey/> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

<https://www.nps.gov/getinvolved/volunteer.htm> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1087 (Erişim Tarihi: 14.03.2017).

<http://selcuk.bel.tr/icerik/102/2614/egitim-ve-spora-destek-devam-ediyor.aspx> (Erişim Tarihi: 14.03.2017).

<http://ankara.gsb.gov.tr/Sayfalar/587/313/M%C3%BCsabakalar%20ve%20Talimatlar.aspx> (Erişim Tarihi: 22.04.2017).

<http://tiyatro.eskisehir.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

<http://www.amasya.bel.tr/icerik/497/1594/amasya-belediyesi-kultur-evleri.aspx> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

<http://www.canakkale.bel.tr/icerik/13775/canakkale-belediyesi-cocuk-kultur-evinde-kayitlar-basladi/> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

<http://www.halkevleri.org.tr/bursa/nilufer-halkevi> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

<http://www.halkevleri.org.tr/guncel/bursa-halkevlerinden-tmmob-nobetine-destek> (Erişim Tarihi: 22.04.2017).

<http://www.atu.edu/prha/index.php> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

<https://www.cmich.edu/colleges/ehs/program/Pages/default.aspx> (Erişim Tarihi: 22.03.2017).

<http://www.iaapa.org/> (Erişim Tarihi: 29.03.2017).

<http://www.outdoorfoundation.org/about.mission.html> (Erişim Tarihi: 20.03.2017).

<http://www.milliparklar.gov.tr/AnaSayfa/MilliParklarDairesi.aspx?sflang=tr> (Erişim Tarihi: 20.04.2017).

<http://www.iaapa.org/resources/by-park-type/amusement-parks-and-attractions/industry-statistics> (Erişim Tarihi: 29.03.2017).

EKLER

Ek 1 Araştırma Uzman Katılım Formu – Delfi Tekniği

ARAŞTIRMA UZMAN KATILIM FORMU

Bu çalışma, *Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Belirlenmesi Eskişehir İli Örneği* başlıklı bir araştırma çalışması olup bilimsel araştırma amacını taşımaktadır. Çalışma, Araştırma Görevlisi *Alican BAYRAM* tarafından yürütülmektedir. Türk toplum yapısına ve ihtiyaçlarına uygun rekreasyonel yerel park özelliklerinin belirlenmesi için gerekli temel bilgiyi sağlayacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, delfi tekniği ile size en az iki defa e-posta, posta yada elden verilen formlar aracılığı ile veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler arşivleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışan Alican BAYRAM'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Alican BAYRAM
Adres: Anadolu Üniversitesi 2 Eylül Kampüsü
Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

E-mail: alicanbayram@anadolu.edu.tr
İş Tel : 02223350580/6794
Cep Tel:05426538484

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:
İmza:
Tarih:

Ek 2 Araştırma Gözlem Katılım Formu.

ARAŞTIRMA GÖZLEM KATILIM FORMU

Bu çalışma, *Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği* başlıklı bir araştırma çalışması olup bilimsel araştırma amacını taşımaktadır. Çalışma, Araştırma Görevlisi *Alican BAYRAM* tarafından yürütülmektedir. Türk toplum yapısına ve ihtiyaçlarına uygun rekreasyonel yerel park özelliklerinin belirlenmesi için gerekli temel bilgiyi sağlayacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, *gözlem tekniğinden yararlanılarak* sizin rekreasyonel yerel parklardaki davranışınız izlenecek ve notlar alınarak veri toplanacak ve ihtiyaç duyulması halinde fotoğraflar çekilecektir.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler arşivleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmamız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışan Alican BAYRAM'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Alican BAYRAM
Adres: Anadolu Üniversitesi 2 Eylül Kampüsü
Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

E-mail: alicanbayram@anadolu.edu.tr
İş Tel : 02223350580/6794
Cep Tel:05426538484

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek 3 Araştırma Uzman Katılım Formu – Odak Grup Görüşmesi.

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, *Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği* başlıklı bir araştırma olup bilimsel araştırma amacını taşımaktadır. Çalışma, Araştırma Görevlisi *Alican BAYRAM* tarafından yürütülmektedir. Türk toplum yapısına ve ihtiyaçlarına uygun rekreasyonel yerel park özelliklerinin belirlenmesi için gerekli temel bilgiyi sağlayacağı düşünülmektedir.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, odak grup görüşmesi yapılarak sizden ses kayıt cihazı ile veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler arşivleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmaz durumda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışan Alican BAYRAM'a (mail/tel) yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı: Alican BAYRAM
Adres: Anadolu Üniversitesi 2 Eylül Kampüsü
Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü

E-mail: alicanbayram@anadolu.edu.tr
İş Tel : 02223350580/6794
Cep Tel: 05426538484

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

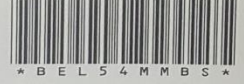
Tarih:

Ek 4a Etik Kurul Onay Raporu.

Ana. Üni. Evrak Tarih ve Sayısı: 23/06/2017-E.51120

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 66166206-050.99
Konu : Etik Kurulu Kararı hk.

Sayın Alican BAYRAM

Dilekçeniz ile istenilen, Rekreatif Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Uzman Görüşlerine Göre Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği" başlıklı BAP kapsamında yüksek lisans tez çalışmasına ilişkin talebiniz Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş olup konuya ilişkin karar yazımız ekinde gönderilmektedir.
Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Kemal YILDIRIM
Müdür

Ek:Etik Kurulu Kararı

Evrakı Doğrulamak İçin: <http://belgedogrulama.anadolu.edu.tr/en/Vision-Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEL54MMBS> Pin Kodu: 88022
Yunus Emre Kampüsü Tepebaşı/Eskişehir
Telefon No: +90 222 335 08 95/3243/1261 Faks No: +90 222 335 05 95
E-Posta: sosens@anadolu.edu.tr İnternet Adresi: www.sosbilens.anadolu.edu.tr

Bilgi İçin: Gülşu YÜCEL
Unvan: Büro Personeli

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Ek 4b Etik Kurul Onay Raporu.

Evrak Kayıt Tarihi: 07.06.2017	Protokol No: 67197	Tarih: 21.06.2017
		
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR BELGESİ		
ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	BAP Projesi-Yüksek Lisans Tez Çalışması	
KONU:	Sosyal Bilimler	
BAŞLIK:	Rekreasyonel Yerel Parkların Sahip Olması Gereken Özelliklerin Uzman Görüşlerine Göre Belirlenmesi: Eskişehir İli Örneği	
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Dr. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK	
TEZ YAZARI:	Alican BAYRAM	
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-	
KARAR:	Olumlu	
Prof. Dr. Cenk BAYRAK (Başkan/Eğitim Fd.k.)		
Prof. Dr. Volkan YÜZER (Başkan Yardımcısı-Açıköğretim Fak.)		Prof. Dr. Esra CEYHAN (Eğitim Fak.)
Prof. Dr. Münevver ÇAKI (Güzel Sanatlar Fak.)		Prof. Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (İkt. ve İdari Bil. Fak.)
Prof. Dr. Hamdan DEVECİ (Eğitim Fak.)		Prof. Dr. Emel ŞIKLAR (İkt. ve İdari Bil. Fak.)

Ek 5a Delfi ile Görüşüne Başvurulan Uzmanlardan Gelen 1. Tur Cevapları Örneği

Sayı	Özellikler	İçerik	Olmazsa Olmaz	Olursa İyi Olur	Olmazsa Daha İyi Olur	Nedeni?
1	Fiziksel Aktivite Alanları	Koşu parkuru, yürüyüş ve egzersiz alanları veya spor sahalarından en az biri.	Uzman 1,2,3,4,6,7,8,9,10,11 (10)	Uzman 5 (1)		<p>Uzman 1: Günümüzde insanlar artık sağlık ve fiziksel aktivitenin bir bütün olduğunu algılamaya başladı ve bu tür aktivitelere katılım yönünde yoğun talep oluşmaya başladı.</p> <p>Uzman 5: Büyük ölçeklerde sorun değil fakat küçük ölçeklerde mahalle parklarının basit ihtiyaçlarını karşılamada sıkıntı çıkartabilir.</p> <p>Uzman 6: Yürüyüş alanları ile bisiklet yolları mutlaka birbirinden ayrılmalı.. bisiklet yolu yapılmalı..</p> <p>Uzman 8: Sağlıklı yaşam bilinci oluşturmak.</p> <p>Uzman 9: Geniş kitlelerin bu parkı kullanması sağlanır. Parkı ilk kullanmaya geleneler görenek öğrenme imkanı elde edebilirler. Türk toplumu görenek isteyen yapan bir alışkanlığa sahip olduğunu söyleyebiliriz.</p> <p>Uzman 10: Sporun toplumda yaygınlaşmasında yerel yönetimlerde görevler düşmektedir. Bu özelliğe sahip parklarda spor yapan insanların başkalarını etkileme durumu olabilir. Dolayısı ile vaz geçilmez bir özelliktir.</p> <p>Uzman 11: Ölçeklerine bakılmaksızın parklarda fiziksel aktivite imkanlarından en az biri olmalıdır.</p>
2	Koşu Parkuru	Park çevresinde yaşayan insanların koşu ve yürüyüş	Uzman 1,2,3,6,7,8,10 (6)	Uzman 4,5,9,11 (4)		<p>Uzman 4: Özellikle büyük ölçekli (10.000 m2 ve üstü) parklarda olursa iyi olabileceği kanaatindeyim.</p> <p>Uzman 8: Ücretsiz egzersiz yapma şansı tanımak.</p> <p>Uzman 9: Diğer etkinlik alanları ve çeşitleri varsa açığı onlar kapattığı söylenebilir. Olursa da kullanıcı sayısı artar.</p> <p>Uzman 11: Parkın alan büyüklüğü, koşulları ve teması uyuyorsa bu özelliğin olması iyi olabilecektir.</p>

Ek 5b Delfi ile Görüşüne Başvurulan Uzmanlardan Gelen 1. Tur Cevapları Örneği

17	Lavabo ve Tuvalet	Acil ihtiyaç durumuna cevap verebilecek portatif veya kalıcı alanlar.	Uzman 1,2,3,4,6,7,8,9,10,11 (10)	Uzman 5 (1)		<p>Uzman 8: Temel ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak için önemlidir.</p> <p>Uzman 9: Mutlaka olmalıdır.</p> <p>Uzman 11: Tuvalet olmazsa olmazdır. Parkın büyüklüğüne bakılmaksızın küçük basit alanlar kurulabilir.</p>
18	Park İçi Aktivite İmkanları	Gece sineması, sabah jimnastiği, kermes, turnuvalar, yaş gruplarına özel aktivite programları vb.	Uzman 3,6,8,9,10,11 (6)	Uzman 1,2, (2)	Uzman 4,5,7 (3)	<p>Uzman 1: Madde 5 ile çok benzer gibi.</p> <p>Uzman 5: Bu tür alanlar personel ihtiyacını da beraberinde getireceğinden mahalle parkları için uygun olmayabilir.</p> <p>Uzman 8: Sosyalleşmeyi ve kaynaşmayı sağlamak için önemlidir.</p> <p>Uzman 9: Bu değişik gurupları dinamik tutması bakımından oldukça uygun bir yaklaşımdır.</p> <p>Uzman 10: Bu türde aktiviteler parkın kullanımını arttırabilir. Aynı zamanda katılımcıların kaliteli boş zaman geçirmelerini sağlayabilir.</p> <p>Uzman 11: Bu da bir parkta olmazsa olmazdır. Belirli aralıklarla bu aktiviteler yapılmalı parklar canlı tutulmalı.</p>
19	Ekipman	Çok amaçlı aktivite alanlarını hızlı ve pratik bir şekilde farklı aktivitelere hazır hale getirebilecek file, çizgi, masa	Uzman 6 (1)	Uzman 1,2,3,4,8,9,10,11 (8)	Uzman 5,7 (2)	<p>Uzman 1: Bu tip ekipmanlar iyi olabilir ancak bunları kullanacak ve insanları yönlendirecek görevli personel olacaksa iyi olur.</p> <p>Uzman 5: Kontrol güçlüğü ve personel ihtiyacı.</p> <p>Uzman 9: Olmasında fayda vardır çeşitliliği artırır.</p> <p>Uzman 11: Parkların büyüklüğüne göre şekillenebilir. Bu nedenle olursa iyi olur. Bir çok aktiviteye zemin hazırlar.</p>

Ek 5c Delfi ile Görüşüne Başvurulan Uzmanlardan Gelen 2. Tur Cevapları Örneği

Sayı	Özellikler	İçerik	Olmazsa Olmaz	Olursa İyi Olur	Olmazsa Daha İyi Olur	1. Tur Uzman ve Araştırmacı Yorumları	2. Tur Yorumu
1	Çok Amaçlı Alanlar	Gece sineması, kermes, muhtar toplantısı, spor, kültürel ve sanatsal aktivitelerin yapılabileceği amfi gibi toplanma alanları.	<u>İlk Turda</u> 6 uzman <u>İkinci Tur</u> 1 Uzman	<u>İlk Turda</u> 4 uzman <u>İkinci Tur</u> 9 Uzman	<u>İlk Turda</u> 1 uzman	<p>Uzman 1: Bireylerin rekreasyonel ihtiyaçları sadece fiziksel aktivite ile sınırlı değildir, bu nedenle düşünülebilir.</p> <p>Uzman 7: Bu tip etkinlikler belediye merkezlerinde yürütülebilir.</p> <p>Uzman 8: Mahalle / komşu kişilerin sosyal, kültürel ve sportif ilişkilerini geliştirmek, kaynaşmalarını sağlamak</p> <p>Uzman 9: Her kesimin olduğu bir ortam olduğu içi bulunmalıdır.</p> <p>Uzman 10: Parkın olduğu çevrede yaşayan insanların bir birleri ile etkileşimine yardımcı olabilir.</p> <p>Uzman 11: Parkın boyutu ne olursa olsun bu özellik olmalı. Park boyutuna göre büyük ve küçükler. Bu alanlar sayesinde birçok aktivite yapılabilir.</p> <p>Araştırmacı: Bu özellik yapılan odak grup görüşmeleri, literatür ve gözlemlerin üstünde de ortaya çıkmıştır. "Çok amaçlı alanlar" alan bazında özellik havuzuna eklenmiştir. Değerlendirirken alanların parklarda olup olmama durumunu göz önünde bulundurmanızı rica ederim.</p>	<p>Uzman1: Bu tip parkların sadece bir etkinlik/aktiviteye özge olmaması gerektiği düşünüldüğünde elde imkanlar düşümlerle yapılabilirse iyi olur.</p> <p>Uzman2: Uzman görüşlerini okuduktan sonra olursa iyi olur seçeneği daha uygun geldi. Ama kerems, kültürel ve sanatsal etkinlik seçenekleri pek parklarda mümkün olmayan şeyler gibi düşündüğümünden ilk turda olmazsa olmaz demiştim. Fakat diğer rekreasyonel seçenekleri de çok amaçlı alanlar kapsamından olursa iyi olur diyebilirim.</p> <p>Uzman4: Bu tip etkinlikler yerel yönetimler tarafından etkin olarak gerçekleştirildiği takdirde gerek duyulmaz, bu nedenle olursa iyi olabilir.</p> <p>Uzman5: Bu maddelerde kararsız kaldığım durum park olacağı değiştiğinde her ölçekte ne denli olması gerektiği?</p> <p>Uzman 6: Kesinlikle olmalı. İnsanlar herhangi bir gereke ile de orada toplanırlar. Amfi kendiliğinden toplanma alanı yaratır.</p> <p>Uzman 7: Bu tip toplanma alanlarının sadece farklı tipte rekreasyonel etkinliklere teşvik sağlamayacağını düşünüyorum. Aynı zamanda insanlar parka çekerek fiziksel olarak aktif topluluklar arasında yer almaları içinde fırsat yaratılabilir.</p>

Ek 5d Delfi ile Görüşüne Başvurulan Uzmanlardan Gelen 2. Tur Cevapları Örneği

5	Su	Küçük süs havuzları, Şelaleler ve Fıskiye gibi imkanlar.	<u>İlk Turda</u> 2 uzman <u>İkinci Tur</u> 2 Uzman	<u>İlk Turda</u> 7 uzman <u>İkinci Tur</u> 8 Uzman	<u>İlk Turda</u> 2 uzman	Uzman 1: Parkı genel görüntü anlamında cazip hale getirebilir. Uzman 9: Etkinlik ve kullanıcı profiline göre planlanabilir. Uzman 11: Rahatlatır dinginleştirir huzur verir. Ama her park için olmazsa olmaz değildir. Alan, imkan ve talebe göre olabilir.	Uzman2: Çay bahçelerinde olduğu gibi olursa iyi olur. Ama olmazsa olmaz bir özelliktir diyemem. Uzman4: Maliyeti artırmayacak şekilde dizayn edilebilirse estetik öğeleri destekleyeceği için olabilir. Uzman6: Su iyi bir terapi malzemesidir. Ve aynı zamanda başka canlıların da orada olmasını sağlar. Ördek, kuşlar vs Uzman8: Parkın görselliği açısından tercih edilen bir yer haline getirebilir. Uzman9: Su sesinin her zaman dinlendirici özelliği vardır. Ve çocuklar ve yaşlılar açısından ilgi çekicidir. Buradan hareketle çevre sakinlerinin yaş yoğunluğuna göre bu planlanabilir. Uzman10: Mimari estetik için gerekebilir.
6	Yaratıcı Oyun İmkanları	Macera parkuru, tırmanma parkuru, yüksek ip parkuru, teknolojik ve yeni nesil modüler yapılara sahip alanlar.	<u>İlk Turda</u> 5 uzman <u>İkinci Tur</u> 3 Uzman	<u>İlk Turda</u> 5 uzman <u>İkinci Tur</u> 7 Uzman	<u>İlk Turda</u> 1 uzman	Uzman 5: Bu tür alanlar personel ihtiyacını da beraberinde getireceğinden mahalle parkları için uygun olmayabilir. Uzman 7: Çocukların motor gelişimi ve yetişkinlerin farklı yönlerini geliştirmeleri için fayda sağlayacaktır. Uzman 9: Genç neslin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamak açısından mutlaka olması gerekmektedir. Çocuklar ve gençlerin kendilerini ispat edebilmelerinin önü açılmalıdır. Uzman 11: Parkın bulunduğu mahallelimin beklentisine ve özelliklerine göre olursa iyi olur. Olmazsa olmaz değildir. Araştırmacı: Uzmanların "Çok Amaçlı Alanlar" başlığı ile benzerlik gösterdiği yorumları gerekçesi ile "Yaratıcı Oyun Alanları" - "Yaratıcı Oyun İmkanları" olarak	Uzman1: Belediye yada ilgi yerel yönetim bu tür alanların kullanımı için personel sağlayacaksa yada parkur tasarımı ve kullanımı konusunda yeterli güvenlik önlemleri alacaksa düşünülebilir. Uzman2: Mevsime göre kullanım süresi etkilenir, atılabilir. Hele ki Türkiye'de bence hiç gerek yok. Fakat gözlenen değil beklenen üzerinde duracak olursak mahalle parklarında olsa iyi olur tabii ki. Uzman5: Bence park ölçüğünün büyüdüğü durumlarda olursa iyi olur. Uzman6: Mutlaka bu konu parkın büyüklüğüne göre olmalı. Ama gü,venlik

Ek 5e Delfi ile Görüşüne Başvurulan Uzmanlardan Gelen 2. Tur Cevapları Örneği

9	Heykel	Önemli şahsiyetlere ait heykeller.	<u>İlk Turda</u> 2 uzman	<u>İlk Turda</u> 4 uzman	<u>İlk Turda</u> 5 uzman	<p>Uzman 5: Parkların misyonu dışına çıkabilir.</p> <p>Uzman 6: Park için gezilirken görülebilecek sanat sergi imkanları yaratılmalı.</p> <p>Uzman 9: Zenginlik katar ayrıca hayvan heykelleri de olur fakat zorunluluk gerektirmez.</p> <p>Uzman 10: Her parkta olmasına gerek yok. Konsept parklar oluşturulabilir. Bu parklarda yapılabilir.</p> <p>Uzman 11: Parkların ve şehirlerin temalarına göre ihtiyaç varsa olabilir. Her park için olması gereken bir özellik değildir.</p>	<p>Uzman1: Bir park içerisinde her şey sığdırmak isterssek olabilir. Ama bence çok da gerekli değil, parkı kullanacaklara olabildiğince kendilerini ferah ve huzurlu mekanlar sağlanmalı. Bu nedenle parkları çok fazla kalabalık tutmamalıyız.</p> <p>Uzman2: Heykel olmazsa, mahalle parkı olmaz mı? Bence bu madde heykel olarak tek balına gereksiz. Sanatsal aktivitelerden zaten çok amaçlı alanlarda vb. özelliklerde bahsettik ve dahil ettik. Ayrı olarak heykel diye yeni bir özellik bence gereksiz.</p> <p>Uzman7: Uzman 10' a katılıyorum.</p> <p>Uzman8: Parklar için olmazsa olmaz bir özellik değildir.</p> <p>Uzman9: Bölgenin önemli bir şahsiyeti varsa ve bilinmesi bu bölgeye değer katıyorsa olabilir. Mutlak olması gerekli değildir.</p> <p>Uzman10: Standart bir özellik olmamalı. Konsept parklar oluşturulursa yer verilebilir.</p>
10	Hayvan Dostu Parklar	Hayvanlar için tırmanış ve oyun parkuru, su ve mama geri dönüşüm üniteleri veya kapları.	<u>İlk Turda</u> 7 uzman	<u>İlk Turda</u> 4 uzman	<u>İlk Turda</u> 4 uzman	<p>Uzman 5: Hayvan – Çocuk etkileşimi için önemli.</p> <p>Uzman 7: Tıpkı çocuklar gibi hayvan sahibi insanların parklarda zaman geçirmesi için önemli bir etkidir.</p> <p>Uzman 8: Hayvan sevgisinin küçük yaşlarda kazandırılmasına destek olmak.</p> <p>Uzman 9: Toplumda bütün canlılar yaşamamalıdır.</p>	<p>Uzman2: Yine olmazsa olmaz bir özelliktir diyemeyeceğim. Olursa iyi olur, ama olmazsa da mahalle parkı genel özellikleriyle bizim rekreasyonel amaçlarımızı karşılar.</p> <p>Uzman4: Kesinlikle olmalıdır.</p> <p>Uzman6: Mutlaka olmalı.</p> <p>Uzman7: Tıpkı çocuklar gibi hayvan sahibi insanların parklarda zaman geçirmesi için önemli bir etkidir.</p> <p>Uzman8: Hayvan sevgisinin kazandırılması ve canlıya karşı duyarlılığın artırılmasını sağlamak.</p>